

Інформаційно-консультаційний правовий Центр як засіб посилення правових можливостей малозахищених верств населення Львівщини

Звіт за проектом «Інформаційно-консультаційний правовий Центр як засіб посилення правових можливостей малозахищених верств населення», який реалізовувався Центром громадської адвокатури за підтримки Ініціативи «Посилення правових можливостей бідних верств населення», яку реалізує Міжнародний Фонд «Відродження» за програмою «Верховенство права».

Львів-2011
Видавництво «Галицький друкар»

Коваль О.Я., Зелінська Н.В., Тарасенко Л.Л., Яцків Т.Г.

Інформаційно-консультаційний правовий Центр як засіб посилення правових можливостей малозахисених верств населення Львівщини. Звіт за проектом «Інформаційно-консультаційний правовий Центр як засіб посилення правових можливостей малозахисених верств населення», який реалізовувався Центром громадської адвокатури за підтримки Ініціативи «Посилення правових можливостей бідних верств населення», яку реалізує Міжнародний Фонд «Відродження» за програмою «Верховенство права». – Львів: Галицький друкар. – 2011. - 171с.

Видання містить узагальнення проблем місцевого значення, які виникають в селах і пов'язані з низьким рівнем правової освіти громадян – мешканців сіл, шляхи їх вирішення. У виданні йдеться про діяльність Центру громадської адвокатури щодо здійснення правової просвіти в селах Львівщини (правові консультації, розповсюдження інформаційних матеріалів, семінари-тренінги тощо). Також у виданні міститься опис типових справ, з якими громадяни зверталися до Центру, шляхи їх вирішення, та пропозиції щодо вирішення проблем місцевого значення та щодо покращення правових можливостей громадян, які мешкають у сільських населених пунктах.

Видання розраховане на громадян, правозахисників, представників органів державної влади та органів місцевого самоврядування, представників засобів масової інформації, а також інших осіб, яких цікавлять проблеми посилення правових можливостей бідних верств населення.

Видання *Інформаційно-консультаційний правовий Центр як засіб посилення правових можливостей малозахисених верств населення Львівщини. Звіт за проектом «Інформаційно-консультаційний правовий Центр як засіб посилення правових можливостей малозахисених верств населення»*, видано Центром громадської адвокатури за підтримки Ініціативи «Посилення правових можливостей бідних верств населення», яку реалізує Міжнародний Фонд «Відродження» за програмою «Верховенство права» в рамках проекту «Інформаційно-консультаційний правовий Центр як засіб посилення правових можливостей малозахисених верств населення».

Погляди, відображені у цьому виданні, не обов'язково відображають позицію Міжнародного Фонду «Відродження».

За сприяння у наданні підтримки в реалізації цього проекту висловлюємо подяку партнерам: Домажирська сільська рада, Коросненська сільська рада, Малехівська сільська рада, Підгайчиківська сільська рада, Домажирському сільському голові, Коросненському сільському голові, Малехівському сільському голові, Підгайчиківському сільському голові, а також благодійному фонду «Блаженного Климентія Шептицького», особливо о.Йосафату, та громадській організації «Регіональна агенція розвитку Домажирської сільської ради».

© Коваль О.Я., Зелінська Н.В., Тарасенко Л.Л., Яцків Т.Г., 2011

©Центр громадської адвокатури, 2011

©Видавництво «Галицький друкар», 2011

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Інформаційно-консультаційні правові Центри.....	9
Заходи.....	11
Буклети про діяльність інформаційно-консультаційного правового Центру	19
Інформаційні буклети про права цільової групи та механізми їх захисту.....	20
Друк правових консультацій та статей в газеті «Благовіст».....	22
Інформаційна газета «Правовий Консультант для громадян».....	23
Інформаційні стенди.....	25
Консультаційна діяльність.....	27
Типові питання, з якими звертаються громадяни.....	81
Судові справи, які мають стратегічне значення:	
Справа про ініціювання місцевого референдуму громадою міста Чернівці.....	83
Справа щодо примусового викупу земельної ділянки для суспільних потреб.....	113
Справа щодо тривалого процесуального затягування справи судом.....	134
Проблеми місцевого значення та шляхи їх вирішення.....	154
Висновки та рекомендації.....	161
Про Ініціативу “Посилення правових можливостей бідних верств населення”:	
Стратегія впровадження на місцевому рівні.....	164

ВСТУП

В Україні існує проблема розвитку правових можливостей для бідних верств населення. Сільське населення в Україні належить до бідних верств населення, і це факт. Загальновизнано, що закон повинен бути доступним для всіх, проте для сільського населення як для біднішого, це правило на даний час чомусь не застосовується.

До основних проблем, з якими стикаються сільські мешканці, належать:

- неможливість покращити правові можливості сільського населення, оскільки воно не має доступу до нормально функціонуючої системи правосуддя, а також до належної правової допомоги, яка, до речі, декларується Конституцією України.

- бідне населення не має реальної власності – на селах люди отримали у власність будинки, земельні ділянки, паї тощо, але у них не достатньо правових знань, як розпорядитися цим майном, як правильно узаконити цю власність тощо. Більше того, ця проблема виникає і на рівні, який на порядок вищий – обрана людьми сільська рада та сільський голова не знають, як правильно з правової точки зору розпоряджатися спільною власністю громади – комунальною власністю (на землю, на будівлі тощо).

- неможливість отримати доступ до кредитів та інвестицій для сільського населення.

Сільське населення знаходиться трохи вище межі бідності, але воно не має того захисту прав, який забезпечує закон. Сільське населення знаходиться в повній соціальній ізоляції, оскільки на відміну від міського населення воно не має доступу до інформації про свої права, про порядок їх реалізації та захисту (відсутність Інтернету, відсутність ЗМІ, відсутність громадських організацій, які здійснюють право просвітницьку діяльність тощо). Держава нічого не робить для подолання цього, а ресурсів у сільської влади немає.

Для сільського населення слід забезпечити дію верховенства права.

Причина бідності лежить в людях, їх діях та бездіяльності, а також в неефективності державної політики. В містах, особливо великих, у населення більша імовірність отримати доступ до правосуддя і до інших прав (як працівників, підприємців, власників тощо).

Бідне населення зазвичай не має можливості користуватися більшістю прав, і вони нерідко стають жертвами зловживання щодо них.

Але закон є один для всіх, визначаючи загальні права та обов'язки, та відповідальність за порушення прав. Саме тому йдеться про необхідність

підвищення правових можливостей бідних верств населення, а особливо сільських мешканців. Підвищення правових можливостей сільського населення – це процес системних змін, в результаті яких бідні та соціально ізольовані сільські мешканці отримають можливість користуватися законом, правовою системою та юридичними послугами.

Закон є засобом захисту і забезпеченням рівних можливостей та повинен гарантувати доступ до всіх сфер суспільного життя, в тому числі і до правосуддя для всіх, в тому числі і для селян. А держава повинна поважати, захищати, забезпечувати реалізацію всіх гарантованих законом прав людини.

Основними засадами підвищення правових можливостей сільського населення є доступ до правосуддя та верховенство закону, забезпечення права власності, трудових та підприємницьких прав.

Сільське населення повинно бути активним учасником процесу підвищення правових можливостей, оскільки це реальний засіб вирішення існуючих проблем з правореалізацією. Більше того, і неурядові організації теж повинні долучатися до процесу підвищення правових можливостей сільського населення, допомагаючи йому вступати у взаємовідносини з владою, представляючи його інтереси у цих відносинах.

В Україні закон де-юре забезпечує всім громадянам реалізацію та захист основних прав, проте де-факто на практиці малозабезпечені, переважно сільські мешканці, позбавлені можливості реально реалізувати свої права, а особливо захистити (перш за все мова йде про порушення права власності, а також про незнання процесуального законодавства та неможливості забезпечити собі юриста в процесі).

Підвищивши правову обізнаність, сільське населення зможе реалізувати свій великий потенціал і взяти в свої руки свою долю.

Сільські мешканці постійно борються за виживання, зважаючи на невеликі заробітки, відсутність соціального забезпечення та постійних достатніх для життя доходів, не можуть підвищити свій життєвий рівень, живуть в страху та нестабільності, постійно стикаються з різними перешкодами.

Державні інституції повинні бути відкритими, доступними та законними. В даному випадку слід починати з сільської ради, як органу, з яким сільські мешканці стикаються найбільше в повсякденному житті. Далі йдуть органи влади, які містяться в райцентрі, щодо яких у громадян (сільського населення) теж виникають проблеми із спілкуванням та вирішенням проблемних питань. Окреме місце займає суд – орган, який покликаний забезпечувати правосуддя для всіх, хто до нього звернеться. Проте, як свідчать результати опитувань, суд для сільського населення і надалі залишається не зовсім доступним.

Крім того, для сільського населення існує ще і інша проблема – фактично немає тих, хто б озвучував їх проблеми. Тому значно підвищується роль неурядових організацій, які здатні не лише озвучити проблеми, а й сприяти їх вирішенню. Також до цієї діяльності повинні долучитися місцеві ЗМІ (як районні, так і обласні) і органи влади (сільська рада, сільський голова, районна влада тощо).

На нашу думку, в Україні достатньо хороші закони, проте часто сільське населення не може реально реалізувати багато з гарантованих прав через неспроможність органів влади забезпечити їх здійснення. Особливу увагу в цій діяльності займає суд, який діє неефективно, корумповано по відношенню до сільського населення. Тому реформи в державі повинні стосуватися органів державної влади, в тому числі і суду, а їх метою повинно бути знищення адміністративних та правових бар'єрів, які заважають сільським мешканцям захищати свої права.

Судова система загалом недоступна для сільського населення, оскільки останні не розуміють її, мало про неї знають та є процесуально неграмотними. Послуги адвоката також є досить обтяжливими для сільського населення. Наприклад, як свідчить опитування користувачів судових послуг, яке проводилося в чотирьох районних судах Львівщини і опитані були жителями сільських районів, лише кожен п'ятий може собі дозволити мати представника, і для 85 % тих, хто мав представника, це є обтяжливо в фінансовому плані. Більше того, суди зазвичай розташовані в райцентрах, які знаходяться доволі далеко від місця проживання, суди не мають належного фінансування і розглядають справи впродовж тривалого часу.

Для сільського населення основним правом власності є право власності на землю, а сама земля є значно більшим, ніж просто земельна ділянка, це дійсно вираз образу життя, яке вони вдосконалюють самі. Фактично земельна ділянка залишається ледь не єдиним об'єктом права власності для сільського населення і в цьому, очевидно, теж є суттєва проблема – сільське населення не має іншої власності, крім землі (невеликого розміру), що також ставить сільське населення в нерівне майнове становище порівняно з міським населенням. Більше того, часто селяни, користуючись земельними ділянками, вважають їх своїми, а насправді – у них немає правовстановлюючих документів, і це значна помилка у право розумінні, яку слід усувати, сприяючи у захисті (в узаконенні) цих прав.

В багатьох випадках в країнах Африки бідні нерідко піддаються виселенню з своїх земельних наділів, в них відбирають нерухоме майно (будівлі) без компенсації, а громадяни залишаються беззахисними в спорах з

владою, оскільки з іншого боку – суперники значно сильніші. Проте і в Україні трапляються такі ж ситуації. Наприклад, під час здійснення підготовчих заходів до Євро-2012 на Львівщині в с.Зубра (земля біля майбутнього стадіону) у місцевого сільського (бідного) населення (понад 60 осіб) протягом вересня-жовтня 2010р. було примусово викуплено земельні ділянки за значно заниженими цінами (при ринковій вартості 5 000 \$ за 1 сотку землі громадяни отримали близько 300 грн. за неї). Громадяни, не знаючи закону, фактично не боролися за свої права на землю. Лише одиниці з них порушили питання про незаконність такого викупу. Це ще раз свідчить про те, що сільське населення не живе під крилом закону і позбавлене можливості реального захисту своїх прав. Фактично сільське населення не користується визнаними в суспільстві правами. Очевидно, що в місті вищезазначена ситуація не трапилась би. А так сільські мешканці фактично є жертвами зловживань з боку влади, які захищають майнові інтереси багатих. Сільське населення в Україні фактично знаходиться поза правовою системою.

На нашу думку, зміцнення загальноприйнятих механізмів правового захисту сприятиме підвищенню ефективності захисту малозахисених.

Отже, в Україні досить гостро постає проблема правової та соціальної ізоляції вразливих верств населення, внаслідок відсутності інформування щодо їх прав та механізмів їх захисту. Особливо гостро це питання стосується населення, яке проживає в сільській місцевості. Громадяни, що належать до даної категорії та проживають у сільській місцевості, є дуже вразливими та обмеженими в реалізації своїх прав, а особливо – якщо вони є людьми з особливими потребами. Наприклад, особа, що проживає в місті, має більше можливостей захистити свої порушені права через громадські організації, звернувшись до безкоштовних приймалень, також для міських жителів доступні різні форми безкоштовної правової допомоги (громадські організації, різноманітні приймальні при органах влади, програми соціальної допомоги тощо). Особи, які проживають не в містах, а в селах не знають своїх прав так добре (навіть можна стверджувати – не знають своїх прав в принципі), як міські жителі, і тому вони більш уразливі до різноманітних негативних факторів, оскільки, якщо громадяни не знають своїх прав (як підготувати необхідні документи, яка процедура розгляду заяв і скарг органами державної влади та місцевого самоврядування), вони або взагалі опускають руки або намагаються знайти спосіб вирішити свої проблеми іншими шляхами, що може призводити до проявів різного роду корупційних діянь.

Держава практично не займається підтримкою населення, яке проживає в селі, а особливо це стосується вразливих категорій. Зокрема, вони не мають

належного рівня обізнаності у своїх правах та механізмі їх захисту, не мають достатньої можливості представляти свої інтереси перед органами влади, а також у зв'язку з їхніми незначними доходами вони не можуть звернутися до кваліфікованих спеціалістів. Крім того, людині з обмеженими фізичними можливостями досить важко приїжджати з села до міста за допомогою адвоката чи юриста, а для деяких категорій це практично неможливо (наприклад, для людей з порушеннями опорно-рухового апарату). Крім того, неурядові організації також практично не займаються вирішенням проблем цієї категорії громадян, хоча вони є одними з тих, хто найбільше цього потребує.

Чимало нормативно-правових актів гарантують різним категоріям вразливих верств населення різноманітні пільги та привілеї, однак більшість населення просто не знає про існування таких. Тому, проблема відсутності інформованості та кваліфікованої допомоги для вразливих категорій, що проживають на селі, є дуже важливою і потребує негайного вирішення. Оскільки, ми не повинні забувати, що такі громадяни є повноцінними членами нашого суспільства та повинні повноцінно користуватися своїми правами та можливостями і при необхідності ефективно використовувати засоби захисту своїх прав.

Погоджуємося з висновками Комісії ООН з посилення правових можливостей бідних верств населення, що витoki й одночасно наслідки бідності полягають в тому, що певні групи не мають доступу до використання правових можливостей, наданим іншим, привілейованим в цьому відношенні членам суспільства, а саме: справедливого та чесного суду, закріплення та захисту майнових прав, трудових прав та можливості існування власної приватної ініціативи. Здебільшого повсякденне життя таких громад та вирішення спірних ситуацій регулюється нормами звичаєвого права, які далеко не завжди мають правове підґрунтя. Очевидно, що бідні верстви населення обмежені у доступі до правових інструментів, які б дозволили їм захищати свої інтереси та права свідомо та самостійно.

Потрібні зміни, за допомогою яких малозабезпечені та соціально ізольовані громадяни можуть отримати доступ до права, правової системи та правових послуг для захисту і посилення їхніх інтересів

Всі ці проблеми потребують негайного вирішення за участю неурядових організацій, які зможуть зацентрувати увагу на цих проблемах, активізувати цю категорію громадян щодо реалізації та захисту своїх прав.

Леонід Тарасенко, Центр громадської адвокатури

Інформаційно-консультаційні правові Центри

В рамках проекту було створено 5 інформаційно-консультаційних правових пунктів для громадян.

Чотири інформаційно-консультаційні правові Центри були створені в селах Львівської області (с.Домажир, с.Малехів, с.Підгайчики та с.Унів), а один у місті Львові. Інформаційно-консультаційні правові Центри поширювали свою діяльність не лише на територію одного села, а на територію дії відповідної сільської ради. Так, інформаційно-консультаційний правовий Центр в с.Домажир діяв для мешканців сіл Домажир, Зелів, Жорниська, Кожичі; в с. Підгайчики – для мешканців сіл Підгайчики, Косичі, Погорільці, Туркотин та Шопки; в с.Унів – для мешканців сіл Унів (Міжгір'я), Коросне, Затемне та Сивороги.

З урахування пропозиції сільських рад та мешканців був розроблений графік роботи інформаційно-консультаційних правових Центрів, а саме:

с.Малехів: графік роботи – понеділок, 14:00 – 17:00, адреса: Львівська обл., Жовківський район, с.Малехів, вул.Івасюка, 6, Малехівська сільська рада.

с.Домажир: графік роботи – середа 10:00-13:00 (для мешканців сіл Домажир, Зелів, Жорниська, Кожичі), адреса: Львівська обл., Яворівський район, с.Домажир, вул.Широка,3, Домажирська сільська рада.

с.Підгайчики: графік роботи – четвер, 10:00-13:00 (для мешканців сіл Підгайчики, Косичі, Погорільці, Туркотин, Шопки), адреса: Львівська обл., Золочівський район, с.Підгайчики, вул.Підлісна, 14, Підгайчиківська сільська рада.

с.Унів: графік роботи – п'ятниця, 9:00-12:00 (для мешканців сіл Унів (Міжгір'я), Коросне, Затемне та Сивороги), адреса: Львівська обл., Перемишлянський район, с.Унів, вул.Центральна, 85, Народний дім.

Інформаційно-консультаційні правові Центри діяли за сприяння: Домажирської сільської ради, Коросненської сільської ради, Малехівської сільської ради, Підгайчиківської сільської ради, Домажирського сільського голови, Коросненського сільського голови, Малехівського сільського голови, Підгайчиківського сільського голови, а також благодійного фонду «Блаженного Климентія Шептицького» та громадської організації «Регіональна агенція розвитку Домажирської сільської ради».

Також діяв постійний інформаційно-консультаційний правовий Центр у Львові: м.Львів, вул.К.Левицького, 97 тел. 032 244-46-59, Центр громадської адвокатури, графік роботи – понеділок-п'ятниця 10:00-17:00.

За період з 01 січня 2011 року по 30 червня 2011 року Інформаційно-консультаційними правовими Центрами було надано **понад 1100 консультацій**, які стосувалися різноманітних питань.

З них доступу до правосуддя стосувалися 19% звернень, трудових прав – 13%, права власності – 44%, започаткування власної справи – 4%.

Також близько 20% звернень стосувалися складання позовних заяв по виплаті надбавок такій категорії громадян як «діти війни».

Заходи

Під час діяльності Інформаційно-консультаційних правових центрів було проведено 5 семінарів-тренінгів безпосередньо в селах для мешканців місцевих громад, а також одне обговорення проблем місцевого значення та шляхів їх вирішення за участю представників органів місцевого самоврядування.

Зокрема, 20 березня 2011р. відбувся навчальний семінар по правах людини та механізмах їх захисту для мешканців села Домажир Яворівського району Львівської області.

Навчальний семінар проводився Центром громадської адвокатури спільно з Домажирською сільською радою в рамках ініціативи «Посилення правових можливостей бідних верств населення». Участь у заході взяли представники Домажирської сільської ради, в тому числі голова сільської ради, активісти громадської організації «Регіональна агенція розвитку Домажирської сільської ради» та мешканці села Домажир.

Під час заходу обговорювались питання реалізації прав вразливих груп населення, зокрема питання що стосувалися захисту права власності, передачі земельних ділянок в оренду, складення заповіту, прийняття спадщини, виплати соціальних допомог, порядку звернення до суду, порядку подання запитів до органів влади та надання на них

відповідей, активізації громадян та їхніх представницьких організацій, правової просвіти та допомоги.

Учасники навчального семінару загалом відзначили, що хоча державою створені відповідні механізми захисту прав та інтересів, однак для ефективного результату слід самим громадянам займати активну громадянську позицію

щодо реалізації, захисту своїх прав як в судовому, так і в позасудовому порядку. Крім того, учасники звернули увагу на важливість функціонування консультаційних пунктів, в яких громадяни мають можливість отримати безоплатну правову допомогу щодо того, як діяти, коли з органами державної влади чи з органами місцевого самоврядування виникають конфліктні ситуації, як правильно подати позовну заяву до суду тощо.

Наприкінці березня 2011р. у селі Унів Перемишлянського району Львівської області мешканці села мали можливість підвищити свою правову обізнаність, взявши участь у семінарі-тренінгу. Семінар-тренінг відбувався за підтримки ініціативи **«Посилення правових можливостей бідних верств населення»**,

яку реалізує Міжнародний Фонд «Відродження» за програмою «Верховенство права». Партнером заходу був Благодійний фонд «Блаженного Климентія Шептицького».

Загалом під час семінару громадяни отримали відповіді на багато питань, які їх цікавили, зокрема, щодо прийняття спадщини, складення

заповіту, усунення перешкод в користуванні земельною ділянкою, виплати доплат дітям-війни тощо.

Учасники семінару-тренінгу звернули увагу на те, що така діяльність консультантів повинна носити систематичний характер, оскільки сільське населення практично позбавлено можливості отримати фахову правову консультацію.

4 квітня 2011р. у селі Малехів Жовківського району Львівської області відбувся навчальний семінар-тренінг для громадян мешканців села Малехів.

Навчальний семінар проводився Центром громадської адвокатури спільно Малехівською сільською радою в рамках ініціативи «Посилення правових можливостей бідних верств населення». Участь у заході також взяли деякі члени виконкому Малехівської сільської ради та сільський голова.

Загалом під час тренінгу обговорили питання, пов'язані із порядком звернення до суду, проблеми, пов'язані із здійсненням соціальних виплат, зокрема, дітям війни, щодо реалізації прав громадян на землю.

Представниками сільської ради також були порушені питання щодо функціонування

сміттєзвалища неподалік їхнього населеного пункту, що є суттєвою проблемою місцевого значення, яка потребує негайного вирішення.

Також учасники звернули увагу на важливість діяльності консультаційних

пунктів, в яких громадяни мають можливість отримати безоплатну правову допомогу, оскільки правова обізнаність громадян, які проживають у сільській місцевості, є низькою, а рівень доходів не дозволяє таким громадян звертатися до приватних адвокатів за юридичною консультацією.

17 квітня 2011р. в селі Підгайчики Золочівського району на Львівщині відбувся навчальний семінар-тренінг для мешканців сіл Підгайчики, Погорільці, Шопки, Туркотин та Косичі.

Участь у заході взяли представники Підгайчиківської сільської ради, в тому числі сільський голова, та мешканці вищезазначених сіл. Загалом на тренінгу були присутні понад п'ятдесят осіб.

Під час заходу обговорювались питання реалізації прав громадян на землю, зокрема, приватизації земельних наділів різного цільового призначення, передання в оренду земельних ділянок, в тому числі власниками майнових паїв. Стали також предметом розгляду питання спадкового права, особливо громадян цікавили проблемні питання, пов'язані з складенням заповіту, порядком прийняття спадщини тощо.

Особливу увагу мешканці сіл також приділили проблемам, пов'язаних з поверненням кредитів, укладенням договорів довічного утримання, дарування тощо.

На тренінгу громадяни мали можливість отримати газети з правопросвітницькою інформацією, брошури та буклети, в яких містилися правові консультації для громадян щодо земельних, спадкових, трудових, цивільних та інших відносин. Загалом під час заходу було розповсюджено близько трьохсот примірників право просвітницьких матеріалів.

Учасники навчального семінару-тренінгу звернули увагу на необхідність подальшого проведення подібних заходів, оскільки громадяни з сільської місцевості фактично не мають можливості отримати безкоштовну правову допомогу по багатьох питаннях, пов'язаних з конфліктними ситуаціями з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, по питаннях, пов'язаних із зверненням до суду, інших органів та установ, по питаннях приватного права тощо.

Навчальний семінар-тренінг відбувався за підтримки **ініціативи «Посилення правових можливостей бідних верств населення»**, яку реалізує Міжнародний Фонд «Відродження» за програмою «Верховенство права», а також за сприяння Підгайчиківської сільської ради та сільського голови.

В селі Унів, що на Перемишлянщині, на початку липня 2011р. відбувся семінар

для громадян-власників земельних паїв. Мешканці мали можливість отримати правові консультації щодо порядку передання в оренду земельних ділянок, порядку розпорядження належними їм майновими паями тощо. Семінар відбувався за підтримки ініціативи «Посилення правових можливостей бідних верств населення», яку реалізує Міжнародний Фонд «Відродження» за програмою

«Верховенство права». Партнером заходу був Благодійний фонд «Блаженного Климента Шептицького».

Також під час семінару громадяни мали можливість отримати інформаційні матеріали (буклети) щодо оформлення спадщини, отримання соціальних допомог, укладення договорів, в тому числі дарування, довічного утримання,

кредиту, щодо виконання судових рішень, отримання аліментів, оформлення права власності на землю, правил добросусідства, щодо прав споживачів комунальних послуг, невиклати заробітної плати, приватизації земельних ділянок, виїзду закордон тощо. Громадяни відзначили важливість ініціативи «Посилення правових можливостей бідних верств населення», яка дає їм змогу безоплатно покращувати свої

правові знання в найбільш необхідних сферах суспільного життя. Учасники семінару теж звернули увагу на те, що така діяльність повинна носити систематичний характер, оскільки сільське населення позбавлено можливості отримати кваліфіковану правову допомогу.

22.07.2011р. у Львові відбулося обговорення «Посилення правових можливостей сільського населення». Обговорення відбувалося за підтримки ініціативи **«Посилення правових можливостей бідних верств населення»**, яку реалізує **Міжнародний Фонд «Відродження»** за програмою **«Верховенство права»**.

На заході були присутні мешканці сіл та представники органів місцевого самоврядування (сільських рад), представники неурядових організацій, при яких діють безкоштовні правові приймальні для громадян, а також представники інших неурядових організацій. Зокрема, в обговоренні взяли участь представники Благодійного фонду «Блаженного Климентія Шептицького», громадської організації «Регіональна агенція розвитку Домажирської сільської ради», які виступили партнерами у реалізації вищезазначеного проекту в регіонах, а також представники громадської організації «Святиня», благодійного фонду «Паросток», громадської організації «Центр розвитку та захист прав територіальних громад «Світанок» та інші.

Основними питаннями, які стали предметом обговорення, були роль та важливість ініціативи «Посилення правових можливостей бідних верств населення», роль органів місцевого самоврядування у наданні безоплатної правової допомоги сільському населенню, інформаційні кампанії та зустрічі з громадою як спосіб правової просвіти сільського населення та інші.

Оксана Коваль (Центр громадської адвокатури) розповіла, що в рамках вищезазначеної Ініціативи «Посилення правових

можливостей бідних верств населення» було утворено чотири інформаційно-консультаційні правові центри в селах Львівської області (с.Домажир, с.Малехів, с.Підгайчики та с.Унів) і один - у місті Львові. Консультаційні пункти поширювали свою діяльність не лише на територію одного села, а на

територію дії відповідної сільської ради. Так, консультаційний пункт в с.Домажир діяв для мешканців сіл Домажир, Зелів, Жорниська, Кожичі, в с. Підгайчики – для мешканців сіл Підгайчики, Косичі, Погорільці, Туркотин та Шопки; в с.Унів – для мешканців сіл Унів (Міжгір'я), Коросне, Затемне та Сивороги. Загалом правові консультації могли отримати мешканці 14 сіл, залучених до проекту, а також мешканці інших населених пунктів.

Певні групи населення (зокрема, мешканці сіл) не мають доступу до використання правових можливостей, наданим іншим, привілейованим в цьому відношенні членам суспільства, а саме: справедливого та чесного суду, закріплення та захисту майнових прав, трудових прав та можливості існування власної приватної ініціативи. На це наголосила Надія Зелінська, юрист Центру громадської адвокатури. «Здебільшого повсякденне життя таких громад та вирішення спірних ситуацій регулюється нормами звичаєвого права, які далеко не завжди мають правове підґрунтя. Очевидно, що бідні верстви, до яких належить і сільське населення, обмежені у доступі до правових інструментів, які б дозволили їм захищати свої права свідомо та самостійно», - додала вона.

На думку, сільського голови с.Домажир О.Гнипа важливість ініціативи «Посилення правових можливостей бідних верств населення» полягає в тому, що вона дає змогу сільському населенню безоплатно покращувати свої правові знання в найбільш необхідних сферах суспільного життя, зокрема, щодо порядку спадкування, оформлення прав на землю, отримання соціальних допомог тощо. Він також наголосив на системність у наданні безоплатної правової допомоги сільському населенню, завдяки якій можна досягнути кращого результату.

Лагодівський сільський голова В.Мишолівський відзначив також необхідність співпраці сільських рад і неурядових організацій, які надають безоплатну правову допомогу сільському населенню. Завдяки такій співпраці можна вирішувати проблеми сільського населення певного села загалом, зазначив він, наприклад, завдяки правовій допомозі в селах було запроваджено програми з благоустрою, відстоюються інтереси громади села щодо лісів, іншого комунального майна, відбулися тематичні навчання (інформаційно-правові) для певних категорій мешканців села, наприклад, пайовиків, дітей війни тощо.

Учасники обговорення підкреслили особливу роль безкоштовних правових приймалень для громадян, які на безоплатній основі надають юридичні консультації мешканцям сіл з цих питань.

Також учасники підсумували результати діяльності Інформаційно-консультаційного правового Центру, який надавав правові консультації сільському населенню. Зокрема, було надано понад 1100 правових

консультацій, написано близько 420 процесуальних та інших документів, розповсюджено 6000 інформаційних газет та 3000 буклетів, що виготовлені Центром громадської адвокатури, понад 3000 буклетів з правовими консультаціями, що були виготовлені в рамках Ініціативи «Посилення правових можливостей бідних верств населення».

Буклети про діяльність інформаційно-консультаційного правового Центру

В рамках даного проекту працівниками Центру громадської адвокатури було розроблено та розповсюджено 2 000 буклетів про діяльність консультаційних пунктів, в яких зазначена інформація про те, що мешканці кожного населеного пункту мають можливість отримати безкоштовну правову допомогу та правові консультації щодо питань у сфері житлового, земельного, сімейного права, соціального захисту, надання пільг, спадкування тощо.

Такі буклети були розповсюджені по даних населених пунктах, а саме в місцях

найбільшого скупчення населення, сільській раді, пошті, магазинах тощо. Також такі інформаційні буклети про діяльність розповсюджувались безпосередньо в самих консультаційних пунктах, що сприяло поширенню інформації про них.

Інформаційні буклети про права цільової групи та механізми їх захисту

Експертами проекту були розроблені та видані 3 000 буклетів про основні права цільової групи (які є найбільш актуальними для мало захищених громадян, зокрема, сільського населення) та механізми захисту цих прав. В буклетах містилась інформація про порядок спадкування, подання позовної заяви до суду, захист права власності, право на отримання субсидії та пільги для інвалідів загального захворювання.

Дані буклети були розповсюджені на території населених пунктів, в яких діяли інформаційно-консультаційні правові центри, а саме в селах Домажир, Зелів, Жорниська, Кожичі, Підгайчики, Косичі, Погорільці, Туркотин Шопки, Унів (Міжгір'я), Коросне, Затемне Сивороги, Малехів.

Буклети розповсюджувалися за сприяння сільських рад та сільських голів, за допомогою активістів партнерських неурядових організацій (благодійного фонду «Блаженного Климентія Шептицького», громадської організації «Регіональна агенція розвитку Домажирської сільської ради») та волонтерів. Крім того, дані буклети розповсюджувалися безпосередньо в консультаційних пунктах, під час проведення навчальних семінарів, в сільських радах, через пошту.

Друк правових консультацій та статей в газеті «Благовіст»

Під час діяльності інформаційно-консультаційних правових центрів було надруковано кілька правових консультацій в газеті «Благовіст», яка видається Львівською обласною асоціацією інвалідів.

За період з 01 січня 2011 року по 30 червня 2011 року в газеті було надруковано 14 правових консультацій, які стосувались таких питань: подання позовної заяви до суду, обов'язкова частка в спадщині, захист права власності, норми безоплатної передачі земельних ділянок, муніципальна субсидія, прийняття рішення про оренду землі тощо.

Загалом тираж газети «Благовіст» становить близько 12 000 примірників, які розповсюджуються серед найменш соціально захищених громадян, в тому числі неповносправних.

Інформаційна газета «Правовий Консультант для громадян»

Під час діяльності інформаційно-консультаційних правових центрів було розроблено та випущено інформаційну газету «Правовий Консультант для громадян». Було випущено два номери загальним тиражем 6000 примірників (по 3000 примірників на кожен номер).

Газета містила в собі правопросвітницьку інформацію щодо прав вразливих верств населення та механізми їх захисту, а також іншу корисну інформацію, зокрема зразки запиту про надання інформації до управління пенсійного фонду та позовної заяви про стягнення недоплаченої щомісячної державної соціальної допомоги дітям війни, та консультації, які стосувалися порядку узаконення самочинного будівництва, порядку подання звернення та норм безплатної передачі земельних ділянок для громадян.

Також в газеті була розміщена стаття «Правові можливості бідних верств населення слід посилювати», інформація про проект та адреси і графік роботи консультаційних пунктів, інформація про Ініціативу «Посилення правових можливостей бідних верств населення».

Інформаційні стенди

В чотирьох сільських радах Львівщини було розміщено інформаційні стенди з правовими консультаціями та інформаційними матеріалами.

Інформаційні стенди було виготовлено та розміщено за підтримки ініціативи «Посилення правових можливостей бідних верств населення», яку реалізує Міжнародний Фонд «Відродження» за програмою «Верховенство права».

Зокрема, стенди були розміщені за сприяння Коросненської сільської ради, Малехівської сільської ради, Підгайчиківської сільської ради, Домажирської сільської ради, відповідних сільських голів, а також за сприяння благодійного фонду «Блаженного Климента Шептицького» та громадської організації «Регіональна агенція розвитку Домажирської сільської ради».

На стендах розміщена інформація про порядок подання позовної заяви до суду в порядку цивільного судочинства, адміністративного судочинства, про порядок оскарження постанови про адміністративне правопорушення, про порядок подання звернення громадян. Також на стендах розміщено правові консультації щодо складення заповіту, прийняття спадщини, подання позову про нарахування надбавки до пенсії «дітям війни», про пільги для інвалідів тощо. Крім того, на цих стендах міститься інформація про реквізити суду для

сплати судового збору та витрат на інформаційно-технічне забезпечення розгляду справи, а також відповідні розміри цих зборів залежно від категорії справи.

Така інформаційна кампанія є дуже корисною для громадян, і вже протягом кількох днів після розміщення

було розповсюджено чимало інформаційних матеріалів, які містилися на стендах. До консультаційних пунктів, де надаються правові консультації, почастишали звернення громадян щодо проблемних питань, з якими вони стикаються (переважно земельні спори, щодо нарахування та виплати соціальних виплат), але не можуть вирішити через відсутність правових знань. Загалом було виявлено, що громадяни не знають своїх прав у сфері земельних відносин, щодо складення заповіту та оформлення спадщини, щодо узаконення самочинного будівництва тощо.

Консультаційна діяльність

Справа, що стосується питання обов'язкової частки в заповіті. Громадянин С. є інвалідом 1 групи з дитинства. Після смерті батька він отримав 1/6 частину спадщини, оскільки батьком був складений заповіт на користь своєї дружини. В даному випадку було дотримано всіх норм законодавства, оскільки відповідно до ст. 1241 Цивільного Кодексу України малолітні, неповнолітні, повнолітні непрацездатні діти спадкодавця, непрацездатна вдова (вдівець) та непрацездатні батьки спадкують, незалежно від змісту заповіту, половину частки, яка належала б кожному з них у разі спадкування за законом (обов'язкова частка).

Водночас в межах села ніхто не міг надати вказану консультацію громадянинові, який гадав, що не мав права на спадщину, оскільки заповіт було складено на іншу особу.

По даній справі Громадянину С. була надана письмова консультація.

Справа, що стосується недійсності заповіту та незаконності приватизації квартири. Громадянин В. подав позов до суду про визнання заповіту недійсним. Як йому стало відомо його рідний брат ще за життя заповів все своє майно своїй онуці. Однак Громадянин В. вважає, що це не могло бути правдою, оскільки він з братом був в дуже хороших відносинах, і той неодноразово йому говорив, що не збирається складати заповіт, а тим більше заповідати своє майно дружині чи дітям від першого шлюбу, оскільки на той час в нього була інша сім'я.

Крім того, його побоювання підтвердились після того, як він отримав зразок заповіту, оскільки при його складенні було порушено ряд законодавчих норм, а саме було порушено ч.1 ст.1247 Цивільного Кодексу України, відповідно до якої заповіт складається у письмовій формі із зазначенням місця та часу його складення. Однак в заповіті два рази фігурує різна дата його складення. Також даний заповіт не підписаний належним чином, оскільки в графі підпис стоїть лише прізвище заповідача.

Відповідно до ст.1257 ЦК України заповіт, складений особою, яка не мала на це права, а також заповіт, складений з порушенням вимог щодо його форми та посвідчення є нікчемним.

По даній справі Громадянину В. було надано консультацію, та складено заяву до прокуратури. Крім того, було роз'яснено порядок звернення до суду з позовною заявою про визнання заповіту недійсним.

Справа, що стосується дозволу на розширення квартири та нове будівництво. Громадянин М. звернувся до суду з позовом про визнання незаконним та скасуванням розпорядження районної адміністрації про демонтаж самовільно збудованого гаража. Приймаючи таке розпорядження адміністрація покликається на те, що споруджений гараж є самовільним будівництвом.

Однак, Громадянин М. звертався з цим питанням до голови міжвідомчої комісії, яка своїми висновками двічі підтвердила технічну можливість спорудження цегляного гаража на прибудинковій території. Дані висновки були затверджені розпорядженнями голови адміністрації, і ними погоджено спорудження цегляного гаража на прибудинковій території із наданням Громадянину М. права на оформлення правовстановлюючих документів на такий гараж. У виконання вказаних розпоряджень робочий проект, яким передбачено спорудження гаража, був би погоджений в головному управлінні архітектури і містобудування.

Отже, на підставі цього дана споруда не є самочинним будівництвом.

По даній справі надано консультацію, та здійснено представництво інтересів Громадянина М. в суді.

Справа, що стосується прийняття спадщини. Громадянка І. постійно проживала в будинку зі своїм батьком та була там прописана. Після його смерті у 2002р. вона залишилася проживати в даному будинку та здійснювати управління та догляд за будинком, сплачувала всі комунальні послуги. Однак вона вчасно не звернулася до нотаріальної контори з заявою про прийняття спадщини, хоча фактично вступила у володіння та управління спадковим майном. Коли вона звернулася до нотаріальної контори про оформлення права

власності на дане майно їй було відмовлено, оскільки були пропущені строки на прийняття спадщини, а в неї є брати і сестри, які також являються спадкоємцями після смерті батька. Очевидно, що така відмова державної нотаріальної контори є неправомірною, оскільки відповідно до ст.548, 549 ЦК УРСР для придбання спадщини необхідно, щоб спадкоємець її прийняв (визнається, що спадкоємець прийняв спадщину, якщо він фактично вступив в управління, або володіння спадковим майном).

Крім того, інші діти спадкодавця протягом строку встановленого цивільним законодавством заяви про прийняття спадщини до державної нотаріальної контори за місцем відкриття спадщини не подавали, на час смерті спадкодавця в будинку прописані не були, проживають за іншими адресами, управління та догляд за будинком не здійснювали. Крім того, вони готові надати письмові заяви про відмову від своєї частки у спадщині. Отже, на підставі ст.553 ЦК УРСР, який підлягає застосуванню до вказаних правовідносин, бо вони виникли під час його дії, вони вважаються такими спадкоємцями, що відмовились від спадщини, адже не вчинили жодної із дій що свідчать про прийняття спадщини.

У зв'язку з цим та на підставі Закону України «Про нотаріат» по даній справі була складена заява про видачу свідоцтва про право на спадщину усього житлового будинку до державної нотаріальної контори. Справу було вирішено позитивно для громадянки.

Справа, що стосується визнання договорів купівлі-продажу недійсними, визнання права власності, зобов'язання повернути безпідставно придбане майно власнику. Громадянин В. звернувся з позовом до відповідача про визнання договору купівлі-продажу недійсним, визнання права власності, про зобов'язання повернути безпідставно придбане майно власнику.

Під час розгляду цивільної справи відповідач продав через свого представника приміщення, яке належить Громадянину В. Незважаючи на ухвалу суду про накладення арешту на нежитлове приміщення дане приміщення було перепродано ще один раз.

Відповідно до ст.2 Закону України «Про власність» (який діяв на час виникнення спірних правовідносин) право власності – це врегульовані законом суспільні відносини щодо володіння, користування і розпорядження майном.

Ч.1 ст.48 ЦК УРСР в редакції 1963 року передбачено, що недійсною є та угода, що не відповідає вимогам закону, в тому числі порушує особисті або майнові права неповнолітніх дітей.

В рішенні суду в позові відмовлено, оскільки зазначено, що не встановлено, що сторони під час укладення оспорюваних Громадянином В. угод порушили вимоги законодавства та відповідно судом не встановлено, що дані угоди не відповідають вимогам закону, тому правових підстав для визнання їх недійсними відповідно до ст.48 ЦК УРСР в редакції 1963 року суд не вбачає.

Крім того, суд вважає, що не підлягають задоволенню позови власників майна про визнання недійсними наступних правочинів щодо відчуження цього майна, які були вчинені після нікчемного правочину.

По даній справі Громадянину В. була надана письмова консультація. Справу було вирішено позитивно для громадянина.

З двох вищенаведених справ простежується те, що громадяни інколи дуже затягують з реалізацією та захистом своїх прав і звертаються до суду лише тоді, коли дуже «припече», тобто лише в крайньому випадку.

Справа що стосується прийняття спадщини та виготовлення нового акту на право приватної власності на землю. Громадянка О. є спадкоємицею майна по своїй бабці згідно складеного заповіту. До складу спадкового майна входить земельна ділянка для ведення садівництва.

Після смерті бабці Громадянка О. звернулася до державної нотаріальної контори з заявою про прийняття спадщини, однак у зв'язку з тим що предметом спадщини була земельна ділянка, на яку був виготовлений державний акт старого зразка (тобто не було присвоєно кадастровий номер) нотаріус зобов'язала Громадянку О. переробити державний акт та присвоїти земельній ділянці кадастровий номер.

Однак, коли Громадянка О. звернулася до міського управління земельних ресурсів, з'ясувалося що існує ще один державний акт за таким самим номером, однак в ньому зазначена зовсім інша земельна ділянка, яка вже є продана, і

громадяни О. було запропоновано звернутися до суду з позовом про визнання права власності.

Відповідно до ст.392 Цивільного кодексу України власник майна може пред'явити позов про визнання його права власності, якщо це право оспорується або не визнається іншою особою, а також у разі втрати ним документа, який засвідчує його право власності.

В даному випадку жодного оспорення чи невизнання права власності на вказану земельну ділянку за даною громадянкою не було. Тому подавати позов до суду про визнання права власності було недоцільним.

Крім того, для заміни державного акту на право власності на землю старого зразка на новий для початку Громадяни О. слід виготовити документацію, без якої неможливо переоформити старий державний акт на новий.

Зокрема, необхідно замовити виготовлення нової документації із землеустрою у відповідній землевпорядній організації (державній чи недержавній), яка має ліцензію на виконання таких робіт. Перелік таких організацій є в кожному районному управлінні Держкомзему.

Для цього у землевпорядну організацію подається:

- заява власника (спадкоємця) земельної ділянки;
- нотаріально завірена копія «старого» державного акту про право власності на землю;
- копія паспорта та ідентифікаційного коду власника (спадкоємця);
- документ, який засвідчує оплату виконаних робіт.

Після укладання договору землевпорядна організація проведе топографо-геодезичні роботи, аби встановити межі земельної ділянки в натурі, виготовить технічну документацію із землеустрою й передасть її на погодження до територіального відділу Держкомзему – за місцем розташування земельної ділянки.

Довідку про присвоєння кадастрового номера власник має отримати особисто в структурному підрозділі філії Центру державного земельного кадастру.

Також запроваджено систему «єдиного вікна» під час реєстрації земельної ділянки, реєстрації та видачі державного акта. Зокрема, спочатку громадянин має написати заяву про виділення земельної ділянки на ім'я голови органу державної влади чи місцевого самоврядування (сільради, міськради).

Отримавши дозвіл від сільради, слід звернутися до землевпорядної організації (державного Центру земельного кадастру або ліцензованої приватної компанії). Виготовлену й погоджену в установленому законом порядку документацію із землеустрою треба здати в «єдине вікно» територіального підрозділу Держкомзему на рівні міста або району. Там же видаватимуть і уже готові документи, а саме державний акт на право власності на земельну ділянку чи витяг про присвоєння кадастрового номера.

По даній справі Громадянки О. було надано письмову консультацію.

Справа про визнання заповіту недійсним. Громадянка Ю. є опікуном свого батька, який визнаний обмежено дієздатним. В інтересах, свого батька вона звернулася до суду про визнання заповіту недійсним, який був складений її батьком до винесення рішення суду про обмеження його дієздатності. Однак, в рішенні суду про обмеження дієздатності зазначено, що особа страждає хронічними психічними захворюваннями ще 1988 року та внаслідок психічних розладів неодноразово перебував на стаціонарному лікуванні в обласній психіатричній лікарні та психоневрологічному диспансері, та є інвалідом безтерміново у зв'язку з психічними розладами.

Звернувшись до суду з позовом про визнання недійсним заповіту Громадянка Ю. як відповідача зазначила нотаріальну контору, що здійснювала посвідчення даного заповіту, а особу на користь якої складено заповіт залучила до справи, як третю особу.

Відповідно до ст.1257 ЦК України за позовом заінтересованої особи суд визнає заповіт недійсним, якщо буде встановлено, що волевиявлення заповідача не було вільним і не відповідало його волі.

Оскільки батько Громадянки О. склав заповіт на третю особу страждаючи на психічні розлади, то такий заповіт не можна вважати законним.

Громадянці О. було рекомендовано замінити відповідача державну нотаріальну контору на особу, в користь якої був складений заповіт. Оскільки, в даному випадку нотаріальна контора не була належним відповідачем по справі відповідно до норм цивільно-процесуального кодексу, бо не мала жодної зацікавленості в даній справі. Відповідно особа, на користь якої склали заповіт у разі смерті заповідача отримала б у спадок майно, що належало спадкодавцю.

Після того, як відповідача у справі було замінено, суд виніс позитивне рішення, яким задовольнив позов Громадянки Ю. та визнав заповіт складений її батьком недійсним.

В даній справі були труднощі процесуального характеру, оскільки є кілька правових норм, що регулюють дані відносини, які суперечать одна одній. Водночас це не завадило громадянці виграти справу.

Справа, що стосується стягнення шкоди у зв'язку з продажем квартири, яка не відповідала технічним вимогам. Громадянка М. уклала Договір купівлі-продажу квартири. При огляді квартири, перед укладенням договору купівлі-продажу, продавці та маклер про жодні недоліки квартири не повідомили. В технічному паспорті на квартиру, яку надали продавці зазначено, що перекриття в квартирі залізобетонне, що насправді не відповідало дійсності. Про це Громадянка М. дізналася згодом, вже при виготовленні нового технічного паспорта на квартиру.

Після купівлі даної квартири Громадянка М. не побачила суттєві, навмисне приховані продавцями дефекти, а саме: міжповерхове перекриття було дерев'яним, внаслідок багаторічного затікання через несправний дах в житлових кімнатах квартири провисла обшивка стелі, що сталося через перегнивання трьох несучих дерев'яних балок, втрату їх несучої міцності, що є загрозою обвалу стелі, перегнила і хитається дерев'яна перегородка між кімнатами, тріщина фундаменту та зовнішніх стін. Всі ці недоліки були засвідченні перевіркою з ЛКП (ЖЕК), про що складено відповідний акт.

Крім того, внаслідок гниття дерев'яних балок стався обвал стелі в квартирі.

Коли Громадянка М. звернулася до продавців квартири з претензіями про зменшення ціни квартири через приховані дефекти, то вони заявили що про всі недоліки повідомили маклеру, і нічого від неї не приховували.

Очевидно, що таке твердження продавців квартири є неправдивим, оскільки відповідно до ч.1 ст.637 ЦК України саме продавець повинен передати покупцеві товар, якість якого відповідає умовам договору купівлі-продажу. А відповідно до п.7 Договору купівлі-продажу квартири – продавці передають квартиру у належному стані, який є повністю придатним до використання її за призначенням, чого в дійсності не було.

Крім того, відповідно до ст.679 ЦК України продавець відповідає за недоліки товару, якщо покупець доведе, що вони виникли до передання товару покупцеві або з причин, які існували до цього моменту.

Також відповідно до п.3 ч.1 ст.678 ЦК України покупець, якому переданий товар неналежної якості, має право, незалежно від можливості використання товару за призначенням, вимагати від продавця відшкодування витрат на усунення недоліків товару.

У зв'язку з цим по даній справі було складена позовна заява та здійснювалось представництво інтересів Громадянки М. в суді. По справі було укладено мирову угоду.

Справа щодо права власності на майно після розлучення, розподіл майна при розлученні. Громадянин М. звернувся за консультацією про можливість розподілу квартири, яка була набута за час шлюбу, після його розірвання. Було з'ясовано, що частка чоловіка у праві спільної власності є незначною, оскільки квартира хоча і була набута в порядку шлюбу, але шляхом приватизації. Тому співвласниками стали крім чоловіка, його дружина та троє дітей.

Відповідно до ст.372 Цивільного кодексу України майно, що є у спільній сумісній власності, може бути поділене між співвласниками за домовленістю між ними.

У разі поділу майна, що є у спільній сумісній власності, вважається, що частки співвласників у праві спільної сумісної власності є рівними.

Крім того, відповідно до ст.365 Цивільного кодексу України право особи на частку у спільному майні може бути припинене за рішенням суду на підставі позову інших співвласників, якщо:

- 1) частка є незначною;
- 2) річ є неподільною;
- 3) спільне володіння і користування майном є неможливим;
- 4) таке припинення не завдасть істотної шкоди інтересам співвласників та членам його сім'ї.

Суд постановляє рішення про припинення права особи на частку у спільному майні за умови попереднього внесення позивачем вартості цієї частки на депозитний рахунок суду.

Щодо добровільного вирішення спору – то чоловік може або продати свою частку, або подарувати її, або обміняти.

По даній справі Громадянину М. було надано письмову консультацію, після чого громадянин обміняв свою частку на інше майно колишньої дружини.

Справа щодо незаконності проведення робіт з реконструкції нежитлових приміщень першого поверху будинку. Громадянин І. є власником квартири в багатоповерховому житловому будинку. На першому поверсі даного будинку частину приміщень орендує приватне підприємство в яких проводяться ремонтні роботи з самовільним переплануванням. Підприємством порушено існуючі конструкції будинку, порушено цілісність та стійкість капітальної стіни будинку.

За самовільне перепланування посадових осіб вказаного підприємства було притягнуто до адміністративної відповідальності та було зобов'язано звернутися в спеціалізовану організацію, яка проектувала будинок, для отримання висновків про технічну можливість подальшого існування самовільно влаштованих отворів у зовнішніх стінах будинку, з обов'язковим наступним погодженням в Управлінні архітектури.

Однак всіх цих дій не було зроблено, а перепланування в будинку тривало. В даному випадку Громадянину М. було надано консультацію та складено позовну заяву до суду. Розгляд справи триває.

Справа про встановлення факту виникнення права спільної власності на садибу та встановлення факту прийняття спадщини. Громадянин В. звернувся до суду в інтересах своєї недієздатної матері з заявою про встановлення факту виникнення права спільної власності на садибу та встановлення факту прийняття спадщини.

Після розлучення матері з батьком за рішенням суду було здійснено розподіл майна набутого за час шлюбу.

Після смерті батька відкрилась спадщина на його частку у праві спільної часткової власності. Спадкоємцем є Громадянин В, однак він вчасно не подав заяву на прийняття спадщини, хоча фактично вступив в управління та користування майном.

Оскільки ні його мати, ні батько не здійснили реєстрацію будинковолодіння, по тій причині, що будинковолодіння не було зареєстровано в органах реєстрації прав на нерухоме майно, тому не було і свідоцтва про право власності на вищезазначене будинковолодіння, і через те не має можливості одержати дублікат цього право підтверджуючого документу.

Відповідно до ст.1225 ЦК України встановлено, що предметом спадкування визнано і право користування земельною ділянкою, яка є під будівлею і навколо неї. Це означає, що спадкоємець стає суб'єктом права користування земельною ділянкою без погодження з її власником до закінчення строку, на який вона була надана спадкодавцеві.

По дані справі Громадянину В. було надано письмову консультацію.

Справа про узаконення самочинного будівництва. Громадянка К. звернулася з питання про узаконення самочинного будівництва у місті Львові.

Для вирішення питання про самочинне будівництво у м.Львові Львівською міською радою затверджено Положення про врегулювання питань самочинного будівництва у місті Львові. Згідно даного Положення як санкція може застосовуватись адміністративне стягнення, яке може бути накладено не пізніше як через 2 міс. з дня його виявлення.

Також в Положенні прописана процедура узаконення самочинного будівництва. Для усунення самочинно здійсненого будівництва особа повинна звернутися у виконавчий орган міської ради з заявою та подати необхідні документи у встановленому порядку для одержання дозволу.

Фізична особа, яка здійснює (здійснила) самочинне будівництво, повинна подати такі документи:

1. Заяву з клопотанням про погодження самочинного будівництва.
2. Копію постанови (постанов) по справі (справах) про адміністративне правопорушення.
3. Викопіювання з генплану міста земельної ділянки, на якій виявлено самочинне будівництво, з нанесеними "червоними" лініями, видане технічним бюро управління архітектури і містобудування.

4. Проектну документацію на відповідність будівельним нормам здійсненого (здійснюваного) самочинного будівництва, розроблену через ліцензовану проектну організацію.

5. Попередні висновки управління архітектури і містобудування, погоджені із заступником міського голови з питань містобудування та землеустрою по об'єктах нового будівництва, яке здійснюється юридичними особами, про можливість (умови) експлуатації проведеного, або про можливість (умови) закінчення здійснюваного самочинного будівництва.

6. За наявності - документ, що посвідчує право власності основного об'єкта, споруди, майна (у випадках виконання будівельних робіт з його розширення, реконструкції, капітального ремонту, реставрації).

7. За наявності - документ на право користування земельною ділянкою (державний акт на право власності на землю, чи право постійного користування земельною ділянкою, договір оренди).

8. Інші документи та матеріали в залежності від здійсненого виду будівництва.

За результатами огляду будівництва на місці і розгляду наявних документів міжвідомча комісія при районній адміністрації або управління архітектури і містобудування у 15-денний термін дає технічний висновок про відповідність або невідповідність архітектурно-будівельним, протипожежним і санітарним нормативним вимогам самочинного будівництва, встановлює наявність істотного відхилення від проекту, рекомендації щодо технічної можливості продовження будівництва, або експлуатації споруди, або перебудови, або зносу.

За наявності позитивних висновків, документів і матеріалів та Договору „Про погодження самочинного будівництва”, що укладається особою-порушником з міською радою або райадміністрацією, а також якщо до цільового фонду розвитку соціальної інфраструктури міської ради внесено відповідні кошти (для фізичних осіб – у розмірі 10% оціночної вартості споруди в діючих цінах, з врахуванням її фізичного зносу) районна адміністрація або виконавчий комітет Львівської міської ради приймає рішення про погодження самочинного будівництва.

По даній справі Громадянки М. було надано письмову консультацію, після чого громадянка розпочала процес узаконення самочинного будівництва.

Справа про оспорення заборгованості по картковому рахунку. Громадянин І. звернувся за консультацією щодо безпідставно нарахованої заборгованості по картковому рахунку. В друге поспіль до нього приходить рішення суду за позовом ЗАТ КБ "Приватбанк", про стягнення заборгованості по кредитному договору.

Ухвалою суду заява Позивача, щодо арешту майна Громадянина І. задоволена, щодо обмеження його у праві виїзду за межі України та заборгованості задоволена. У рішенні сказано, що Громадянин І. не з'явився в суд, хоч він про нього не був повідомлений і не знав.

Коли Громадянин І. отримав виписку з банку то можна було чітко відстежити, що з 16.10.2005 року до 12.06.2009 такого боргу не було, а виник він 15.06.2009 у разі службової операції головного офісу. Тобто йому було начислено кошти за декілька років обслуговування, про що протягом 2005-2009 рр. ніхто і не згадував.

При аналізі справи та дослідженні рішення суду склалося враження, що це лише проект рішення, оскільки немає необхідних реквізитів рішення (не зазначено - який суд розглядав справу, ПІБ судді, відсутні підписи судді і секретаря, печатка суду тощо). Тому це виглядає, як своєрідна погроза з боку банку.

По даній справі Громадянину І. було надано письмову консультацію, після чого громадянин звернувся в банк з відповідною заявою щодо вирішення питання з виникненням заборгованості.

Водночас, на нашу думку, банк не мав права діяти вищезазначеним чином (надсилати «надумане» рішення суду, яке містило погрози), оскільки ці дії можна трактувати як правопорушення.

Справа, що стосується незаконного звільнення з роботи.

Громадянина було звільнено з порушенням процедури, передбаченої Кодексом законів про працю України, зокрема, було порушено процедуру скорочення працівників, не враховано переважного права на залишення на роботі,

незаконно винесено догану. Було складено позовну заяву про поновлення на роботі та стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу. Рішення суду було прийнято на користь громадянина.

Справа , що стосується успадкування неприватизованого майна.

Після смерті батьків у дитини залишилось майно, яке покійні батьки не встигли приватизувати. Яка процедура спадкування даного майна?

Проблема: незнання громадянином законодавства, щодо порядку прийняття спадщини.

Громадянину було роз'яснено положення Цивільного кодексу України, щодо спадкування: право на спадкування виникає у день відкриття спадщини. У відповідності до ст. 1261 ЦК України у першу чергу право на спадкування мають діти спадкодавця, у тому числі зачаті за життя спадкодавця та народжені після його смерті, той з подружжя, який його пережив, та батьки. Відповідно до ст.ст. 1216, 1218 Цивільного кодексу України спадкуванням є перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців). До складу спадщини входять усі права та обов'язки, що належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини і не припинилися внаслідок його смерті. Відповідно до ст. 1268 ЦК України незалежно від часу прийняття спадщини вона належить спадкоємцеві з часу відкриття спадщини. Згідно зі ст. 1296 ЦКУ спадкоємець, який прийняв спадщину, може одержати свідоцтво про право на спадщину. Статтею 1299 ЦКУ передбачено, що якщо у складі спадщини, яку прийняв спадкоємець, є нерухоме майно, спадкоємець зобов'язаний зареєструвати право на спадщину в органах, які здійснюють державну реєстрацію нерухомого майна (стаття 182 цього Кодексу). Право власності на нерухоме майно виникає у спадкоємця з моменту державної реєстрації цього майна. Отже, для прийняття спадщини необхідно звернутись до Державного нотаріусу за місцем знаходження майна з заявою про прийняття спадщини, про що була надана відповідна письмова консультація.

Справа, що стосується оренди земельної частки (паю).

Громадянин отримав у спадщину земельну ділянку (пай) і у нього виникло питання – як укладається договір оренди земельної частки, якщо раніше земельна ділянка в оренду не здавалась.

Проблема: громадянин вперше вирішив здавати в оренду землю, крім того, мала місце відсутність знань щодо процедури оренди.

Відносини оренди земельної частки (паю) врегульовано положеннями:

1. Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки» № 1529/99 від 3 грудня 1999 р.
2. Загальними нормами Цивільного кодексу України про зобов'язання.
3. Наказом Держкомзему № 5 від 17 січня 2000 р., зареєстрованим Міністерством юстиції України 23 лютого 2000 р. за № 101/4322, встановлено форму Типового договору оренди земельної частки (паю).

У випадку з орендою земельного паю земельна ділянка в натурі не виділена, в користування надається лише частка (пай) у землях, які раніше перебували в колективній власності. При цьому частка (пай) не має конкретного вираження на місцевості, тому відсутній предмет договору. Власник сертифікату, за договором оренди земельної частки (паю), не має повноважень власника на земельну ділянку, стосовно якої фактично укладається договір. Договір оренди земельної частки (паю) укладається щодо частки, право на яку посвідчене сертифікатом. Реєструватися договір оренди земельної частки (паю) повинен місцевою радою (сільською, селищною, міською).

Громадянину була надана письмова консультація.

Справа, що стосується укладення договору дарування будинку.

Громадянин не знав, як правильно оформити дарування будинку, і скільки це буде коштувати. Договір дарування власник будинку хоче оформити на користь особи, яка не являється родичем дарувальника.

Проблема: незнання громадянином закону щодо процедури укладення договору дарування будинку у сільській місцевості.

За договором дарування одна сторона (дарувальник) передає у майбутньому другій стороні (обдаровуваному) безоплатно майно (дарунок) у власність. Дані правовідносини регулюються Цивільним кодексом України. Відповідно до п.6 ст.120 Земельного кодексу України істотною умовою договору, який

передбачає набуття права власності на жилий будинок, є кадастровий номер земельної ділянки, право на яку переходить у зв'язку з набуттям права власності на ці об'єкти. Дарувальник і обдаровуваний звертаються до державного або приватного нотаріуса для оформлення та підписання договору дарування. Після укладання та реєстрації договору дарування необхідно зареєструвати право власності шляхом проставлення реєстраційного напису на правовстановлюючому документі (договорі) в бюро технічної інвентаризації. З моменту отримання обдаровуваним оригіналу договору дарування, зареєстрованого в БТІ, процес дарування можна вважати завершеним.

Щодо оподаткування таких операцій громадянину було роз'яснено зміст відповідних статей Податкового кодексу України, зокрема, якщо обдарованим виступає не член сім'ї першого ступеня споріднення, такий обдарований повинен сплатити податок з доходу в розмірі 5 %.

Громадянину була надана письмова консультація.

Справа, що стосується набуття права власності на квартиру.

Громадянка уклала договір купівлі-продажу квартири, але вона не зрозуміла, з якого часу вона стає власником цієї квартири?

Проблема: незнання закону щодо порядку укладення договорів пов'язаних з набуттям нерухомого майна у власність.

В пункті 1 ст. 182 Цивільного кодексу України говориться про те, що право власності та інші речові права на нерухомі речі, обмеження цих прав, їх виникнення, перехід і припинення підлягають державній реєстрації.

Отже, право власності на квартиру набувається з моменту реєстрації Договору купівлі-продажу на квартиру у органах реєстрації нерухомого майна за місцем знаходження квартири .

Громадянці була надана письмова консультація.

Справа, що стосується реалізації права власності на будинок.

Громадянка А. виховує дитину (3 роки), заміжня. Вона і дитина прописані в будинку батьків. Будинок записаний на маму, яка хоче подарувати будинок племіннику. Іншого житла в громадянки А. нема, а в будинку прописані громадянка А, її мама, тато та дитина. Чоловік громадянки А. приписаний в

своїх батьків. Виникло питання, чи може мама подарувати будинок і виселити громадянку А. з дитиною на вулицю.

Проблема: незнання законодавства, щодо прав власника нерухомого майна розпоряджатися ним, а також законодавства, яким регулюється захист прав дітей.

Відповідно до ст. 83 Цивільного кодексу України власник житлового будинку, квартири має право використовувати помешкання для власного проживання, проживання членів своєї сім'ї, інших осіб і не має права використовувати його для промислового виробництва. Статтею 317 Цивільного кодексу України передбачено, що власникові належать права володіння, користування та розпоряджання своїм майном. Отже, мати (власник будинку) може розпоряджатись своїм майном на власний розсуд. Водночас було роз'яснено положення Закону України «Про охорону дитинства», де ст.18 передбачає, що діти - члени сім'ї наймача або власника жилого приміщення мають право користуватися займаним приміщенням нарівні з власником або наймачем. Органи опіки та піклування зобов'язані здійснювати контроль за додержанням батьками або особами, які їх замінюють, майнових та житлових прав дітей при відчуженні жилих приміщень та купівлі нового житла.

Громадянці надано письмову консультацію та рекомендовано звернутись в органи опіки і піклування.

Справа, що стосується приватизації землі.

Громадянин В. хоче приватизувати земельну ділянку, де розташований будинок. Є рішення сільської ради від 1989 року про виділення земельної ділянки, є будівельний паспорт на будинок. Виникло питання - з чого починати: з приватизації землі, чи з приватизації будинку і яка процедура.

Проблема: незнання процедури приватизації земельних ділянок.

Земельний Кодекс України в статті 81 серед підстав набуття громадянами України права власності на земельні ділянки передбачає окремим пунктом: - приватизацію земельних ділянок, що були раніше надані їм у користування. Безоплатна передача земельних ділянок у власність громадян провадиться у разі: а) приватизації земельних ділянок, які перебувають у користуванні громадян; Громадянин В., зацікавлений у приватизації земельної ділянки, яка

перебуває у його користуванні, подає заяву до відповідної районної, Київської чи Севастопольської міської державної адміністрації або сільської, селищної, міської ради за місцезнаходженням земельної ділянки. Рішення органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо приватизації земельних ділянок приймається у місячний строк на підставі технічних матеріалів та документів, що підтверджують розмір земельної ділянки.

Питання узаконення будинку підлягає окремому вирішенню. Оскільки громадянин не надав всіх необхідних документів, які б свідчили про правову підставу виникнення у нього будь-яких прав на будинок, було рекомендовано зібрати такі документи. Водночас склалося враження, що будинок збудовано давно без відповідних дозволів, тому було рекомендовано розпочати процедуру узаконення самочинного будівництва.

Громадянинові В. була надана письмова консультація.

Справа щодо відчуження житла.

Декілька років тому громадянка отримала у спадок будинок від батьків, і відповідним чином оформила спадщину на себе. Зараз вона вирішила продати успадковане майно. При оформленні договору купівлі/продажу нотаріус попросив надати довідку про приватизацію земельної ділянки, якої громадянка не має. Питання – чи виникло право власності на землю при успадкуванні будинку.

Проблема: недостатня поінформованість громадянки, щодо укладання договорів з нерухомістю.

Відповідно до ст. 132 Земельного кодексу України угоди про перехід права власності на земельні ділянки повинні містити кадастровий номер земельної ділянки. Згідно з ч. 6 ст. 120 ЗК істотною умовою договору, який передбачає набуття права власності на жилий будинок, будівлю або споруду, є кадастровий номер земельної ділянки, право на яку переходить у зв'язку з набуттям права власності на ці об'єкти.

Згідно ст. 377 Цивільного кодексу України розмір та кадастровий номер земельної ділянки, право на яку переходить у зв'язку з переходом права власності на житловий будинок, будівлю або споруду, є істотними умовами договору, який передбачає набуття права власності на ці об'єкти (крім

багатоквартирних будинків). Отож, для укладення договору купівлі-продажу будинку, потрібно знати кадастровий номер земельної ділянки, на якій знаходиться цей будинок. Проблема виникає тоді, коли такий кадастровий номер треба виробити. Якщо земельна ділянка не приватизована, то право на звернення для такого виготовлення має власник (сільська рада в даному випадку).

Громадянці була надана письмова консультація та рекомендовано звернутися до відповідних спеціалізованих землевпорядних організацій щодо порядку присвоєння кадастрового номеру земельній ділянці.

Справа щодо оскарження рішення органу місцевого самоврядування.

Громадянка вже довгий час орендує земельну ділянку для здійснення підприємницької діяльності. Вона звернулась до сільської ради з заявою про приватизацію земельної ділянки. Їй двічі було відмовлено. Громадянка вирішила оскаржити рішення органу місцевого самоврядування до суду і виникло питання – який порядок подання позовної заяви та її форма.

Проблема: у відмові сільської ради жінка вбачає, що порушено її право. Орган місцевого самоврядування не обґрунтував жодного разу відмову, а просто відмовив.

Громадянці була надана письмова консультація щодо порядку подання позову. Зокрема було роз'яснено, що до адміністративного суду має право звернутися з адміністративним позовом особа, яка вважає, що її права порушено виконавчою владою, органом місцевого самоврядування, або їхньою посадовою чи службовою особою чи іншим суб'єктом, який здійснює владні управлінські функції на основі законодавства.

Позовна заява має бути подана до суду у письмовій формі та повинна містити наступні відомості:

- найменування адміністративного суду, до якого подається позовна заява;
- ім'я чи назву позивача, поштову адресу, а також номер засобу зв'язку;
- ім'я або назву відповідача, посаду й місце служби посадової чи службової особи, поштову адресу, а також номер засобу зв'язку;
- виклад обставин, якими позивач обґрунтовує свої вимоги, зазначає докази, про які йому відомо і які можуть бути використані судом;

- у разі необхідності — клопотання про звільнення від сплати судового збору, про призначення судової експертизи, про витребування доказів, про виклик свідків тощо;
- перелік документів та інших матеріалів, що додаються (в обов'язковому порядку копії позовної заяви та копії всіх документів, що приєднуються до неї, відповідно до кількості відповідачів та документ про сплату судового збору).

Позовна заява підписується позивачем або його представником із зазначенням дати підписання заяви. Якщо позовна заява подається представником позивача, то до неї мають додаватися довіреність чи інший документ, що підтверджує повноваження такого представника на подання позову і, можливо, на подальше представництво в суді під час розгляду цього позову, а також мають бути вказані ім'я представника, його поштова адреса. Щодо самої процедури подання позовної заяви, то позовна заява з необхідними копіями (залежно від кількості відповідачів) може бути подана безпосередньо до канцелярії відповідного суду, і одна із копій реєструється працівником канцелярії на прохання особи, що її подає. На ній проставляються дата подання, підпис працівника канцелярії та печатка канцелярії. Позовну заяву можна направити на адресу суду поштою.

Громадяни також було роз'яснено, що суд не може прийняти рішення, яким зобов'язати сільську раду надати їй дозвіл на приватизацію, а – тільки рішення, яким зобов'яже орган місцевого самоврядування розглянути заяву і надати обґрунтовану відповідь, яку в свою чергу теж можна буде оскаржити до суду. Крім того, в даному випадку слід зважати на те, що відповідно до ст.60 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» доцільність, порядок та умови відчуження об'єктів права комунальної власності визначаються відповідною радою, тому питання приватизації землі може бути прийняте на розсуд самої місцевої ради і не обов'язково на користь заявника.

Справа що стосується відчуження спадкового майна:

Мама і донька після спливу шестимісячного строку з часу відкриття спадщини є єдиними спадкоємцями майна чоловіка(батька). Питання – чи може жінка зараз відмовитись від своєї частки у спадщині на користь доньки.

Проблема: Жінка хоче написати відмову від частини спадкового майна, земельної ділянки після прийняття спадщини і не знає відповідного порядку.

Громадянкам було роз'яснено зміст положень Цивільного кодексу України щодо спадкування, а саме: відповідно до частини першої статті 1273 Цивільного кодексу України спадкоємець за заповітом або за законом може відмовитися від прийняття спадщини протягом строку, встановленого статтею 1270 Кодексу. Згідно з частиною першою статті 1270 Кодексу, для прийняття спадщини встановлюється строк у шість місяців, який починається з часу відкриття спадщини. Як встановлено статтею 1268 ЦКУ, не допускається прийняття спадщини з умовою чи із застереженням. Спадкоємець не вправі прийняти одну частину спадщини, а від іншої частини відмовитись. Спадкоємець, який прийняв частину спадщини, вважається таким, що прийняв усю спадщину. Спадкоємець має право відмовитися від частки у спадщині іншого спадкоємця, який відмовився від спадщини на його користь.

Була надана письмова консультація і рекомендовано звернутися в державну нотаріальну контору для оформлення вищезазначеної домовленості.

Справа щодо права на земельну частку(пай).

Громадянин був членом сільськогосподарського колективного господарства на протязі 45 років, і коли в Україні проходив процес паювання земель, громадянин отримав сертифікат на право на земельну частку (пай) розміром 2га.

Проблема: незнання закону, крім того, в громадянина викликало обурення те, що розмір його земельної частки і розмір земельної частки тих осіб, які були членами сільськогосподарського колективного господарства, є різними, тому він вважає дії посадових осіб такими, що суперечать закону.

Громадянину було роз'яснено що відповідно до Указу Президента України «Про порядок паювання земель, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам і організаціям» від 8 серпня 1995 року: право на земельну частку (пай) мають члени колективного сільськогосподарського підприємства, сільськогосподарського кооперативу, сільськогосподарського акціонерного товариства, в тому числі пенсіонери, які раніше працювали в ньому і залишаються членами зазначеного підприємства,

кооперативу, товариства, відповідно до списку, що додається до державного акта на право колективної власності на землю. При паюванні вартість і розміри в умовних кадастрових гектарах земельних часток (паїв) всіх членів підприємства, кооперативу, товариства є рівними. Громадянину була надана письмова консультація.

Справа , що стосується пільг на земельні ділянки.

Громадянка звернулась за консультацією з питанням, чи передбачені законодавством України пільги для отримання пенсіонерами ділянки для індивідуального будівництва і які саме?

Проблема: незнання передбачених пільг для осіб пенсійного віку.

Громадянці було роз'яснено відповідні положення законодавства України, а саме: Відповідно до п. 14 ч. 1 ст.12, п.13 ч.1 ст.14 Закону України „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”, учасники бойових дій та учасники війни мають право на першочергове відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва.

Відповідно до п.20 ч.1 ст.20, п.1 ч.1 ст.21, п.1. ч.1 ст.22 Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», громадяни, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, віднесені до 1, 2, 3 категорії мають право на обов'язкове (протягом року після подання заяви) відведення місцевими Радами земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва для тих, хто потребує поліпшення житлових умов та перебуває на квартирному обліку, а також відведення земельних ділянок для ведення особистого підсобного господарства, садівництва і городництва, будівництва індивідуальних гаражів і дач.

Громадянці була надана письмова консультація.

Справа щодо продажу земельної ділянки, яка орендується.

Громадянин є орендодавцем земельної ділянки сільськогосподарського призначення. У нього виникла потреба продати цю землю. Чи має орендар право власності на орендовану землю. Договір оренди укладений на 10 років. Орендується дана земельна ділянка вже 7 років.

Проблема: незнання прав і обов'язків сторін за договором оренди.

Громадянину було надано письмову консультацію, а саме договір оренди земельної ділянки незалежно від того, на який строк він укладений, не дає право власності на орендовану землю. Єдину перевагу орендарю надає законодавство України при викупі орендованої земельної ділянки.

Громадянину було роз'яснено також зміст положень Закону України «Про оренду землі».

Відповідно до ст.9 Закону України "Про оренду землі" орендар, який відно до закону може мати у власності орендовану земельну ділянку, має переважне право на придбання її у власність у разі продажу цієї земельної ділянки, за умови, що він сплатує ціну, за якою вона продається, а в разі продажу на аукціоні - якщо його пропозиція є рівною з пропозицією, яка є найбільшою із запропонованих учасниками аукціону.

Орендодавець зобов'язаний повідомити в письмовій формі орендаря про намір продати земельну ділянку третій особі із зазначенням її ціни та інших умов, на яких вона продається.

У разі відмови орендаря від свого переважного права на придбання орендованої земельної ділянки до нового власника такої земельної ділянки переходять права та обов'язки орендодавця за договором оренди цієї земельної ділянки. Не допускається продаж орендованих земельних ділянок державної або комунальної власності без згоди на це орендаря.

Орендар може придбати земельну ділянку, що перебуває в оренді, за умови згоди орендодавця на продаж цієї земельної ділянки.

Справа, що стосується державних актів про право власності на землю.

Громадянка звернулась з запитанням, чи чинні державні акти на землю старого зразка.

Проблема: незнання закону щодо порядку переоформлення державних актів на землю.

Громадянці було роз'яснено положення законодавства України, які стосуються державних актів старого зразка, а саме, у п. 2 Постанови Кабінету Міністрів України від 27 травня 2009 р. N 774 "Питання видачі державних актів на право власності на земельну ділянку" встановлено, що державні акти на право

власності на земельну ділянку, видані після набрання чинності постановою Кабінету Міністрів України від 12 листопада 2008 р. N 1019 "Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 2 квітня 2002 р. N 449" за формою, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 2 квітня 2002 р. N 449 (449-2002-п), є чинними.

Водночас при переході права власності, наприклад, при продажі, даруванні, спадкуванні, слід мати державний акт на землю нового зразка, який містить кадастровий номер, оскільки кадастровий номер є істотною умовою договору.

Справа про набуття власності на землю .

Громадянка звернулась із скаргою на дії сесії сільської ради, яка на засіданні своїм рішенням відмовила їй у приватизації земельної ділянки для ведення особистого селянського господарства, мотивуючи тим, що громадянка вже використала своє право на приватизацію. Відповідно жінка поскаржилась на те, що Земельним кодексом України (ст.121) передбачено, що громадяни України мають право на безоплатну передачу їм земельних ділянок із земель державної або комунальної власності в таких розмірах: б) для ведення особистого селянського господарства - не більше 2,0 гектара, а у неї приватизовано тільки 1,2га.

Проблема: недостатньо з'ясовано зміст положень земельного законодавства України, неправильне їх тлумачення та застосування.

Громадяниці було роз'яснено зміст положень Земельного кодексу України, які стосуються набуття земельних ділянок у власність, а саме зміст положень ст.116 де вказано, що безоплатна передача земельних ділянок у власність громадян провадиться у разі:

- а) приватизації земельних ділянок, які перебувають у користуванні громадян;
- б) одержання земельних ділянок внаслідок приватизації державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій;
- в) одержання земельних ділянок із земель державної і комунальної власності в межах норм безоплатної приватизації, визначених цим Кодексом.

Передача земельних ділянок безоплатно у власність громадян у межах норм, визначених цим Кодексом, провадиться один раз по кожному виду використання.

Отже, дії органу місцевого самоврядування були цілком правомірними.

Справа про приватизацію земельної ділянки.

Громадянка Н. користується земельною ділянкою, на якій знаходиться будівля. В неї виникли проблеми під час приватизації даної земельної ділянки.

Проблема: незнання громадянкою процедури приватизації земельної ділянки.

Громадянці Н. було роз'яснено процедуру приватизації земельної ділянки, а саме, було поетапно роз'яснено дану процедуру.

1. Розробка технічної документації на земельну ділянку.

Для оформлення права власності на землю необхідно розробити технічну документацію на відповідну земельну ділянку. Технічна документація на земельну ділянку розробляється землепорядними організаціями, які мають відповідні дозволи (ліцензії) на виконання землепорядних робіт.

Замовлення на розробку технічної документації на земельну ділянку подає сам громадянин, який бажає приватизувати земельну ділянку. Усі фінансові платежі також здійснює замовник. Термін виконання робіт обумовлюється угодою між громадянином та землепорядною організацією.

Землепорядна організація виконує дії:

- Технічне завдання на виготовлення технічної документації;
- Виїзд на місцевість (проводиться геодезична зйомка земельної ділянки й будівель на місцевості);
- Підготовка технічної документації на земельну ділянку;
- Надання кадастрового номера земельній ділянці.

2. Звернення до управління земельних ресурсів із заявою про надання земельної ділянки в приватну власність.

На цьому етапі необхідно подати заяву до відповідної районної, Київської або Севастопольської міської державної адміністрації або сільської, селищної, міської ради за місцезнаходженням земельної ділянки із проханням надати земельну ділянку в приватну власність. До заяви додається технічна документація, попередньо оформлена належним чином. У заяві обов'язково вказується така інформація: розміри земельної ділянки, яку громадянин прагне одержати у власність; ціль використання такої ділянки.

На цьому етапі також здійснюється підготовка рішення про передачу земельної ділянки в приватну власність. Підставами для розгляду питання про передачу у

власність є заява громадянина, а також оформлена технічна документація (технічні матеріали, схеми розміщення земельної ділянки тощо).

Далі орган, до якого звернувся громадянин, ухвалює одне з таких рішень:

- Про передачу громадянину земельної ділянки у власність;
- Про відмову в передачі громадянину земельної ділянки у власність;
- Про передачу пакета документів на доопрацювання й додаткове узгодження (якщо в цьому є необхідність).
- У разі відмови в передачі земельної ділянки у власність це питання вирішується в судовому порядку. Якщо рішення про передачу земельної ділянки у власність ухвалене, то можна переходити до наступного етапу.

3. Підготовка державного акта на право власності на землю.

На цьому етапі громадянин звертається в землевпорядну організацію, яка розробила землевпорядну документацію, з метою підготовки державного акта на право власності. Для цього землевпорядна організація повинна пройти реєстрацію документів у відповідних органах. Після чого відбувається підготовка державного акта на право власності.

4. Підписання державного акта на право власності на земельну ділянку.

На цьому етапі здійснюється підписання державного акта на право власності на земельну ділянку начальником управління земельних ресурсів та головою відповідної ради або адміністрації.

5. Реєстрація й одержання державного акта на право власності на земельну ділянку.

Процедура реєстрації державного акта на право власності на земельну ділянку здійснюється у відповідному територіальному відділенні державного підприємства “Центр державного земельного кадастру при державному агентстві земельних ресурсів України”. Для цього слід звернутися до зазначеного відділення державного земельного кадастру, і після пред’явлення паспорта або іншого документа, що посвідчує особу, ця процедура буде зафіксована. Після чого документ, що посвідчує право власності на землю, передається власнику.

По даній справі Громадянці була надана письмова консультація.

Справа про незаконне скорочення посади та не виплату премії.

Громадянка К. є інвалідом другої групи загального захворювання, 10.08.2003 року була зарахована в штат працівників Наркологічного диспансеру на підставі Наказу.

01.10.2004 року відбулась зміна керівництва Наркологічного диспансеру, після чого почались постійні порушення норм трудового законодавства з боку адміністрації закладу.

15.12.2010 року громадянка була звільнена.

Вона звернулась до Територіальної інспекції праці у Львівській області, у зв'язку з тим що адміністрацією закладу порушувались норми законодавства про охорону праці та норми Кодексу законів про працю, а саме, безпідставно перевели громадянку на посаду економіста 1 категорії, не виплатили премію за 2007 рік, зняли надбавку за шкідливість – 25% у грудні 2009 року, позбавили матеріальної допомоги за результатами роботи за 2009 рік, за 2010 рік також не виплатили матеріальну допомогу, скоротили 0,5 посади економіста 1 категорії, заборонили працювати з 22.03.2010 року, порушили процедуру накладення дисциплінарного стягнення.

Проблема: в даній справі дійсно відбулось незаконне скорочення посади та не виплата премій, а саме, 11.01.2010 року був прийнятий Наказ №5 відповідно до якого скорочувалась 0,5 посади економіста 1 категорії кабінету з проведення обов'язкових профілактичних наркологічних оглядів з 12.03.2010р. у зв'язку з приведенням штатного розпису кабінету з проведення обов'язкових профілактичних наркологічних оглядів у відповідність до додатку №45 Наказу Міністерства охорони здоров'я України №33 від 23.02.2000 року «Про штатні нормативи та типові штати закладів охорони здоров'я».

Крім того, адміністрацією Наркологічного диспансеру було позбавлено матеріальної допомоги по результатах роботи за 2009 рік з фонду економії заробітної плати на оздоровлення. 221 особа отримала таку допомогу, а громадянка К. не одержала матеріальну допомогу за 2010 рік, хоча заяву подавала.

Громадянці було роз'яснено її право звернутися до суду за захистом своїх порушених прав, оскільки наказ Міністерства охорони здоров'я України від 23.02.2000 року №33 «Про штатні нормативи та типові штати закладів охорони здоров'я» передбачає, що посада економіста в установі за спеціальним фондом

при наданні платних послуг вводиться з розрахунку штатних посад лікарів до 5-0,5 посади, понад 5-1 посада. В даному диспансері наявна якраз та кількість лікарів при якій передбачається введення посади економіста, а не її скорочення, що підтверджується листом Головного управління охорони здоров'я №716 від 05.10.2010 року.

Скорочення проведено без дозволу Головного управління охорони здоров'я так як штатний розпис був затверджений 18.06.20-10 року станом на 01.01.2010 року не було підстав для скорочення.

Відповідно до Колективного договору між адміністрацією і профспілковим комітетом Львівського обласного державного клінічного наркологічного диспансеру Розділу 5 «Формування, регулювання і захист заробітної плати» п. 8 «Оплату праці проводити із врахуванням шкідливих умов праці, так як, працівники даної категорії знаходяться на території в межах перебування хворих». Крім того, даний пункт цього розділу був дещо змінений у зв'язку з змінами та доповненнями до колективного договору Львівського обласного державного клінічного наркологічного диспансеру №254 від 22 квітня 2005 року. У відповідності до даного документу були внесені зміни:

«Доповнити: розділ 5. Формування, регулювання і захист заробітної плати. П.8 - завідувачу організаційно-методичним консультаційним відділом лікарю-статистику, медичному статистику, медичним реєстраторам та працівникам кабінету з обов'язкових профілактичних наркологічних оглядів по спец коштах, а саме спеціалісти та фахівці.

Оплату праці проводити із врахуванням шкідливих умов праці, так як працівники даної категорії знаходяться на території в межах перебування хворих».

Отже, як видно з норм колективного договору, громадянка повинна була отримувати надбавку за шкідливість, що і здійснювалось до 2009 року. З невідомих причин, в грудні 2009 року зняли надбавку за шкідливість – 25%. Громадянка продовжувала працювати в тому ж кабінеті, та з тими ж людьми як і в той час коли отримувала надбавку за шкідливість. Тому такі дії адміністрації закладу є незрозумілі.

Відповідно до п.5 Положення про преміювання Львівського обласного клінічного диспансеру, яке є додатком до Колективного Договору,

передбачено: «Оплачувати матеріальну допомогу в розмірі посадового окладу з економії фонду заробітної плати».

Крім того, п.5.11 розділу 5 «Умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення» затверджених наказом Міністерства праці та соціальної політики України та Міністерства охорони здоров'я від 05.10.2005 №308/519, передбачено «Керівники мають право надавати працівниками матеріальну допомогу, в тому числі на оздоровлення, у сумі не більше ніж один посадовий оклад на рік, крім матеріальної допомоги на поховання».

По даній справі було складено позовну заяву до суду та здійснено представництво інтересів громадянки в суді.

Справа про неправомірне застосування дисциплінарного стягнення.

Громадянка є працівницею одного з підприємств. Відповідно до Наказу їй було оголошено догану за порушення трудової дисципліни, оскільки вона мала подати розрахунки всіх платних послуг, які надаються підприємством, що є прямими її функціональними обов'язками до 06.04.2010 року, однак розрахунки були подані на перевірку адміністрації, але не влаштовували адміністрацію. У зв'язку з цим до неї було застосовано дисциплінарне стягнення.

Проблема: незнання громадянкою процедури оскарження Наказу про притягнення до дисциплінарної відповідальності та порядку застосування дисциплінарного стягнення.

Громадянці було роз'яснено, що дане дисциплінарне стягнення було застосовано до неї з порушенням ряду норм Кодексу законів про працю, що було встановлено при здійсненні перевірки Територіальної державної інспекції праці у Львівській області. Це стосується відібрання пояснення до моменту застосування дисциплінарного стягнення – як встановлено в ході перевірки громадянка відмовилась від надання письмових пояснень по суті невиконання п.2 Наказу №63 від 30.03.2010 року, згідно якого вона повинна була подати розрахунки всіх платних послуг, які надаються підприємством, що є прямими функціональними обов'язками до 06.04.2010 року, про що свідчить акт, складений за підписами 3 осіб. Також при огляді доповідної від 21.06.2010 року встановлено, що вона не надала письмові пояснення по суті виконання наказу

№79 від 20.05.2010 року, однак адміністрацією Наркологічного Диспансеру не представлений акт, який свідчить про її відмову про дачу письмових пояснень чим порушено вимоги ч.1 ст.149 КЗпП України в частині обов'язку власника або уповноваженого ним органу зажадати письмові пояснення в порушника трудової дисципліни до застосування дисциплінарного стягнення.

Також порушення стосується і терміну застосування дисциплінарного стягнення, оскільки догана, була оголошена 24.06.10 за невиконання п.2 наказу №63 від 30.03.10, що виявлене 19.05.2010 і за невиконання наказу №79 від 20.05.2010, що виявлене 21.06.2010, що в частині термінів накладення дисциплінарного стягнення за невиконання наказу п.2 наказу №63 від 30.03.10, що виявлене 19.05.10 порушує вимоги ч.1 ст.148 КЗпЗ України в частині застосування дисциплінарного стягнення не пізніше 1 місяця з дня його виявлення (зазначене порушення виявлено 19.05.10, а наказ про стягнення застосовано 24.06.10 згідно Наказу №91, тобто після спливу місячного терміну після виявленого порушення). В травні 2010 року була перевірка держінспекції цін області. Є акт ревізії, розрахунки цін були надані.

Відповідно до статті 148 Кодексу Законів про працю дисциплінарне стягнення застосовується власником або уповноваженим ним органом безпосередньо за виявленням проступку, але не пізніше одного місяця з дня його виявлення, не рахуючи часу звільнення працівника від роботи у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю або перебування його у відпустці. Дисциплінарне стягнення не може бути накладене пізніше шести місяців з дня вчинення проступку.

По даній справі була складена заява у відповідні органи.

Справа про скасування заочного рішення.

Районний суд міста Львова постановив заочне рішення у справі за позовом Львівського комунального підприємства до Громадянина Б. та членів його сім'ї, яким вирішив стягнути солідарно з них суму у розмірі 6 224,67 грн. та 30 грн. витрат пов'язаних з інформаційно-технічним забезпеченням розгляду даної справи, а також 51 грн. державного мита у дохід держави.

Громадянин Б. подав заяву про перегляд заочного рішення, оскільки на його думку суд постановляючи заочне рішення про стягнення зазначених сум посилається на те, що Відповідач в судові засідання не з'явився, хоч був

належним чином повідомлений про день та час слухання справи. Такий висновок суду є безпідставним, оскільки докази про належне повідомлення про день та час слухання справи – відсутні, а Громадянин в свою чергу не отримував жодних документів про призначення справи до розгляду та повістки. Також йому мали направити копію позовної заяви та додатків до неї, щоб він міг підготувати заперечення на неї. Крім того, 15 липня 2010 року, коли постановлено дане рішення суду, Відповідач знаходився на стаціонарному лікуванні і був виписаний з лікарні лише 26 липня 2010 року (згідно довідки-епікризу).

Про наявність зазначеного позову та постановленого судом рішення громадянин довідався лише 05.04.2011 року від судового виконавця при врученні повістки з вимогою з'явитися у виконавчу службу району міста Львова, де 06.04.2011 року було вручено виконавчі листи від 15.07.2010 року.

Оскаржуване рішення від 15.07.2010 року було одержане Відповідачем в архіві суду міста Львова 13.04.2011 року по замовленню від 06.04.2011 року.

Однак суд прийняв ухвалу, відповідно до якої його заяву про перегляд заочного рішення залишено без задоволення.

Проблема: незнання Громадянином Б. порядку оскарження заочного рішення та своїх прав.

В даному випадку судом невірно встановлено, що Відповідачі зареєстровані (прописані) та проживають у квартирі №7 по вул.Генерала Чупринки у міста Львові, являються наймачами вказаної квартири, існує договір найму жилого приміщення. Тому до даного випадку невірно застосована судом норма ст.64, 68 Житлового кодексу України про відповідальність відповідача.

Громадянин Б. зареєстрований та проживає в кв.№5 по вул.Переяславська у м.Львові, про що свідчить довідка про склад сім'ї та розмір платежів №1097, видана ЛКП «№500» міста Львова.

Твердження Позивача, заявлені в позові та в судовому засіданні про те, що Відповідач тривалий час не проводить оплату по утриманню та обслуговуванню будинку та споживання холодної води і водовідведення, не відповідають дійсності.

Судом не враховано що між Сторонами укладено Договір про надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій від 10 червня 2007

року та протокол розбіжностей від 30 червня 2007 року, який діє по теперішній час. Даний Договір між Позивачем та Відповідачем укладений відповідно до вимог Закону України «Про житлово-комунальні послуги» №1275-IV від 25.06.2004 року та п.4 ст.151, 20 Цивільного кодексу України. Позивач по теперішній час пропозицій по перегляду діючого договору мені не пропонував і нової редакції договору не надсилав.

Згідно вказаного договору Відповідач виконав роботи по утриманню будинку №38 по вул.Генерала Чупринки у місті Львові та прибудинкової території на суму 54 511 грн., про що свідчить акт виконання ремонтно-будівельних робіт від 13.06.2003 року, складений інвестиційно-будівельною компанією МЖК м.Львів, акт ЛКП «Старий квартал» від 14.07.2003 року та доповідна записка директора ЛКП.

Вказані ремонтно-будівельні роботи вимушено виконані за власні кошти, оскільки конструкції даху будинку знаходились в аварійному стані (про що свідчить довідка про приналежність і технічний стан житлового будинку №38 по вул.Генерала Чупринки, видана Львівським обласним державним комунальним бюро технічної інвентаризації та експертної оцінки від 23.05.2000 року). Оскільки знос будинку становив 45% дощові води заливали квартиру №7, яка знаходиться на останньому поверсі будинку, а на неодноразові письмові вимоги до адміністрації Франківського району міста Львова та ЛКП «Старий квартал» реакції не було. Тому за згодою інших власників квартир у будинку, та виконуючи Розпорядження Франківської районної державної адміністрації №329 від 27.03.2000 року за свої кошти, як авансовий платіж по утриманню будинку №38 і здійснив ремонтно-будівельні роботи. В цей час ЛКП «Старий квартал» своєю доповідною та адміністрація Франківського району міста Львова розпорядженням №645 від 04.06.2003 року ще й намагались зупинити ремонтні роботи.

Також громадянину було роз'яснено норми ч.4 ст.231 ЦПК України у разі залишення заяви про перегляд заочного рішення без задоволення на заочне рішення може бути оскаржене в загальному порядку, встановленому цим Кодексом. У цьому разі строк на апеляційне оскарження починає відраховуватись з дати постановлення ухвали про залишення заяви про перегляд заочного рішення без задоволення.

По даній справі була складена апеляційна скарга.

Справа про zalиття квартири.

Громадяни є власниками квартири в багатоквартирному будинку, що знаходиться у місті Львові. Сусідка, що проживає у квартирі, яка знаходиться над ними поверхом вище, незаконно встановила над житловою кімнатою ванну, а згодом і туалет. Внаслідок чого відбувається постійне zalивання квартири водою та різними нечистотами протягом багатьох років. В даній квартирі проживає також інвалід який є лежачим.

Громадяни неодноразово зверталися до сусідки з проханнями обережно поводитись з водою, і перевіряти чи закриті крани, однак їхні прохання вона ігнорувала. Крім того, вони пропонували допомогти у ремонті труби, щоб вона не протікала, однак сусідка не погодилась. Вона умисно ігнорує прохання сусідів та прохання представників влади.

Громадяни неодноразово звертались з приводу мого питання до різних інстанцій. Зокрема, в них є акти складені ЛКП «Віра» про те, що zalиття квартири сталося через халатне відношення до сантехнічних приладів мешканки з квартири розміщеної поверхом вище.

Крім того, Личаківська районна адміністрація Львівської міської ради видала розпорядження про демонтаж незаконно встановленої ванни. Однак, ванна і до сьогодні знаходиться в квартирі і ніхто не збирається її демонтувати.

Проблема: незнання Громадянами своїх прав та порядку оскарження дій сусідки.

Громадянам було роз'яснено, що відповідно до Державних будівельних норм В.3.2-2-2009 «Житлові будинки. Реконструкція та капітальний ремонт» ставляться певні вимоги до перепланування квартири чи будинку. Так, згідно з нормами при переплануванні забороняється розміщувати кухні та санвузли (ванни, туалети) над/під житловими кімнатами. Також при влаштуванні кухні-їдальні в окремій квартирі не допускається розташовувати трубопроводи і кухонне інженерне обладнання над/під житловими кімнатами. Отже, мешканкою порушено законодавчі норми при влаштуванні ванни та туалету над житловими кімнатами і тому такий санвузол підлягає демонтажу.

Крім того, дана ванна встановлена без будь-якого на це дозволу, що трактується як самовільне перепланування і тягне за собою адміністративну відповідальність.

По даній справі було складено заяви у відповідні органи.

Справа про проведення перевірки розслідування щодо нещасного випадку на виробництві.

Громадянин є інвалідом третьої групи по трудовому каліцтву. Трудове каліцтво він отримав у 1990 році під час роботи на підприємстві.

Проблема: акт про розслідування нещасного випадку був складений неправильно і за формою не підходить для Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України у Львівській області і тому в громадянина виникла проблема з соціальними виплатами та отриманням путівки на санаторно-курортне лікування.

Громадянину було роз'яснено норми ст.22 Закону України «Про охорону праці» роботодавець повинен організувати розслідування та вести облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій відповідно до положення, що затверджується Кабінетом Міністрів України за погодженням з всеукраїнським об'єднанням профспілок.

За підсумками розслідування нещасного випадку, професійного захворювання або аварії роботодавець складає акт за встановленою формою, один примірник якого він зобов'язаний видати потерпілому або іншій заінтересованій особі не пізніше трьох днів з моменту закінчення розслідування.

У разі відмови роботодавця скласти акт про нещасний випадок чи незгоди потерпілого з його змістом питання вирішуються посадовою особою органу державного нагляду за охороною праці, рішення якої є обов'язковим для роботодавця.

Відповідно до ст.26 Закону України «Про пенсійне забезпечення» від 05.11.1991р. інвалідність вважається такою, що настала внаслідок трудового каліцтва, якщо нещасний випадок, який спричинив інвалідність, стався (крім випадків протиправного діяння):

- а) при виконанні трудових обов'язків (у тому числі під час відрядження), а також при здійсненні будь-яких дій в інтересах підприємства або організації, хоча б і без спеціального доручення;
 - б) по дорозі на роботу або з роботи;
 - в) на території підприємства, організації або в іншому місці роботи протягом робочого часу (включаючи і встановлені перерви), протягом часу, необхідного для приведення в порядок знарядь виробництва, одягу тощо перед початком або після закінчення роботи;
 - г) поблизу підприємства, організації або іншого місця роботи протягом робочого часу (включаючи і встановлені перерви), якщо перебування там не суперечило правилам внутрішнього трудового розпорядку;
 - д) при виконанні державних або громадських обов'язків;
 - е) при виконанні дій по рятуванню людського життя, по охороні державної, колективної та індивідуальної власності, а також по охороні правопорядку.
- По даній справі було складено відповідну заяву на підприємство, де працював Громадянин.

Справа про не виплату заробітної плати.

Громадянин Н. є працівником одного з підприємств у Львівській області. Протягом тривалого часу йому та його співробітникам затримують виплату заробітної плати. В колективному договорі визначено дні в які повинно проводитись нарахування заробітної плати, однак керівництвом підприємства дані строки не дотримуються та ігноруються.

Проблема: незнання Громадянином Н. норм законодавства, що передбачають відповідальність роботодавця за несвоєчасну виплату заробітної плати, та які кроки він повинен зробити для того щоб змінити ситуацію.

Громадянину Н. було роз'яснено його права як працівника, та порекомендовано першочергово звернутися до роботодавця та поцікавитися, які причини затримки виплати заробітної плати. Наступний крок, написання на ім'я працедавця заяву з вимогою виплатити заробітну плату та компенсувати втрату частини заробітної плати в зв'язку з порушенням строків її виплати з урахуванням індексу зростання цін та з вимогою обґрунтування підстав затримки у виплату коштів. Найкраще звертатись із такою вимогою у

письмовій формі, адже на будь-яке письмове звернення зобов'язані надати письмову відповідь. У письмовій вимозі варто вказати, що особа має намір звернутись із позовом до суду в разі зволікання чи відмови.

Також у зверненні Громадянин може вказати, що таке порушення його прав є підставою для притягнення до кримінальної відповідальності.

При відмові виплатити заробітну плату працівникові слід звернутися до прокуратури із заявою про невиконання заробітної плати та притягнення винних осіб до відповідальності. Також можна звернутися до суду з позовом про стягнення заборгованої заробітної плати та відшкодування завданої їй невиконання шкоди.

Також Громадянину були роз'яснені норми ст.41 Кодексу про адміністративні правопорушення, відповідно до якої визначено адміністративну відповідальність за порушення встановлених термінів виплати заробітної плати, виплату її не в повному обсязі, що тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та громадян-суб'єктів підприємницької діяльності від 30 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян; та норми ст.175 Кримінального кодексу України відповідно до якої за безпідставну невиконання заробітної плати громадянам більше ніж за один місяць, вчинену умисно керівником підприємства, установи або організації незалежно від форми власності, передбачається покарання у вигляді штрафу від 500 до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправних робіт на строк до двох років, або позбавлення волі на строк до двох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років. Якщо невиконання вчинено внаслідок нецільового використання коштів, призначених для виплати заробітної плати, передбачається покарання у вигляді штрафу від 1000 до 1500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеження волі на строк до трьох років, або позбавлення волі на строк до п'яти років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Також Громадянину було надано інформацію про те, що контроль над додержанням законодавства з оплати праці на підприємствах здійснюють Міністерство праці та його органи; органи Державної податкової інспекції;

професійні спілки та інші органи та організації, що представляють інтереси найманих працівників, а також прокуратура.

Крім того, щоб поскаржитись на не виплату заробітної плати, можна зателефонувати на номер «гарячої» телефонної лінії Міністерства соціальної політики з питань виплати заробітної плати: 8-800-287-12-30. Фахівці Державного департаменту нагляду за додержанням законодавства про працю беруть безпосередню участь у роботі гарячої лінії.

По даній справі Громадянину Н. було надано письмову консультацію.

Справа про підписання договору з ЖЕКом про надання послуг з утримання будинків та прибудинкових територій.

Житлово-будівельний кооператив звернувся до Франківського районного суду міста Львова з позовом про зобов'язання вчинити дії, а саме ЖБК просить суд прийняти рішення, яким зобов'язати Громадянина Б. підписати запропонований ними зразок Договору «Про надання послуги з утримання будинку і прибудинкової території та опалення». Однак Громадянин Б. не погоджується з твердженнями позовної заяви, оскільки вони є неправдивими.

Франківським районним судом міста Львова раніше було прийняте рішення у справі, яким зобов'язано Житлово-будівельний кооператив укласти з Громадянином Б. договір про надання житлово-комунальних послуг у порядку визначеному Законом України «Про житлово-комунальні послуги». Однак, з вини керівництва ЖБК дане рішення суду ще не є виконаним оскільки вони постійно ухиляються від його виконання, про що свідчать його звернення до Франківського відділу державної виконавчої служби Львівського міського управління юстиції.

Як зазначив позивач в позовній заяві він є управителем даного будинку, однак в рішенні суду встановлено, що даний будинок знаходиться на балансі та обслуговуванні ЖБК. Також, встановлено те, що ЖБК, як виконавець проводить нарахування та збір коштів з мешканців будинків за користування ними житлово-комунальних послуг, у зв'язку з чим укладено договір банківського рахунку з ВАТ «Державний ощадний банк України». Отже, в рішенні суду встановлено, що ЖБК є виконавцем послуг, а не управителем будинку.

Проблема: незнання Громадянином Б. норм цивільно-процесуального кодексу України та своїх прав, як відповідача у процесі.

Громадянину Б. було роз'яснено його право подати заперечення на позовну заяву. Крім того, Громадянину було роз'яснено, що даний позов взагалі можна вважати безпідставним, оскільки він запропонував ЖБК свій примірник договору, який вони не оспорювали та жодних зауважень до нього під час судового засідання не мали. Однак тепер ухиляються від його підписання. Хоча, відповідно до вимог ст.21 ч.2 п.3 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» саме виконавець, а не споживач зобов'язаний підготувати та укласти із споживачем договір про надання житлово-комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотримання умов його виконання.

Крім того, даний договір, який на даний час пропонує підписати ЖБК №105 порушує норми чинного законодавства про житлово-комунальні послуги та не відповідає їм. У статті 19 Закону України „Про житлово-комунальні послуги” визначено, що відносини між учасниками договірних відносин у сфері житлово-комунальних послуг здійснюються виключно на договірних засадах. Закон передбачає істотні (обов'язкові) умови договору на надання житлово-комунальних послуг між виконавцем/виробником та споживачем.

Істотними умовами договору є ті умови, без погодження яких договір взагалі не вважається укладеним.

Так, істотними умовами договору на надання житлово-комунальних послуг є:

1. найменування сторін;
2. предмет договору;
3. вичерпний перелік житлово-комунальних послуг, тарифи та їх складові на кожну з цих послуг, загальна вартість послуг;
4. порядок оплати за спожиті житлово-комунальні послуги;
5. порядок перерахунків розміру плати за житлово-комунальні послуги в разі їх ненадання або надання не в повному обсязі, зниження їх якості;
6. права та обов'язки сторін;
7. порядок контролю та звіту сторін;
8. порядок вимірювання обсягів та визначення якості наданих послуг;
9. визначення точок розподілу, в яких відбувається передача послуг від виконавця/виробника споживачу;

10. порядок обслуговування мереж та розподіл повноважень щодо їх експлуатації та відновлення (ремонту);
11. умови доступу в квартиру, будинок, приміщення, на земельну ділянку для усунення аварій, неполадок, огляду мереж, зняття контрольних показників засобів обліку;
12. порядок здійснення ремонту;
13. відповідальність сторін та штрафні санкції за невиконання умов договору;
14. порядок вирішення спорів;
15. перелік форс-мажорних обставин;
16. строк дії договору;
17. умови зміни, пролонгації, припинення дії договору;
18. дата і місце укладення договору.

Крім істотних умов, договір може містити й інші - за згодою сторін.

Крім того, Типовий договір про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2005 року № 630, Типовий договір про надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкової території затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12 липня 2005 року № 560. Даний договір, який пропонує позивач містить у своїй назві те, що він стосується утримання будинку і прибудинкової території та опалення, однак специфічних умов які повинні містити дані договори в ньому не має. З Громадянином повинні укласти два окремі Договори, один який стосується утримання будинку та прибудинкової території, а інший послуг з теплопостачання.

По даній справі було складено заперечення на позовну заяву.

Справа про представництво прокурором інтересів громадянина в суді.

Громадянка К. є інвалідом, малозабезпеченою та перебуває в дуже скрутному матеріальному становищі. Вона звернулася до суду з позовом щодо повернення своєї власності з чужого незаконного володіння. Оскільки вона самотійно не може представляти свої інтереси то звернулася до прокуратури міста з усним проханням представляти її інтереси в судовому засіданні, однак їй було відмовлено.

Проблема: незнання Громадянкою норм законодавства, які передбачають вступ прокуратури в судову справу, та випадків, у яких прокурор має право представляти інтереси громадянина в суді.

Громадянки К. були роз'яснені норми Закону України «Про прокуратуру» п.2 ч.1 Ст. 5, а саме, що до функцій прокуратури належить представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом.

Представництво прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді полягає у здійсненні прокурорами від імені держави процесуальних та інших дій, спрямованих на захист у суді інтересів громадянина або держави у випадках, передбачених законом.

Підставою представництва у суді інтересів громадянина є його неспроможність через фізичний чи матеріальний стан, похилий вік або з інших поважних причин самостійно захистити свої порушені чи оспорювані права або реалізувати процесуальні повноваження, а інтересів держави - наявність порушень або загрози порушень економічних, політичних та інших державних інтересів внаслідок протиправних дій (бездіяльності) фізичних або юридичних осіб, що вчиняються у відносинах між ними або з державою.

По даній справі було написано заяву до прокуратури.

Справа про види соціальної допомоги сім'ям з дітьми.

Громадянка Р. звернулася до приймальні за консультацією щодо видів допомог, які повинні отримувати сім'ї з дітьми

Проблема: незнання Громадянкою Р. норм законодавства, щодо допомог сім'ям з дітьми, та відсутність такої інформації в органах соціального захисту населення.

Громадянки Р. були роз'яснено норми законодавства, а саме: типи державних допомог передбачені та регулюються Законом України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» від 21.11.1992 року.

Відповідно до цього Закону призначаються такі види державної допомоги сім'ям з дітьми:

1) допомога у зв'язку з вагітністю та пологами. Підставою для призначення жінкам допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами є видана в установленому порядку довідка лікувального закладу встановленого зразка та довідка: з

основного місця роботи (служби, навчання); ліквідаційної комісії для жінок, звільнених з роботи у зв'язку з ліквідацією підприємства, установи, організації; державної служби зайнятості для жінок, зареєстрованих у державній службі зайнятості як безробітні; з місця проживання для непрацюючих жінок про те, що вони не працюють (не служать, не навчаються). Особам, які усиновили або взяли під опіку дитину протягом двох місяців з дня її народження, допомога у зв'язку з вагітністю та пологами надається на підставі рішення про усиновлення або встановлення опіки за період з дня усиновлення чи встановлення опіки і до закінчення строку післяпологової відпустки. Допомога у зв'язку з вагітністю та пологами надається у розмірі 100 відсотків середньомісячного доходу жінки, але не менше 25 відсотків від розміру встановленого законом прожиткового мінімуму для працездатної особи із розрахунку на місяць.

2) допомога при народженні дитини. Допомога при народженні дитини надається у сумі, кратній 22 розмірам прожиткового мінімуму - на першу дитину; кратній 45 розмірам прожиткового мінімуму - на другу дитину; кратній 90 розмірам прожиткового мінімуму - на третю і кожную наступну дитину. Виплата допомоги здійснюється одноразово у дев'ятикратному розмірі прожиткового мінімуму при народженні дитини, решта суми допомоги на першу дитину виплачується протягом наступних 12 місяців, на другу дитину - 24 місяців, на третю і кожную наступну дитину - 36 місяців рівними частинами у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

2-1) допомога при усиновленні дитини. Допомога при усиновленні дитини призначається за умови, якщо звернення за її призначенням надійшло не пізніше дванадцяти місяців з дня набрання законної сили рішенням про усиновлення дитини. Допомога при усиновленні дитини надається у розмірі, встановленому для виплати допомоги при народженні першої дитини.

3) допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку. Допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку надається у розмірі, що дорівнює різниці між прожитковим мінімумом, встановленим для працездатних осіб, та середньомісячним сукупним доходом сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців, але не менше 130 гривень.

4) допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування. Допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування, надається у розмірі, що становить два прожиткових мінімуми для дитини відповідного віку.

5) допомога на дітей одиницями матерям. Допомога на дітей одиницями матерям, одиницями усиновлювачам (вдовам, вдівцям), матері (батьку) у разі смерті одного з батьків, шлюб між якими було розірвано до дня смерті, які мають дітей віком до 18 років (якщо діти навчаються за денною формою навчання у вищих навчальних закладах I-IV рівнів акредитації та професійно-технічних навчальних закладах, - до закінчення такими дітьми навчальних закладів, але не довше ніж до досягнення ними 23 років), надається у розмірі, що дорівнює різниці між 50 відсотками прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку та середньомісячним сукупним доходом сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців, але не менше 30 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку.

Місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації та об'єднання громадян за рахунок власних коштів можуть запроваджувати додаткові види допомоги та встановлювати доплати до державної допомоги сім'ям з дітьми.

Всі види державної допомоги сім'ям з дітьми, крім допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами жінкам, призначають і виплачують органи соціального захисту населення за місцем проживання батьків.

Допомога у зв'язку з вагітністю та пологами жінкам, призначається і виплачується за місцем основної роботи (служби).

По даній справі Громадянки Р. було надано письмову консультацію.

Справа про стягнення аліментів.

Громадянка Ч. є матір'ю малолітньої дитини. З батьком своєї доньки, вона перебувала у зареєстрованому шлюбі, однак за рішенням Галицького районного суду у жовтні 2003 року шлюб було розірвано. 23 жовтня 2003 року розірвання шлюбу зареєстровано у відділі РАГС Галицького району м. Львова.

Після розірвання шлюбу дитина залишилася проживати з матір'ю, про що свідчить довідка з місця проживання про склад сім'ї. Після розлучення батько припинив надання матеріальної допомоги на сім'ю та утримання дитини.

Знаючи, що неповнолітня дочка навчається у школі і потребує постійної батьківської уваги і допомоги, батько ухиляється від виконання своїх обов'язків.

Проблема: незнання Громадянкою своїх прав.

Громадянці було роз'яснено норми Сімейного кодексу України, а саме Стаття 180 СКУ, яка встановлює обов'язок батьків утримувати неповнолітніх дітей, способи виконання такого обов'язку встановлюються за домовленістю між ними. Батько ухиляється добровільно сплачувати аліменти, чим не виконує обов'язку щодо утримання батьками неповнолітніх дітей.

Крім того, відповідно до Статті 185 СК України батьки зобов'язані брати у участь у додаткових витратах на дитину, що викликані особливими обставинами (у даному випадку інтелектуальним та всестороннім розвитком дитини).

Відповідно до ч. 3 ст. 181 СКУ за рішенням суду кошти на утримання дитини присуджуються у частці від доходу її матері, батька або у грошовій сумі.

По даній справі було написано позовну заяву до суду.

Справа про стягнення недоплаченої щомісячної державної соціальної допомоги дітям війни.

Громадянка Г. є дитиною війни і їй виплачується пенсія.

Проблема: невплата всієї належної пенсії, яка передбачена законодавством.

Верховна Рада України своїм Законом України № 489-V від 19.12.2006 року „Про Державний бюджет України на 2007 рік”, стаття 71 пункт 12, призупинили дію статті 6 Закону України „Про соціальний захист дітей війни”.

Однак, Конституційний Суд України своїм рішенням № 6-рп/2007 від 9 липня 2007 року по справі № 1-29/2007, керуючись статтями 147, 150, 152 Конституції України та статтями 45, 51, 61, 63, 65 Закону України „Про Конституційний Суд України” вирішив : пункт 1 визнати таким, що не відповідають Конституції України і є неконституційними положення Закону України „Про Державний бюджет України на 2007 рік” пункт 12 статті 71, яким зупинено дію статті 6 Закону України № 2195-IV від 18 листопада 2004 року „Про соціальний захист дітей війни”, пункт 3 положення статті 71 Закону України „Про Державний бюджет на 2007 рік” № 489-V від 19.12.2006 року визнані неконституційними.

Пункт 5 Рішення Конституційного Суду в цій справі має преюдиціальне значення для суддів загальної юрисдикції при розгляді ними позовів у зв'язку з правовідносинами, які виникли внаслідок дій положень статей зазначених законів, що визнані неконституційними.

Пункт 6 Рішення Конституційного Суду є обов'язковим до виконання на території України, є остаточним і не може бути оскарженим. Відповідно до частини 2 статті 3 Закону України „Про соціальний захист дітей війни” державні соціальні гарантії дітям війни, встановлені цим законом, не можуть бути обмежені або скасовані іншими нормативно-правовими актами. Згідно частини 2 статті 19 та частини 3 статті 22 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та Законами України. При прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.

Крім того, відповідно до позиції Європейського Суду у справах “Кечко проти України”, “Бурдов проти Росії”, № 59498/00, пар. 35, ECHR 2002-III (*mutatis mutandis*), Yvonne van Duyn v. Home Office (Case 41/74 van Duyn v. Home Office) принцип юридичної визначеності означає, що зацікавлені особи повинні мати змогу покладатися на зобов'язання, взяті державою, навіть якщо такі зобов'язання містяться у законодавчому акті, який загалом не має автоматичної прямої дії. Така дія зазначеного принципу пов'язана з іншим принципом – відповідальності держави, який полягає у тому, що держава не може посилатися на власне порушення зобов'язань для запобігання відповідальності. При цьому, якщо держава чи орган публічної влади схвалили певну концепцію, в даному випадку це надання соціальної допомоги, така держава чи орган вважатимуться такими, що діють протиправно, якщо вони відступлять від такої політики чи поведінки, зокрема, щодо фізичних осіб без завчасного повідомлення про зміни в такій політиці чи поведінці, оскільки схвалення такої політики чи поведінки дало підстави для виникнення обґрунтованих сподівань у фізичних осіб стосовно додержання державою чи органом публічної влади такої політики чи поведінки.

Таким чином, зважаючи на вищевикладене, невикплата соціальної допомоги, передбаченої ст.3 Закону України “Про соціальний захист дітей війни”, є протиправною і такою, що суперечить Конституції України та законам України. Розмір соціальної допомоги, відповідно до ст.6 Закону України “Про соціальний захист дітей війни”, становить 30 відсотків мінімальної пенсії за віком.

Мінімальна пенсія за віком, відповідно до ст.28 Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” встановлюється у розмірі прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

Відповідно до Закону України „Про Державний бюджет на 2007 рік” прожитковий мінімум для осіб, які втратили працездатність, становить : з 1 січня – 380 гривень, з 1 квітня – 406 гривень, з 1 жовтня – 411 гривень.

Відповідно до Закону України „Про Державний бюджет на 2008 рік” прожитковий мінімум для осіб, які втратили працездатність, становить : з 1 січня – 470 гривень, з 1 квітня - 481 гривень, з 1 липня -482 гривні, з 1 жовтня – 498 гривень.

Відповідно до Закону України „Про державний бюджет України на 2009 рік” прожитковий мінімум для осіб, які втратили працездатність, становить: з 1 січня – 498 грн., з 1 листопада – 573 грн.

Відповідно до Закону України „Про державний бюджет України на 2010 рік” прожитковий мінімум для осіб, які втратили працездатність, становить: з 1 січня – 695 грн., з 1 квітня – 706 грн., з 1 липня – 709 грн., з 1 жовтня – 723 гривень, з 1 грудня – 734 гривень.

Відповідно до Закону України «Про державний бюджет України на 2011 рік» прожитковий мінімум для осіб, які втратили працездатність, становить: з 1 січня - 750 гривень, з 1 квітня - 764 гривні, з 1 жовтня - 784 гривні, з 1 грудня - 800 гривень.

Відповідно до ч.2 ст.46 Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” нараховані суми пенсії, які не отримані з вини органу, що призначає і виплачує пенсію, виплачуються за минулий час без обмеження будь-яким строком із нарахуванням компенсації втрати частини доходів.

По даній справі було надано консультацію та складено позовну заяву в суд.

Варто зазначити, що таких справ було багато, і загалом таких позовів було складено понад 200.

Справа про забезпечення інваліда 1 групи путівками на санітарно-курортне лікування.

Громадянин М. є інвалідом І групи. І він відповідно до законодавства має бути забезпечений путівками на санітарно-курортне лікування.

Проблема: незнання громадянином законодавства України.

Громадянинові М. було роз'яснено, якими нормативно-правовими актами регулюється дане питання.

Відповідно до Постанови КМУ від 22 лютого 2006 р. № 187 "Про затвердження Порядку забезпечення санаторно-курортними путівками деяких категорій громадян органами праці та соціального захисту населення"

Дія цього Порядку не поширюється на осіб, яких визнано ветеранами відповідно до Закону України "Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ і деяких інших осіб та їх соціальний захист", та військовослужбовців і членів їх сімей та осіб, які отримують пенсію відповідно до Закону України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб" (крім військовослужбовців строкової служби з числа осіб, на яких поширюється дія Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту").

Органи праці та соціального захисту населення забезпечують за рахунок коштів державного бюджету безплатними путівками до санаторно-курортних закладів: інвалідів усіх категорій за рахунок коштів, передбачених Міністерству соціальної політики; ветеранів війни, осіб, на яких поширюється чинність Законів України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" та "Про жертви нацистських переслідувань", за рахунок коштів відповідної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам; ветеранів війни, осіб, на яких поширюється чинність Законів України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" і "Про жертви нацистських переслідувань", та інвалідів у санаторіях, що належать до сфери управління Міністерства соціальної політики. Особи, зазначені вище, повинні за зареєстрованим місцем проживання перебувати на обліку в органах праці та соціального захисту населення для санаторно-курортного лікування. Працюючі особи та особи, що не досягли встановленого законодавством пенсійного віку, забезпечуються путівками за місцем основної роботи або за місцем обліку в органах праці та соціального захисту населення на підставі довідки з місця роботи про те, що їм

не видавалася безплатна путівка протягом попереднього року (для осіб, що забезпечуються путівками один раз на два роки, - протягом двох попередніх років). Путівки видаються відповідно до медичних рекомендацій з урахуванням пільг, передбачених законодавством для конкретної категорії осіб, в порядку черговості у міру надходження путівок. Для одержання путівки подається заява та медична довідка лікувальної установи за формою N 070/о. Також важливо, що особам, які супроводжують інвалідів I та II групи до санаторіїв спінального профілю, путівки не видаються, лише оплачується проїзд (двічі до санаторію і двічі в зворотньому напрямку) у транспорті загального користування (залізничному та автомобільному) згідно з поданими проїзними квитками. У випадку проїзду залізничним транспортом відшкодовують вартість квитка у плацкартному вагоні. Грошова компенсація замість санаторно-курортної путівки для інвалідів війни та інвалідів, зазначених у статті 6-2 Закону України "Про жертви нацистських переслідувань", і компенсація вартості самостійного санаторно-курортного лікування учасникам бойових дій, учасникам війни, особам, на яких поширюється чинність Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", та особам, зазначеним у статтях 6-1, 6-3 і 6-4 Закону України "Про жертви нацистських переслідувань", виплачується в порядку і розмірах, визначених постановою Кабінету Міністрів України від 17 червня 2004 р. N 785, а грошова компенсація замість санаторно-курортної путівки та вартість самостійного санаторно-курортного лікування деяким категоріям інвалідів відповідно до статті 29 Закону України "Про реабілітацію інвалідів в Україні" виплачується в порядку і розмірах, визначених постановою Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2007 р. N 150.

По даній справі було надано письмову консультацію.

Справа про допомогу на дитину до досягнення нею трирічного віку.

Громадянка А. має дитину. Вона хоче знати про допомогу по догляду за дитиною до досягнення нею до трьох років.

Проблема: незнання громадянкою законодавства України щодо отримання соціальної допомоги на дитину.

Громадянці було роз'яснено право і порядок на отримання такої допомоги, зокрема те, що відповідно до Закону України "Про державну допомогу сім'ям з дітьми" громадянка має право на допомогу по догляді за дитиною до досягнення нею трирічного віку.

Всі види державної допомоги сім'ям з дітьми, крім допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами жінкам, зазначеним у частині другій статті 4 цього Закону, призначають і виплачують органи соціального захисту населення за місцем проживання батьків (усиновлювачів, опікуна, піклувальника).

Допомога у зв'язку з вагітністю та пологами жінкам призначається і виплачується за місцем основної роботи (служби).

Документи, необхідні для призначення державної допомоги сім'ям з дітьми, подаються особою, яка претендує на призначення допомоги, самотійно. За наявності письмової заяви особи, яка претендує на призначення допомоги, але за станом здоров'я або з інших поважних причин не може самотійно зібрати необхідні документи, збір зазначених документів покладається на органи, що призначають допомогу.

Документи, необхідні для призначення державної допомоги сім'ям з дітьми, розглядаються органом, що призначає та здійснює виплату державної допомоги, протягом 10 днів з дня звернення. Про призначення державної допомоги чи про відмову в її наданні із зазначенням причини відмови та порядку оскарження цього рішення орган, що призначає і здійснює виплату державної допомоги сім'ям з дітьми, видає чи надсилає заявникові письмове повідомлення протягом 5 днів після прийняття відповідного рішення.

Право на допомогу по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку має особа (один з батьків дитини, усиновлювач, опікун, баба, дід або інший родич), яка фактично здійснює догляд за дитиною.

Допомога по догляду за дитиною, призначена опікуну, вважається власністю дитини.

Допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку виплачується щомісяця з дня призначення допомоги по догляду за дитиною по день досягнення дитиною вказаного віку включно. Допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку надається у розмірі, що дорівнює різниці між прожитковим мінімумом, встановленим для працездатних осіб, та середньомісячним сукупним доходом сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців, але не менше 130 гривень.

По даній справі було надано письмову консультацію.

Справа про відшкодування моральної та матеріальної шкоди.

У квартирі Громадянки Н. сталася пожежа через коротке замикання в електропроводці. Внаслідок пожежі було знищено майно потерпілої.

Проблема: незнання особи процедури та порядку подання позовної заяви до суду.

Відповідно до п.38 Правил користування електроенергією для населення, затверджених постановою КМУ від 26.07.1999р. № 1357 (Правила) енергопостачальник зобов'язується забезпечити надійне постачання електроенергії згідно з умовами ліцензії та договором, гарантувати безпечне користування послугами, пов'язаними з електропостачанням.

Відповідно до п. 43 Правил енергопостачальник несе відповідальність за шкоду, заподіяну споживачу або його майну, в розмірі і порядку, визначеному законодавством.

Особа має право на відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок порушення її прав. Відповідно до п. 3 ч. 2 ст. 23 ЦК України моральна шкода полягає у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку із знищенням чи пошкодженням її майна.

По даній справі Громадянину Н. було надано консультацію, та складено позовну заяву до суду.

Справа про помилування.

Громадянина Є. було визнано винним у вчиненні злочинів передбачених ч.2 ст.296, ч. 2 ст.190, ч. 2 ст.186 КК України, та призначено покарання строком на чотири роки один місяць позбавлення волі.

Проблема: незнання громадянином законодавства України.

Відповідно до Указу Президента України “Про здійснення помилування”, Закону України “Про амністію” особа має право подавати клопотання про помилування та може бути звільнена від відбuvання покарання.

По даній справі була надана письмова консультація, та складено клопотання до Президента України.

Справа про перегляд судових рішень.

Громадянина Я. було незаконно звільнено з посади вчителя фізичного виховання, а натомість було введено посаду психолога.

Проблема: незнання громадянином процедури звільнення з роботи та законодавства, що регулює дане питання.

Відповідно до ст. 43 Конституції України громадянам гарантується захист від незаконного звільнення з роботи.

Відповідно до Закону України “Про професійно-технічну освіту” від 10.02.1998 р. № 103/98-ВР розділ 8 ст. 45, та Держпромтехосвіти СРСР від 29.01.1987 р. № 13 – посада керівника фізичного виховання є обов’язковою у всіх закладах профтехосвіти України. Наказом Міносвіти від 12.05.2004 р. № 386 не вказано, щоб вивести чи скоротити посаду керівника фізичного виховання чи іншого педагогічного працівника, а замість нього ввести посаду психолога.

В Акті вказано, що ВПУ-71 на 2004-2005 навчальний рік бюджетом виділено 450125 грн. Фактично використано 450125 грн., де входить оплата праці керівника фізичного виховання і практичного психолога. А також вказано про адмінпорушення директором ВПУ-71 за ч. 1 ст. 41 КУпАП та ст. 43 КЗпП України.

Із акту видно, що гроші на ці посади бюджетом виділені, але на цих посадах людей немає. Громадянина Я. звільнили з роботи 01.09.2004 р., а психолога прийняли аж 01.10.2005 р. Сума грошей цих двох посад складає більше 24000 грн. щорічно.

З огляду на вищенаведене: суд першої інстанції, другої та Верховний Суд України не взяли до уваги те, що посада керівника фізичного виховання є обов’язковою для всіх закладів профтехосвіти і скороченню не підлягає, що затверджено Законом України “Про професійно-технічну освіту” від 10.02.1998 р. № 103/98-ВР розділ 8 ст. 45, та Держпромтехосвіти СРСР від 29.01.1987 р. № 13.

Отже, судами України не було застосовано норм матеріального права. Своїми рішеннями суди України свідомо і грубо порушили Європейську Конвенцію з Прав Людини, від 04.11.50р., ст.6-13-17.

Україна не забезпечує право громадянина на об’єктивний і справедливий судовий захист, чим грубо порушує наведені вище статті Конвенції, виконувати які Україна зобов’язалася при її ратифікації парламентом 11.09.1997 р.

По даній справі Я. було надано консультацію, та складено скаргу до Верховного Суду України.

Справа про погодження самочинної добудови.

В Львівському окружному адміністративному суді знаходиться справа за позовом Інспекції державного архітектурно-будівельного контролю у Львівській області до Громадянина І. про спонукання на вчинення дій. Громадянином І. було здійснено самовільну добудову.

Проблема: незнання громадянином І. порядку написання клопотання.

Відповідно до ст.27 Цивільного процесуального кодексу України та у зв'язку з тим, що 05.05.2011 р. І. звернувся до Залізничної районної адміністрації про погодження самочинної добудови по вул. Бортнянського, 33 у місті Львові без згоди сусідки. Оскільки, без згоди сусідки адміністрація не може погодити самочинну добудову, Громадянин І. подав позовну заяву про зобов'язання вчинити дії, бо через постійні конфлікти з сусідкою згоди не можна отримати.

На підставі цього Громадянин І. має право просити суд зробити перерву в слуханні справи за позовом Інспекції державного архітектурно-будівельного контролю у Львівській області до Громадянина І. про спонукання на вчинення дій, оскільки позитивне вирішення спору у Залізничному районному суді за позовом Громадянина І. дозволить узаконити самочинну добудову.

По даній справі було надано консультацію, та складено клопотання до суду.

Справа про поновлення пропущеного строку для звернення до адміністративного суду.

Громадянка Г. звернулася до адміністративного суду за захистом прав, свобод та інтересів особи. Але строк подання позову був пропущений.

Проблема: незнання громадянкою строків, які встановлені законодавством.

Відповідно до статті 99 Кодексу адміністративного судочинства України встановлюється шестимісячний строк, який обчислюється з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів. Про належні їй як дитині війни виплати повідомлено не було, тому про факт порушених прав стало відомо лише після отримання відповіді з Управління Пенсійного фонду України. На підставі викладеного та керуючись ст. 100 Кодексу адміністративного судочинства України особа має право

просити про відновлення пропущеного строку для звернення до суду за захистом порушених прав, свобод та інтересів.

По даній справі було надано консультацію, та складено заяву до суду.

Справа про отримання інформації про пенсію.

Громадянка О. знаходиться на обліку в УПФУ в Тячівському районі і отримує пенсію по інвалідності з дитинства II групи.

Проблема: незнання громадянкою порядку написання запиту, і яким законом регулюється дане питання.

Керуючись ст.5 Закону України «Про інформацію», ч.1 ст. 20 Закону України “Про доступ до публічної інформації”, - громадянин має право просити про надання інформації про порядок і розмір нарахованої їй пенсії, відрахування, які здійснювалися та на якій підставі.

По даній справі було надано консультацію, та складено запит до Управління пенсійного фонду, яка була надана громадянці протягом тижня. На даний час ця інформація опрацьовується на предмет законності відрахувань з пенсії громадянки.

Справа про отримання інформації про повернення вкладених коштів.

Громадянином Я. були внесені кошти на рахунок до кредитної спілки на певний період. Цей період завершився і громадянин Я. хотів би повернути свої кошти. Для цього потрібно взнати яка саме процедура повернення коштів.

Проблема: незнання громадянином Я. порядку написання запиту.

Керуючись ст.5 Закону України «Про інформацію», ч.1 ст. 20 Закону України “Про доступ до публічної інформації”, - громадянин Я. має право просити надати інформацію про процедуру повернення вкладів і куди можна звернутися з заявою про повернення коштів?

По даній справі було надано консультацію, та складено запит до кредитної спілки.

Справа про безоплатну приватизацію земельної ділянки.

Громадянка Р. користується земельною ділянкою. Вона хоче безоплатно її приватизувати.

Проблема: незнання законодавства, яке регулює порядок безоплатної приватизації земельної ділянки.

Громадяниці було роз'яснено процедуру безоплатної приватизації земельної ділянки. Дане питання регулюється Постановою КМУ №844 від 05.08.2009 р. "Порядок безоплатного оформлення та видачі громадянам України державних актів на право власності на земельні ділянки", який визначає спрощену процедуру безоплатних оформлення та видачі громадянам України у 2009 та наступних роках державних актів на право власності на земельні ділянки для будівництва та обслуговування жилого будинку і господарських будівель, ведення особистого селянського господарства в межах населених пунктів та ведення садівництва у розмірах, визначених статтею 121 Земельного кодексу України, після прийняття рішення про передачу громадянам безоплатно у приватну власність земельних ділянок.

Заява про видачу державного акта на право власності на земельну ділянку подається за місцем розташування земельної ділянки.

У разі неприйняття сільським, селищним чи міським головою або уповноваженою ним особою заяв про видачу державного акта на право власності на земельну ділянку або зволікання з їх передачею територіальний орган Держкомзему організовує прийом заяв громадян у відповідному селі, селищі чи місті.

По даній справі було надано письмову консультацію.

Справа про нарахування пенсії.

Громадянці К. Управлінням пенсійним фондом нараховувалася пенсія. 10 грудня 2008 р. Громадянка К. взяла розрахунок про нарахування пенсії за 2007-2008 р., а згодом 4 травня 2011 отримала ще один розрахунок пенсії за 2007-2011 р. і між ними виявилось неспівпадіння. Також підтвердженням того, що є порушення у виплаті пенсії, підтверджується виписками з Львівського відділення № 2 ВАТ "Родовід Банк" договір № КРМ..СМР-359/11-2006 за період з 2007 р. по 2009 р.

По даній справі було надано консультацію, та складено заяву до Управління пенсійного фонду.

Справа про надання відповіді на подання по кримінальній справі № 123-0033 “на усунення умов та причин, які сприяли скоєнню злочину”.

До голови Л. сільської ради надійшло подання від слідчого СВ Перемишлянського РВ ГУМВСУ у Львівській області Т. про осудження поведінки жительки села М. у зв’язку з вчиненням нею злочинів, а саме “підроблення документа, який видається чи посвідчується підприємством, у становою, організацією, який надає права, з метою його використання” та “використання завідомо підробленого документа”.

Відповідно до ст. 62 Конституції України, ст. 2 КПК України, п. 2 ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду.

По даній справі голові Л. сільської ради було надано консультацію, та складено відповідь на подання прокуратури.

Справа щодо скасування рішення міської ради, яким незаконно передана земельна ділянка що перебувала у власності однієї особи, іншим особам.

За договором купівлі-продажу від 24.11.1993 р. Громадянка С. придбала будинковолодіння від ВО «Кінескоп» у м. Львові на яке було отримано відповідне реєстраційне посвідчення та технічний паспорт, де зазначено, що будинковолодіння складається з двох будинків під літерами А2 та А1, де останній зазначений, як аварійний та підлягав зносу. В аплікації земельної ділянки за цим будинковолодінням зазначена земельна ділянка по документах розміром 851,8 кв.м. Саме тому, на підставі ст. 30, 67 Земельного кодексу України особа набула, також, право користування земельною ділянкою, закріпленою за цим будинковолодінням.

Сусіди даної Громадянки С. в 1994 р. самовільно захопили частину земельної ділянки під придбаним нею будинковолодінням, встановивши огорожу, перешкоджаючи їй у доступі до будинку, який підлягав ремонту, що було встановлено вказівкою землевпорядного відділу виконавчого комітету Львівської міської ради. Даний факт змусив Громадянку С. звернутися за захистом своїх порушених прав до суду у 1994 році. Одночасно відповідачі по

справі порушували питання про приєднання до їх будинковолодіння частки земельної ділянки, що була в користуванні придбаного даною особою будинковолодіння. Рішенням Залізничного районного суду м. Львова від 14 вересня 1998р. зобов'язано відповідачів не чинити перешкод в користуванні будинковолодінням. В 1999-2002 р. сусіди спорудили гараж без належного на те дозволу, чим продовжили чинити перешкоду в ремонті цього будинку. Рішенням Залізничного суду м. Львова від 4 лютого 2005 р. відповідачів зобов'язано демонтувати самовільно збудований гараж, проте рішення суду до цього часу не виконане.

Внаслідок цього Громадянка С. до сьогоднішнього дня не може вселитися у свій законно придбаний будинок, оскільки сусіди чинять їй всілякі перешкоди. Вона змушена йти до свого будинку через територію яку самовільно захопили сусіди. На даний час будинок знаходиться в жахливому стані і практично не придатний для проживання, а справа все ще знаходиться в суді.

По даній справі проводиться консультування Громадянки С.

Типові питання, з якими звертаються громадяни

Чи можна приватизувати земельну ділянку для особистого селянського господарства, якою громадянин постійно користується, та куди слід звертатися?

Чи можна приватизувати земельну ділянку за межами населеного пункту?

Які дії може здійснити власник земельної ділянки із самочинним будівництвом? Хто повинен здійснювати контроль за знесенням таких об'єктів? Які повноваження органів місцевого самоврядування по врегулюванні таких питань?

Чи має право власник будинку отримати ще одну земельну ділянку для будівництва житлового будинку?

У будинку проживає кілька осіб, які у ньому зареєстровані. Чи може один з них приватизувати весь будинок без відома іншого?

Чи передбачено законодавством обмін однієї земельної ділянки, виділену для особистого селянського господарства, на іншу, за яких обставин і куди звертатись?

Як врегулювати земельний спір щодо помилок (описок) в державному акті про право власності на земельну ділянку, в який орган звертатись за захистом свого права ?

Чи можна за рішенням органу місцевого самоврядування викупити приватизовану земельну ділянку, чи треба згоду власника земельної ділянки на це? Який порядок і підстави для такого викупу?

Земельна ділянка, яка є власністю фізичної особи не використовується за цільовим призначенням. Чи можна за рішенням органу місцевого самоврядування вилучити таку ділянку. Який порядок і умови?

Земельна ділянка яка є комунальною власністю, здається в оренду фізичній особі. Чи може власник земельної ділянки в односторонньому порядку змінити договір оренди?

Земельна ділянка для особистого селянського господарства перебуває у постійному користуванні і знаходиться біля житлового будинку. Рішенням сільської ради було надано дозвіл на приватизацію, але розмір земельної ділянки у рішенні є меншим, ніж фактично перебуває у користуванні. Чи можна оскаржити рішення сесії сільської ради, куди звертатись?

Чи є можливість повернути майно (земельні ділянки) реабілітованому громадянину, яке раніше було власністю цього громадянина?

Після смерті спадкодавця спадкоємці за законом у шестимісячний строк не звернулись зі заявою про прийняття спадщини. Який порядок прийняття спадщини у разі пропущення строків дружиною спадкодавця, яка постійно проживала у цьому будинку?

Земельна ділянка здається в оренду за короткостроковим договором на 5 років. Строк договору сплив і немає можливості укласти новий договір оренди, оскільки власник цієї ділянки помер, а спадкоємці ще не оформили право власності документально. Який документ у такому випадку посвідчує право власності на землю і чи може бути укладений такий договір оренди за даних обставин?

У будинку є кілька квартир, які належать на праві спільної часткової власності кільком громадянам. Як правильно оформити право власності на земельну ділянку біля будинку?

Порядок продажу акцій їх власниками?

Чи може іноземний громадянин придбати в Україні нерухоме майно (квартиру)?

Який порядок укладення договору дарування, куди потрібно звертатись?

Яка черговість спадкування за законом, хто має право на обов'язкову частку?

Яким чином власник будинку може захистити своє право на безперешкодний в'їзд до будинку, якщо сусіди чинять перешкоди?

СУДОВІ СПРАВИ, ЯКІ МАЮТЬ СТРАТЕГІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ

Справа про ініціювання місцевого референдуму громадою міста Чернівці.

Територіальна громада м.Чернівці ініціювала проведення місцевого референдуму, на який виносилося питання дострокового припинення повноважень Чернівецької міської ради. Проте, секретарем Чернівецької міської ради, який здійснює повноваження Чернівецького міського голови не було розглянуто звернення щодо реєстрації ініціативної групи, що призвело до відсутності рішення про реєстрацію відповідної ініціативної групи, створеної на зборах громадян 06.06.2011р., які відбулися в Центральному палаці культури. Разом з тим, головою зборів ініціативної групи місцевого референдуму – Ботушанським О.В. було отримано лист від 16.07.2011р. № Кол -581/2 від імені міської ради (на що вказує наявність бланку Чернівецької міської ради). Лист від 16.07.2011р. №Кол -581/2 підписано посадовою особою місцевого самоврядування - «Начальник юридичного управління О.Шибя», яка беручи до уваги вимоги статті 50 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» не здійснює повноваження Чернівецького міського голови та відповідно не має права вирішувати питання та приймати рішення щодо реєстрації ініціативних груп місцевого референдуму у м.Чернівцях. Такі дії начальника юридичного управління вказують на перевищення ним своїх повноважень та незнання Конституції України та Законів України, а також власного положення про юридичне управління Чернівецької міської ради, де зазначено, що начальник управління відповідає на звернення, скарги, запити й пропозиції громадян та юридичних осіб, **що надходять безпосередньо до Управління** (п.5.5.8 Положення про юридичне управління Чернівецької міської ради, яке розміщено на офіційному веб – порталі Чернівецької міської ради у мережі Інтернет за адресою <http://chernivtsy.eu/portal/?p=284>).

УКРАЇНА
Чернівецька міська рада

Центральна площа, 1, м. Чернівці, 58002, тел. (0372) 52-59-24, тел./факс 55-35-39,
E-mail: document@rada.cv.ua, Код ЄДРПОУ № 04062216

від 16.07.11 № 201-581/2
на № 17-07-11

**Голові зборів ініціативної групи місцевого
референдуму, утвореної 6 червня 2011 року
Ботушанському О.В.**

м. Чернівці, вул.Головна, 279-Б/34

До Чернівецької міської ради надійшло звернення від 7 липня 2011 року про реєстрацію ініціативної групи місцевого референдуму.

В процесі розгляду поданих документів встановлено.

6 червня 2011 рік у Центральному палаці культури на площі Театральній, 5 м. Чернівців, відбулися збори громадян України для утворення ініціативної групи місцевого референдуму, в яких згідно з протоколом цих зборів взяло участь 207 осіб. Учасниками зборів схвалено пропозицію про проведення місцевого референдуму із винесенням на нього такого питання:

«Чи підтримусте Ви дострокове припинення повноважень діючої Чернівецької міської ради шостого скликання?»

Відповідно до частини четвертої статті 16 Закону та пункту 2.3 «Роз'яснення щодо утворення та реєстрації ініціативних груп всеукраїнського референдуму», затвердженого постановою Центральної виборчої комісії від 26 грудня 2008 року № 77 передбачено, що перед початком зборів проводиться реєстрація їх учасників, складається список із зазначенням прізвищ, імен та по батькові, місця проживання. На зборах обираються голова і секретар.

Список учасників зборів повинен містити відомості, передбачені частиною першою статті 7, частинами першою та четвертою статті 16 Закону, а саме: прізвище, власне ім'я, по батькові; число, місяць, рік народження; місце проживання; назву документа, що посвідчує особу та громадянство України, його серію та номер. Напроти свого прізвища у списку кожний учасник зборів ставить особистий підпис, що підтверджує його участь у зборах.

Відповідно до пункту 2.6 Роз'яснення про проведення зборів складається протокол, в якому зазначаються дата (число, місяць, рік), точна адреса місця проведення зборів, кількість учасників, прізвища, імена та по батькові обраних голови та секретаря зборів, результати голосування з питань порядку денного.

Інтримувала вігновіс
18.07.2011 в телефоні 17 43

2

Після проведення зборів міському голові подаються документи, передбачені частиною восьмою статті 16 Закону України "Про всеукраїнський та місцеві референдуми", а також підписане всіма членами ініціативної групи зобов'язання про додержання ними законодавства України про референдуми.

Натомість, у супереч вказаних вимог законодавства про референдуми зазначені у протоколі зборів відомості відрізняються від тих, що відображені у списку членів ініціативної групи та списку учасників зборів з питань цього референдуму.

Так, в порушення частини третьої статті 17 Закону у списку учасників зборів зареєстровано Хабінського Збігнев-Мечеслава Франковича, а зобов'язання про додержання законодавства України про референдум підписав Хабінський Збігнев-Мечислав Франкович, який не приймав участі у зборах.

Крім того, у протоколі зборів з питань проведення місцевого референдуму зазначені обраними членами ініціативної групи Хабінський Збігнев-Мечислав Франкович, Горба Юрій Георгійович та Мельник Стефанія Ананіївна, проте до списку членів ініціативної групи занесені, відповідно Хабінський Збігнев-Мечеслава Франковича, Горба Юрій Григорович та Мельник Стефанія Ананіївна, тобто зовсім інші особи.

Також, у поданих документах зазначено різні відомості про дати народження членів ініціативної групи Копієвого А.А., Мельник С.А. та адресу проживання Герц С.Е., що обумовлює неможливість реєстрації цих осіб членами ініціативної групи.

Крім цього, відповідно до протоколу зборів обрано лічильну комісію до складу якої увійшов Костинюк Віктор Леонідович, який відсутній у списку учасників зборів, проте у вказаному списку зазначено Костинюка Віктора Леонідовича.

Окрім цього, у списках учасників зареєстрованих громадян міститься багато виправлень, які ставлять під сумнів справжність деяких підписів.

Щонайменше відрізняються підписи 5 одних і тих же громадян у зобов'язанні про додержання законодавства про референдум та списку зареєстрованих учасників зборів, а деякі з них є занадто подібні між собою.

Є також і інші недоліки в оформленні поданих для реєстрації документів.

Враховуючи викладене, керуючись ст. 17 Закону України "Про всеукраїнський та місцеві референдуми" та п. 3.3 «Роз'яснення щодо утворення та реєстрації ініціативних груп всеукраїнського референдуму» подані для реєстрації ініціативної групи місцевого референдуми щодо дострокового припинення повноважень Чернівецької міської ради VI скликання документи повертаємо, як такі, що не відповідають вимогам законодавства України про референдум.

Додаток: заява із 5 додатками на 46 арк.

Начальник юридичного управління

О.Шіба

Після цього членами ініціативної групи було подано позов до секретаря Чернівецької міської ради Михайлішина В.М. про визнання дій суб'єкта владних повноважень протиправними та зобов'язання його вчинити певні дії. Секретар Зважаючи на те, що **31.03.2011р.** за рішенням Чернівецької міської ради №70 достроково **були припинені повноваження Чернівецького міського голови Федорука М.Т.**, а відповідно до пункту 1 частини третьої статті 50 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» у випадку дострокового припинення повноважень міського голови **його повноваження здійснює секретар міської ради**, то 07 липня 2011 року позивачем, були подані документи секретарю Чернівецької міської ради Михайлішину В.М., перелік яких визначений частиною восьмою статті 16 та частиною третьою статті 17 Закону України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми».

**Чернівецький окружний
адміністративний суд**

58000, м. Чернівці, вул. Головна, 246

Позивач:

Спіжавка Корнелія Драгошівна

м. Чернівці, вул. Червоноармійська, 77-
А/98 (корпус І)

тел.

інші засоби зв'язку відсутні

Відповідач:

Секретар Чернівецької міської ради

Михайлішин Віталій Михайлович

58002, м. Чернівці, площа Центральна, 1
(0372) 551889

ПОЗОВНА ЗАЯВА

**про визнання дій суб'єкта владних повноважень протиправними
та зобов'язання його вчинити певні дії**

Відповідно до статті 5 Конституції України носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ, який здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та місцевого самоврядування.

Народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші

форми безпосередньої демократії (стаття 69 Основного Закону).

З метою забезпечення народовладдя і безпосередньої участі громадян в управлінні державними та місцевими справами в Україні проводяться референдуми. Референдум – це спосіб прийняття громадянами України шляхом голосування законів України, інших рішень з важливих питань загальнодержавного і місцевого значення.

За Статутом територіальної громади міста Чернівців, затвердженого рішенням 7 сесії Чернівецької міської ради IV скликання від 26.12.2002р. №115, місцевий референдум є формою вирішення територіальною громадою питань місцевого значення шляхом прямого волевиявлення, предметом якого може бути будь-яке питання, віднесене Конституцією та законами України до відання місцевого самоврядування.

За приписами статті 38 Основного Закону громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Законом України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» визначено, що відповідно до Конституції України проводяться всеукраїнські референдуми, референдуми Республіки Крим та місцеві (в межах адміністративно-територіальних одиниць) референдуми.

Відповідно до статті 6 цього ж Закону на місцеві референдуми можуть виноситися питання, віднесені законодавством України до відання місцевого самоврядування відповідних адміністративно-територіальних одиниць, а також питання **дострокового припинення відповідної Ради народних депутатів та її голови.**

Статтею 78 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначені підстави дострокового припинення повноважень ради, а також визначено, що повноваження міської ради за наявності підстав, передбачених частиною першою цієї статті, та в інших випадках можуть бути припинені достроково за рішенням місцевого референдуму. Порядок проведення місцевого референдуму щодо дострокового припинення повноважень ради визначається Законом про місцеві референдуми.

Отже, дострокове припинення повноважень ради законодавцем визначене як питання, що може бути винесене на місцевий референдум.

Відповідно до статті 12 Закону України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» місцеві референдуми призначаються відповідними місцевими

Радами народних депутатів. Аналогічна норма закріплена і в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» (пункт 18 частини першої статті 26).

Прийняття міською радою рішення про проведення місцевого референдуму відбувається на вимогу, підписану однією десятою частиною громадян України, які постійно проживають на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці і мають право брати участь у референдумі.

Статтею 15 Закону України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» визначено, що право ініціативи у збиранні підписів під вимогою про призначення місцевого референдуму належить громадянам України, які постійно проживають на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці і мають право на участь у референдумі.

Збирання підписів організують і здійснюють ініціативні групи референдуму, що утворюються відповідно до цього Закону.

Порядок утворення ініціативних груп референдумів визначено статтею 16 зазначеного вище Закону.

Так, ініціативна група обласного, міського (міст республіканського і обласного підпорядкування) референдуму утворюється на зборах за участю не менш як 200 громадян України, які мають право на участь у референдумі і постійно проживають на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

Не пізніше як за десять днів до проведення зборів з питань місцевого референдуму їх ініціатори повинні письмово повідомити про час, місце і мету зборів голову місцевої Ради народних депутатів, у межах території якої пропонується провести місцевий референдум.

Перед початком зборів проводиться реєстрація учасників зборів, складається їх список із зазначенням прізвищ, імен та по батькові, місця проживання. На зборах обираються їх голова і секретар; подальший порядок денний повинен включати обговорення доцільності проведення референдуму та формулювання питання, що пропонується на нього винести.

У разі схвалення більшістю учасників зборів пропозиції про проведення референдуму та затвердження формулювання питання, що пропонується на нього винести, обирається ініціативна група, якій доручається організація збирання підписів громадян.

Ініціативна група місцевого референдуму складається не менш як з 10 громадян України, які мають право брати участь у референдумі і постійно

проживають на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

Про проведення зборів складається протокол із зазначенням результатів голосування з питань порядку денного.

Документи проведених зборів - список їх учасників, протокол зборів, точне формулювання питання, що пропонується винести на референдум, та список членів ініціативної групи із зазначенням даних документів, що посвідчують їх особи, підписуються головою і секретарем зборів.

В порядку виконання зазначеної норми Закону, за 10 днів до дня проведення зборів, ініціаторами проведення зборів громадян письмово повідомлено Чернівецького міського голову про проведення зборів громадян з питань місцевого референдуму, метою яких є обговорення доцільності проведення місцевого референдуму, формулювання питання, що пропонується на нього винести.

Вказане повідомлення отримано та зареєстровано виконавчим комітетом Чернівецької міської ради (копія заяви додається).

06 червня 2011 року в Центральному палаці культури відбулися збори громадян України з питання проведення місцевого референдуму щодо дострокового припинення повноважень Чернівецької міської ради VI скликання.

Перед початком зборів була проведена поіменна реєстрація учасників цих зборів, складений їх список із зазначенням прізвищ, імен та по батькові, дати народження, місця проживання, назви документа, що посвідчує особу та громадянство України, його серії та номеру, а також власного підпису зареєстрованої особи (копії списків громадян України – учасників зборів з питань місцевого референдуму щодо дострокового припинення повноважень Чернівецької міської ради VI скликання додаються).

Відповідно до протоколу зборів, в зборах взяло участь 207 громадян, які на день проведення зборів досягли 18 років і проживають у місті Чернівцях.

На зборах обрано лічильну комісію, голову та секретаря зборів, а також затверджено порядок денний зборів.

Зокрема, головою зборів обрано громадянина України, який постійно проживає в м.Чернівцях – Ботушанського Олега Васильовича, секретарем зборів – Спіжавку Корнелію Драгошівну.

До порядку денного зборів було включено наступні питання:

1) Про доцільність проведення місцевого референдуму щодо

дострокового припинення повноважень нині діючої Чернівецької міської ради шостого скликання;

2) Про формулювання питання, яке пропонується винести на місцевий референдум у м. Чернівцях;

3) Про обрання ініціативної групи місцевого референдуму, якій доручається організація збирання підписів громадян України – жителів міста Чернівці;

4) Про надання повноважень голові та секретарю зборів щодо подання документів зборів громадян для реєстрації ініціативної групи місцевого референдуму.

По першому питанню збори громадян більшістю голосів вирішили вважати доцільним провести у місті Чернівцях місцевий референдум щодо дострокового припинення повноважень Чернівецької міської ради шостого скликання.

По другому питанню збори громадян вирішили сформулювати питання, яке пропонується винести на місцевий референдум у м. Чернівцях у наступній редакції: «Чи підтримуєте Ви дострокове припинення повноважень діючої Чернівецької міської ради шостого скликання?».

По третьому питанню збори громадян більшістю голосів вирішили сформувати ініціативну групу для організації збирання підписів громадян за проведення місцевого референдуму щодо дострокового припинення повноважень Чернівецької міської ради VI скликання у кількості 37 осіб та затвердити її персональний склад: Ботушанський О.В., Івашин Ю.О., Железний М.В., Сарафінчан В.Л., Спіжавка К.Д., Харбінський З-М.Ф., Чернецька Л.С., Влайко Т.В., Обдуленко В.О., Скорейко Ю.Г., Боднар Л.А., Марініч Ю.А., Петрова Л.М., Кудак Л.І., Ливинчук І.М., Спіжавка Г.М., Онишко Л.П., Івашина О.Т., Кравцов О.Е., Ботушанський П.О., Гулей К.В., Мельник С.А., Максим юк Г.В., Гуліка О.В., Кубасова – Гасонова Л.М., Смольський А.М., Кирилюк М.І., Івановський Б.В., Герц С.Е., Копієвий А.А., Горбатюк О.І., Фотій Н.Ф., Соболевська О.Й., Лекар Л.В., Харена Т.Д., Горба Ю.Г., Ткачук В.П.

По четвертому питанню вирішили уповноважити голову зборів – Ботушанського О.В. та секретаря зборів – Спіжавку К.Д. (позивачі по справі) подати документи зборів громадян для реєстрації зборів ініціативної групи місцевого референдуму.

Результати голосування з питань порядку денного зборів відображені в протоколі (копія протоколу зборів додається).

На зборах були присутні в.о. заступника начальника юридичного управління Чернівецької міської ради Ситнік С.А. та начальник відділу правової експертизи проектів документів юридичного управління Чернівецької міської ради Баланецький О.Д., які здійснювали перевірку дотримання законодавства щодо проведення зборів, про що зазначено в протоколі, як то передбачено постановою Центральної виборчої комісії від 26.12.2008р. №77 «Про Роз'яснення щодо утворення та реєстрації ініціативних груп всеукраїнського референдуму».

За наслідками проведених зборів, зазначені особи зауважень не висловили, що вказує на дотримання вимог чинного законодавства України в частині проведення зборів громадян 06.06.2011р. в Центральному палаці культури.

Таким чином, вимоги статті 16 Закону України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» щодо утворення ініціативної групи під час проведення 06 червня 2011 року зборів громадян з питання проведення місцевого референдуму щодо дострокового припинення повноважень Чернівецької міської ради VI скликання – дотримані повністю.

Порядок реєстрації ініціативних груп визначено статтею 17 зазначеного вище Закону.

Так, ініціативні групи місцевого референдуму реєструються **головами місцевих Рад народних депутатів**, у межах території яких пропонується провести місцевий референдум.

Для реєстрації ініціативної групи голові відповідної Ради народних депутатів подаються документи зборів громадян, передбачені статтею 16 цього Закону, а також підписане членами ініціативної групи зобов'язання про дотримання ними законодавства України про референдум.

У разі відповідності поданих документів вимогам цього Закону **голова відповідної місцевої Ради народних депутатів у 10-денний строк реєструє ініціативну групу місцевого референдуму**, після чого у триденний строк видає ініціативній групі місцевого референдуму свідоцтво про реєстрацію та посвідчення членів ініціативної групи за формами, що встановлюються Президією Верховної Ради України.

Зважаючи на те, що **31.03.2011р.** за рішенням Чернівецької міської ради №70 достроково були припинені повноваження **Чернівецького міського голови Федорука М.Т.**, а відповідно до пункту 1 частини третьої статті 50 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» у випадку

дострокового припинення повноважень міського голови його повноваження здійснює секретар міської ради, то 07 липня 2011 року позивачами, були подані документи секретарю Чернівецької міської ради Михайлішину В.М., перелік яких визначений частиною восьмою статті 16 та частиною третьою статті 17 Закону України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми».

Перелік документів проведених зборів, що визначений наведеними вище нормами Закону, наступний:

- 1) список їх учасників, підписаний головою і секретарем зборів,
- 2) протокол зборів, підписаний головою і секретарем зборів,
- 3) точне формулювання питання, що пропонується винести на референдум, підписане головою і секретарем зборів,
- 4) список членів ініціативної групи із зазначенням даних документів, що посвідчують їх особи, підписаний головою і секретарем зборів,
- 5) зобов'язання про додержання членами ініціативної групи законодавства України про референдум, підписане членами ініціативної групи.

До заяви (звернення) від 07.07.2011р. щодо реєстрації ініціативної групи, утвореної 06.06.2011р. на зборах громадян, **додані наступні документи, які 07.07.2011р. були подані Відповідачу, а саме:**

- 1) список учасників зборів (додаток 1) на 30 арк.;
- 2) протокол зборів (додаток 2) на 7 арк.;
- 3) точне формулювання питання, що пропонується винести на референдум (додаток 3) на 1 арк.;
- 4) список членів ініціативної групи (додаток 4) на 1 арк.;
- 5) зобов'язання про додержання законодавства України про референдум (додаток 5) на 1 арк.

Таким чином, при поданні документів на реєстрацію, ініціативною групою повністю дотримано вимоги частини восьмої статті 16 та частини третьої статті 17 Закону України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми».

Проте, секретарем Чернівецької міської ради, яки здійснює повноваження Чернівецького міського голови (стаття 50 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні») не було розглянуто звернення щодо реєстрації ініціативної групи, що призвело до відсутності рішення про реєстрацію відповідної ініціативної групи, створеної на зборах громадян 06.06.2011р., які відбулися в Центральному палаці культури.

Разом з тим, головою зборів ініціативної групи місцевого референдуму – Ботушанським О.В. було отримано лист від 16.07.2011р. № Кол -581/2 від імені міської ради (на що вказує наявність бланку Чернівецької міської ради).

Проте, як вбачається із зазначеного на бланку міської ради коду ЄДРПОУ (04062216), відповідь надано взагалі виконавчим комітетом Чернівецької міської ради, а не міською радою, як органом місцевого самоврядування. Код ЄДРПОУ якої 36068147, що підтверджується відповідними довідками статистики.

Слід зауважити, що лист від 16.07.2011р. №Кол -581/2 підписано посадовою особою місцевого самоврядування - «Начальник юридичного управління О.Шибя», яка беручи до уваги вимоги статті 50 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» не здійснює повноваження Чернівецького міського голови та відповідно не має права вирішувати питання та приймати рішення щодо реєстрації ініціативних груп місцевого референдуму у м.Чернівцях.

Такі дії начальника юридичного управління вказують на перевищення ним своїх повноважень та незнання Конституції України та Законів України, а також власного положення про юридичне управління Чернівецької міської ради, де зазначено, що начальник управління відповідає на звернення, скарги, запити й пропозиції громадян та юридичних осіб, **що надходять безпосередньо до Управління** (п.5.5.8 Положення про юридичне управління Чернівецької міської ради, яке розміщено на офіційному веб – порталі Чернівецької міської ради у мережі Інтернет за адресою <http://chernivtsy.eu/portal/?p=284>).

Відповідно до частини другої статті 19 Конституції України та частини третьої статті 24 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» органи місцевого самоврядування, **їх посадові особи зобов'язані** діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Лист начальника юридичного управління міської ради не може вважатися відмовою у реєстрації ініціативної групи, а дії секретаря міської ради свідчать про те, що останній взагалі не розглядав звернення щодо реєстрації ініціативної групи, що створена на зборах громадян 06.06.2011р. та відповідно не прийнято рішення щодо вирішення цього питання (про що свідчить відсутність такого рішення).

Відповідно до частини дванадцятої статті 17 Закону України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» відмова у реєстрації ініціативної групи **або відсутність рішення про реєстрацію** можуть бути оскаржені членами ініціативної групи у районний (міський) народний суд за місцем знаходження Центральної комісії з всеукраїнського референдуму або відповідної Ради народних депутатів.

Публічно-правові спори щодо правовідносин, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму віднесено до юрисдикції адміністративних судів (пункт 6 частини другої статті 17 КАСУ).

Особливості провадження у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових та службових осіб, творчих працівників засобів масової інформації, які порушують законодавство про вибори та референдум визначаються Кодексом адміністративного судочинства України.

Зокрема, згідно зі статтею 174 КАС України право оскаржити рішення, дії чи бездіяльність органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових та службових осіб, творчих працівників засобів масової інформації, які порушують законодавство про вибори та референдум, мають виборча комісія, кандидат, партія (блок), місцева організація партії, які є суб'єктами відповідного виборчого процесу, комісія з референдуму, ініціативна група референдуму, інші суб'єкти ініціювання референдуму.

Виборець (громадянин, який має право голосу у відповідних виборах або референдумі) може оскаржити рішення, дії чи бездіяльність органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових та службових осіб, якщо такі рішення, дії чи бездіяльність порушують виборчі права або інтереси щодо участі у виборчому процесі чи процесі референдуму його особисто.

Позовна заява щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових та службових осіб подається до **окружного адміністративного суду** за їх місцезнаходженням.

Позовну заяву може бути подано до адміністративного суду у строк, встановлений частинами шостою - сьомою статті 172 цього Кодексу,

тобто у п'ятиденний строк з дня прийняття рішення, вчинення дії або допущення бездіяльності.

Суд вирішує адміністративні справи, визначені цією статтею, у строк, встановлений частиною одинадцятою статті 172 цього Кодексу.

Відповідно до частини одинадцятої статті 172 КАС України суд вирішує адміністративні справи, визначені цією статтею, у **дводенний строк після надходження позовної заяви**.

Із змісту частини першої статті 99 КАС України вбачається, що адміністративний позов може бути подано в межах строку звернення до адміністративного суду, встановленого цим Кодексом та іншими законами.

Перебіг процесуального строку починається з наступного дня після настання відповідної календарної дати або настання події, з якою пов'язано його початок.

Отже, враховуючи, що термін розгляду звернення про реєстрацію ініціативної групи закінчився 17.07.2011р., то відповідно термін щодо оскарження дій щодо неприйняття рішення секретарем міської ради розпочався 18.07.2011р. та закінчуватиметься 22.07.2011р.

За частинами першою, другою статті 55 Конституції України права і свободи людини і громадянина захищаються судом, кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

Тобто, кожному гарантується захист прав і свобод у судовому порядку, суд не може відмовити у правосудді, якщо громадянин України, іноземець або особа без громадянства вважають, що їх права і свободи порушені або порушуються, створено або створюються перешкоди для їх реалізації або мають місце інші ущемлення прав та свобод; відмова суду у прийнятті позовних та інших заяв, скарг оформлених відповідно до чинного законодавства, є порушенням права на судовий захист, яке згідно зі статтею 64 Конституції України не може бути обмежене.

Право на судовий захист закріплено і в статті 6 КАС України

Ми, позивачі за цим адміністративним позовом, є членами територіальної громади міста Чернівців та за приписами статті 174 Кодексу адміністративного судочинства України є іншими суб'єктами ініціювання референдуму, оскільки не набули статусу членів ініціативної групи, за відсутністю її реєстрації та наявності відповідних посвідчень.

При поданні документів на реєстрацію ініціативної групи, утвореної в установленому законодавством порядку на зборах громадян 06.06.2011 року, нами були повністю дотримані вимоги статей 16, 17 Закону України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» щодо утворення ініціативної групи під час проведення 06 червня 2011 року зборів громадян з питання проведення місцевого референдуму щодо дострокового припинення повноважень Чернівецької міської ради VI скликання та подання Відповідачу документів зборів громадян, перелік яких визначений наведеними вище нормами Закону, для її реєстрації.

Вважаємо, що дії Відповідача, як суб'єкта владних повноважень, порушують наші конституційно закріплені права, а також права інших громадян України – членів територіальної громади міста Чернівців, які 06.06.2011р. взяли участь у зборах, на реалізацію такої форми безпосередньої демократії, як народне волевиявлення, що здійснюється через місцевий референдум, який проводиться з метою забезпечення народовладдя і безпосередньої участі громадян в управлінні місцевими справами, передумовою призначення якого є організація та забезпечення збирання підписів під відповідною вимогою ініціативною групою, зареєстрованою в установленому законом порядку.

На підставі викладеного та керуючись частиною другої статті 5, статтями 7, 8, частиною другою статті 19, статтями 38, 55, 64, 69, 124, 140 - 146 Конституції України, рішенням Конституційного Суду України від 05.10.2005р. по справі №1-5/2005 (справа про здійснення влади народом), статтями 3, 4, 5, 7, 19, частинами першою, третьою статті 24, статтею 42, пунктом 1 частини третьої статті 50, статтями 74, 75, частиною першою статті 76, статтею 77, частинами другою, третьою статті 78 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Статутом територіальної громади міста Чернівців, затвердженого рішенням 7 сесії Чернівецької міської ради IV скликання від 26.12.2002р. №115, статтями 1, 2, 4, 6, 7, 8, частиною другою статті 10, статтями 12, 15, 16, 17 Закону України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми», постановою Центральної виборчої комісії від 29.01.2007р. №6 «Про форми документів з організації підготовки і проведення місцевих референдумів», постановою Центральної виборчої комісії від 26.12.2008р. №77 «Про Роз'яснення щодо утворення та реєстрації ініціативних груп всеукраїнського референдуму», статтею 3 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні», Постановою Верховної Ради України «Про затвердження положень про паспорт громадянина України, про свідоцтво про народження та про

паспорт громадянина України для виїзду за кордон» від 26.06.1992р. №2503-ХІІ, в редакції Постанови від 02.09.1993р. №3423-ХІІ, статтею 73 Кодексу законів про працю України, статтями 2-9, 12, частиною першою, пунктом 6 частини другою статті 17, частиною другою статті 19, статтями 41, 48, 49, 50, 51, 69, 70, 71, 79, частиною першою статті 99, частинами першою, статтями 104-107, 110, 111, 159, частинами першою, пунктами 1, 2 частини другої, абзацом другим статті 162, частинами першою, другою, шостою, одинадцятою статті 172, статтею 174, статтею 179 Кодексу адміністративного судочинства України, беручи до уваги постанову Пленуму Вищого адміністративного суду України від 02.04.2007р. №2 «Про практику застосування адміністративними судами положень Кодексу адміністративного судочинства України під час розгляду спорів щодо правовідносин, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму, -

ПРОСИМО:

1. Прийняти позовну заяву та відкрити провадження в адміністративній справі.

2. Прийняти постанову в строки, визначені частиною одинадцятою статті 172 КАС України та якою:

2.1. Визнати протиправними дії секретаря Чернівецької міської ради Михайлішина Віталія Михайловича щодо неприйняття рішення про реєстрацію ініціативної групи місцевого референдуму, утвореної 06.06.2011р. на зборах громадян з питання проведення місцевого референдуму щодо дострокового припинення повноважень Чернівецької міської ради VI скликання;

2.2. Zobov'язати секретаря Чернівецької міської ради Михайлішина Віталія Михайловича:

2.2.1. Зареєструвати ініціативну групу місцевого референдуму, утворену 06.06.2011р. на зборах громадян з питання проведення місцевого референдуму щодо дострокового припинення повноважень Чернівецької міської ради VI скликання на підставі документів проведених зборів, що подані Відповідачу 07 липня 2011 року;

2.2.2. Видати ініціативній групі місцевого референдуму відповідне свідоцтво про реєстрацію ініціативної групи місцевого референдуму;

2.2.3. Видати членам ініціативної групи відповідні посвідчення члена

ініціативної групи місцевого референдуму.

2.3. Повідомити про дату, час і місце попереднього судового засідання, якщо суд вважатиме його проведення необхідним, або про дату, час і місце судового розгляду справи.

Перелік документів та інших матеріалів, що додаються:

- копії паспортів позивачів по справі (на ____ арк.);
- копія листа – відмови секретаря Чернівецької міської ради від 28.04.2011р. №Кол-741 (на 2 арк.);
- копія заяви – повідомлення від 29.03.2011р. про проведення зборів громадян 08.04.2011р. в туркомплексі «Черемош» (на 1 арк.);
- копія заяви членів ініціативної групи від 15.04.2011р. зареєстрованого 18.04.2011р. (на 1 арк.);
- додаток 1 до заяви – копії списків громадян України – учасників зборів з питань місцевого референдуму щодо дострокового припинення повноважень Чернівецької міської ради VI скликання від 06.06.2011р. (на 30 арк.);
- додаток 2 до заяви – копія протоколу зборів з питання проведення місцевого референдуму щодо дострокового припинення повноважень Чернівецької міської ради VI скликання від 06.06.2011р. (на 7 арк.);
- додаток 3 до заяви – копія точного формулювання питання, що пропонується винести на референдум (на 1 арк.);
- додаток 4 до заяви – копія списку членів ініціативної групи з проведення місцевого референдуму щодо дострокового припинення повноважень Чернівецької міської ради VI скликання від 06.06.2011р. (на 2 арк.);
- додаток 5 до заяви – копія зобов'язання членів ініціативної групи про дотримання ними законодавства України про референдум від 05.07.2011р. (на 1 арк.);
- квитанція про сплату судового збору (на 1 арк.);
- копія позовної заяви та доданих до неї документів та матеріалів для Відповідача.

Спіжавка К.Д.

20 липня 2011 року

В подальшому розпочалися різні процесуальні диверсії збоку судової гілки влади. Зокрема, судом було допущено ряд процесуальних порушень під час першого судового засідання, а саме не оголошено склад суду, не роз'яснено

права та обов'язки сторонам, а найголовніше в порушення встановленого законом порядку розглянуто два клопотання відповідача поза судом, при цьому позивач, член ініціативної групи з місцевого референдуму, був поставлений перед фактом про такі клопотання і про їх вирішення.

Однак на цьому процесуальні диверсії не завершилися, і адміністративний суд закриває провадження та передає справу до загального суду, оскільки ніби то цей спір не стосується референдуму, а стосується звичайного оскарження рішення органу влади.

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ОКРУЖНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

У Х В А Л А

про передачу адміністративної справи

21 липня 2011 р.

м. Чернівці

Справа №2а/2470/1644/11

Чернівецький окружний адміністративний суд колегією у складі:

головуючого судді - Бойко О.Я.;

суддів: Огородника А.П. Брезіної Т.М.

секретаря судового засідання - Олійник О.В.; за участю: позивача –ОСОБА_3.(паспорт серії КР №НОМЕР_1) ; представника відповідача - ОСОБА_4 (копія довіреності №8/18-442 від 05.05.11р.),

розглянувши у судовому засіданні клопотання про передачу адміністративної справи за позовом ОСОБА_3 до Секретаря Чернівецької міської ради Михайлішина Віталія Михайловича про визнання дій суб'єкта владних повноважень протиправними та зобов'язання вчинити певні дії,-

ВСТАНОВИВ:

В провадженні Чернівецького окружного адміністративного суду знаходиться адміністративна справа за позовом ОСОБА_3 до секретаря Чернівецької міської ради Михайлішина В.М. з позовними вимогами стосовно визнання протиправними дій секретаря Чернівецької міської ради Михайлішина щодо відмови у реєстрації ініціативної групи місцевого референдуму, утвореної 06.06.2011 року на зборах громадян з питання проведення референдуму щодо дострокового припинення повноважень Чернівецької міської ради VI скликання та зобов'язання вчинити певні дії.

22 червня 2011 року в судовому засіданні представник відповідача заявив клопотання в

порядку п.2. ч.1 ст.22 КАС України про передачу адміністративної справи № 2а/2470/1644/11 на розгляд до Шевченківського районного суду м.Чернівці оскільки вважає, що дана справа предметно підсудна іншому суду.

В обґрунтування свого клопотання зазначив, що позивач не відноситься до жодної категорії осіб, які мають право звернутися до окружного адміністративного суду з відповідним позовом у відповідності до статті 174 КАС України; вважає, що позивач на момент пред'явлення даного позову ще не набув статусу суб'єкту ініціювання референдуму.

Позивач заперечувала проти заявленого клопотання, оскільки вважає, що даний адміністративний спір належить до розгляду в окружному адміністративному суді.

Заслухавши думку сторін, дослідивши матеріали справи та відповідне законодавство, суд дійшов висновку, що дане клопотання є обґрунтованим та таким, що належить до задоволення з наступних мотивів.

У відповідності до приписів ст.174 КАС України встановлено, що особливості розгляду справ зазначеної категорії застосовуються до позовів наступних осіб: виборча комісія, кандидат, партія (блок), місцева організація партії, які є суб'єктами відповідного виборчого процесу, комісія з референдуму, ініціативна група референдуму, інші суб'єкти ініціювання референдуму.

Проаналізувавши дану норму права, суд вважає, що позивачка до жодної з зазначеної категорії осіб не відноситься.

Також це підтверджується п.7 постанови Пленуму Вищого Адміністративного Суду України №2 від 02.04.2007р. «Про практику застосування адміністративними судами положень Кодексу адміністративного судочинства України під час розгляду спорів щодо правовідносин, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму». Зокрема, встановлене наступне: «Оскільки за правилами частини першої статті 172 КАС України право оскаржувати рішення, дії чи бездіяльність виборчих комісій, комісій з референдуму, членів цих комісій мають суб'єкти відповідного виборчого процесу (крім виборчої комісії), а також ініціативна група референдуму, інші суб'єкти ініціювання референдуму, то в позовній заяві обов'язково повинен зазначатися юридичний статус позивача із зазначенням документа, який підтверджує даний статус. А якщо ні, то така позовна заява залишається без руху з наданням терміну для усунення недоліків.

Аналогічно повинні поступати суди у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових та службових осіб, творчих працівників засобів масової інформації, що порушують законодавство про вибори та референдум, а також у справах щодо оскарження дій або бездіяльності кандидатів, їхніх довірених осіб, партій (блоків), місцевих організацій партій (блоків), їхніх посадових осіб, ініціативних груп референдуму, інших суб'єктів ініціювання референдуму, офіційних

спостерігачів від суб'єктів виборчого процесу».

Як вбачається з матеріалів справи, подана позовна заява не містить вказівки на юридичний статус позивачки. Так само позивач не посилається і на документ, який підтверджує цей статус. Дані обставини свідчать про те, що позивачка не має статусу суб'єкта ініціювання референдуму.

Суд не приймає до уваги твердження позивача, що позивач відноситься до категорії «інші суб'єкти ініціювання референдуму», вказуючи при цьому на підставу визначення такого статусу: "виборець".

На думку суду, таке твердження позивача не ґрунтується на вимогах чинного законодавства. Адже відповідно до ст.2 Закону України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми»: «Порядок підготовки і проведення всеукраїнського та місцевих референдумів регулюється Конституцією України, цим Законом, а також іншими законодавчими актами України». Разом з тим, у відповідності до приписів глави 2 Закону України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми, якими визначаються порядок призначення референдумів», окремий виборець не підпадає під категорію суб'єкта ініціювання референдуму.

Крім того, у відповідності до приписів ч.2 ст.174 КАС України встановлено, що виборець (громадянин, який має право голосу у відповідних виборах та референдумі) може оскаржити рішення, дії чи бездіяльність органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств установ, організацій, їхніх посадових та службових осіб, якщо таке рішення, дії чи бездіяльність порушують виборчі права або інтереси щодо участі у виборчому процесі чи процесі референдуму його особисто.

Таким чином, адміністративна справа за позовом ОСОБА_3 не відноситься до окремої категорії адміністративних справ, визначених главою 6 КАС України, яка передбачає скорочені строки розгляду справ.

В зв'язку з цим, дана адміністративна справа має бути розглянута за загальними правилами, визначеними п.1 ч.1 ст.18 КАС України. Тобто, відповідним місцевим загальним судом, як адміністративним судом.

Відповідно до п.2 ч.1 ст. 22 КАС України, суд передає адміністративну справу на розгляд іншого адміністративного суду, якщо відкрито провадження у справі, яка предметно підсудна іншому суду.

На підставі викладених обставин, суд дійшов висновку про те, що клопотання представника відповідача про передачу справи № 2а/2470/1644/11 за позовом ОСОБА_3 до секретаря Чернівецької міської ради Михайлішина В.М. з позовними вимогами про визнання протиправними дій суб'єкта владних повноважень протиправним та зобов'язання його вчинити певні дії, належить до задоволення.

На підставі викладеного, керуючись п.1 ч.1 ст.18, п.2 ч.1 ст.22, ст.ст. 158-160, 165, ч.5 ст.177 Кодексу адміністративного судочинства України, суд, -

УХВАЛИВ:

1. Клопотання про передачу адміністративної справи до іншого адміністративного суду задовольнити.
2. Передати адміністративну справу 2а/2470/1644/11 за позовом ОСОБА_3 до Секретаря Чернівецької міської ради Михайлішина Віталія Михайловича про визнання дій суб'єкта владних повноважень протиправними та зобов'язання вчинити певні дії за підсудністю до Шевченківського районного суду м.Чернівці.

Згідно ч.5 ст. 177 КАС України судові рішення за наслідками розгляду справ, визначених статтями 172-175 цього Кодексу, можуть бути оскаржені до Вінницького апеляційного адміністративного суду через Чернівецький окружний адміністративний суд у дводенний строк з дня їх проголошення.

Головуючий суддя О.Я.Бойко

Судді: Т.М. Брезіна А.П. Огородник

<http://www.revestr.court.gov.ua/Review/17300220>

Позивачем була подана апеляційна скарга, яка була задоволена, а справу направили в суд першої інстанції для продовження розгляду.

28 липня 2011 р. Вінницький апеляційний адміністративний суд скасував вищезазначену ухвалу Чернівецького окружного адміністративного суду, вказавши, що ініціативна група має право на звернення до суду з вказаним позовом, який повинен розглядатися по скороченій процедурі протягом 2 днів окружним адмінсудом.

Загалом вражає «непослідовність» окружного адміністративного суду – з інтервалом в два місяці приймалися два протилежних рішення в аналогічній ситуації у справах між тими ж сторонами. Розгляд справи не в адміністративному процесі, дозволив би її «поховати», в тому числі вона б не розглядалась по скороченій процедурі. Вінницький апеляційний адміністративний суд визнав право представника ініціативної групи місцевого референдуму оскаржувати відмову місцевої влади в адміністративному процесі.

Позиції судів змінюються, проблема - залишається: громади змушені за допомогою судів добиватися реалізації права на проведення місцевого референдуму. Для прикладу, жодній громаді в Україні за останні роки не вдалося довести до кінця процес проведення місцевого референдуму, оскільки можливостей процедурних «диверсій» збоку влади – більш ніж достатньо. Натомість не завжди справи про оскарження відмов місцевої влади в реєстрації ініціативи суди готові розглядати за скороченою процедурою, в результаті чого такі справи можуть розглядатись роками, втративши свою актуальність.

ВІННИЦЬКИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

Справа № 2а/2470/1644/11

Головуючий у 1-й інстанції: Бойко О.Я.
Суддя-доповідач: Драчук Т. О.

**УХВАЛА
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ**

28 липня 2011 року

м. Вінниця

Вінницький апеляційний адміністративний суд у складі колегії:
головуючого-судді: Драчук Т. О.

суддів: Сторчака В. Ю., Боровицького О. А.

при секретарі: Швандер В.О.,

за участю: апелянта, представників сторін

розглянувши у відкритому судовому засіданні апеляційну скаргу Спіжавки Корнелії Драгошівни на ухвалу Чернівецького окружного адміністративного суду від 22 липня 2011 року у справі за адміністративним позовом Спіжавки Корнелії Драгошівни до секретаря Чернівецької міської ради Михайлішина Віталія Михайловича про визнання протиправними дій, зобов'язання зареєструвати ініціативну групу місцевого референдуму, -

ВСТАНОВИВ:

20 липня 2011 року Спіжавка Корнелія Драгошівна звернулась в Чернівецький окружний адміністративний суд з позовом до Секретаря Чернівецької міської ради Михайлішина Віталія Михайловича про визнання протиправними дій останнього щодо відмови в реєстрації ініціативної групи місцевого референдуму, утвореної 06.06.2011 року на зборах громадян з питань проведення референдуму щодо дострокового припинення повноважень Чернівецької міської ради VI скликання та зобов'язання вчинити певні дії.

Ухвалою Чернівецького окружного адміністративного суду від 22 липня 2011 року, за результатами розгляду клопотання представника відповідача, на підставі п.2 ч.1 ст.22 Кодексу адміністративного судочинства (далі-КАС) України, дану адміністративну справу було передано за підсудністю до Шевченківського районного суду м. Чернівці.

Не погоджуючись з прийнятим рішенням, Спіжавка К.Д. подала апеляційну скаргу, в якій, посилаючись на порушення судом першої інстанції норм матеріального права, просила скасувати ухвалу Чернівецького окружного адміністративного суду від 22.07.2011 року як незаконну та задовольнити її позовні вимоги.

Апелянт та її представник в судовому засіданні підтримали доводи апеляційної скарги та просили щодо її задоволення.

Представник відповідача в судовому засіданні заперечував проти доводів апеляційної скарги та просив відмовити в її задоволенні.

Заслухавши суддю-доповідача, пояснення сторін, перевіrivши матеріали справи та доводи апеляційної скарги, судом встановлено наступне.

Як вбачається з матеріалів справи, ухвалою Чернівецького окружного адміністративного суду від 20.07.2011 року провадження у даній справі було відкрито, із врахуванням особливостей провадження у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових та службових осіб, творчих працівників засобів масової

інформації, які порушують законодавство про вибори та референдум. Так, в мотивувальній частині ухвали суд зазначив, що у відповідності до вимог п.6 ч.2 ст.17 КАС України, за яким юрисдикція адміністративних судів поширюється на публічно-правові спори щодо правовідносин, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму, даний спір підлягає розгляду в порядку адміністративного судочинства.

В ході судового розгляду справи представником відповідача було заявлено клопотання про передачу даної справи до місцевого загального суду як адміністративного - Шевченківського районного суду м. Чернівців за належною предметною підсудністю.

Ухвалою Чернівецького окружного адміністративного суду від 22.07.2011 року, клопотання відповідача про передачу справи задоволено, справу передано за підсудністю до Шевченківського районного суду м. Чернівців, на підставі п.2 ч.1 ст.22 КАС України.

Надаючи правову оцінку нормам діючого законодавства, які регулюють правовідносини, пов'язані з виборчим процесом чи процесом референдуму, а також нормам, якими визначено особливості провадження у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їхніх посадових і службових осіб, які порушують законодавство про вибори та референдум, колегія суддів не погоджується з такими висновками суду першої інстанції та вважає, що останній, приймаючи рішення про передачу даної справи з Чернівецького окружного адміністративного суду до Шевченківського районного суду м. Чернівці - місцевому загальному суду як адміністративному за підсудністю, допустив порушення норм матеріального та процесуального права, у зв'язку з чим, таке рішення підлягає скасуванню, з огляду на наступне.

Глава 6 КАС України визначає особливості провадження в окремих категоріях адміністративних справ.

Так, ст.174 вказаного кодексу встановлено особливості провадження у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових та службових осіб, творчих працівників засобів масової інформації, які порушують законодавство про вибори та референдум. Відповідно до частини 1 цієї статті, право оскаржувати рішення, дії чи бездіяльність органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових та службових осіб, творчих працівників засобів масової інформації, що порушують законодавство про вибори та референдум, мають виборча комісія, кандидат, партія (блок), місцева організація партії, які є суб'єктами відповідного виборчого процесу, комісія з референдуму, ініціативна група референдуму, інші суб'єкти ініціювання референдуму.

Частиною 3 статті 174 КАС України чітко визначено, що позовна заява щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових та службових осіб подається до окружного адміністративного суду за їх місцезнаходженням.

В даному випадку, позивач звернулася до суду з адміністративним позовом в якому оскаржує дії секретаря Чернівецької міської ради Михайлішина Віталія Михайловича, який є посадовою особою органу місцевого самоврядування, щодо неприйняття рішення про реєстрацію ініціативної групи місцевого референдуму, утвореної 06.06.2011 року на зборах громадян з питань проведення місцевого референдуму щодо дострокового припинення повноважень Чернівецької міської ради VI скликання; зобов'язання секретаря Чернівецької міської ради Михайлішина Віталія Михайловича зареєструвати ініціативну групу місцевого референдуму на підставі документів, поданих до Чернівецької міської ради 07.07.2011 року та видати ініціативній групі місцевого референдуму відповідне свідоцтво про реєстрацію ініціативної групи, а її членам відповідні посвідчення.

Однак, в оскаржуваній ухвалі, суд першої інстанції зазначив, що оскільки позивач не відноситься до жодної категорії осіб, які мають право звернутися до окружного адміністративного суду з позовом у відповідності до статті 174 КАС України, у зв'язку з тим, що на момент пред'явлення даного позову, позивач не набув статусу суб'єкта ініціювання референдуму, тому дана справа не підлягає розгляду в окружному адміністративному суді, а справу слід передати за предметною підсудністю до місцевого загального суду як адміністративного, у відповідності до вимог п.1 ч.1 ст.18 КАС України.

Зважаючи на вище наведене, колегія суддів не погоджується з таким висновком суду

першої інстанції та вважає їх такими, що зроблені з помилковим застосування норм матеріального та процесуального права, враховуючи наступне.

Порядок підготовки і проведення всеукраїнського та місцевих референдумів регулюється Конституцією України, Законом України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми», а також іншими законодавчими актами України.

Згідно зі статтею 12 Закону України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми», місцеві референдуми призначаються відповідними місцевими Радами народних депутатів.

Відповідно до статті 15 цього Закону, право ініціативи у збиранні підписів під вимогою про проведення всеукраїнського референдуму належить громадянам України, які мають право на участь у референдумі, а під вимогою про призначення місцевого референдуму - громадянам України, які постійно проживають на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці і мають право на участь у референдумі.

Збирання підписів організують і здійснюють ініціативні групи референдуму, що утворюються відповідно до цього Закону.

Ініціативна група всеукраїнського референдуму утворюється на зборах громадян України, в яких беруть участь не менш як 200 осіб, які мають право на участь у референдумі (ст.16 Закону).

Ініціативні групи місцевого референдуму реєструються головами місцевих Рад народних депутатів, у межах території яких пропонується провести місцевий референдум.

Відмова у реєстрації ініціативної групи або відсутність рішення про реєстрацію можуть бути оскаржені членами ініціативної групи у районний (міський) народний суд за місцем знаходження Центральної комісії з всеукраїнського референдуму або відповідної Ради народних депутатів.

З матеріалів справи вбачається, що уповноваженими зборів ініціативної групи місцевого референдуму, утвореної 06.06.2011 року, головою Ботушанським О.В. та секретарем зборів Спіжавкою К.Д., 07.07.2011 року подана заява з пакетом документів щодо реєстрації ініціативної групи референдуму.

За результатами розгляду заяви позивача, відповідачем була надана відповідь від 16.07.2011 року.

Визначаючись відносно висновків суду першої інстанції щодо відсутності у позивача статусу суб'єкта ініціювання референдуму, колегія суддів вважає їх не вірними та вважає за необхідне зазначити наступне.

Постановою Пленуму Вищого адміністративного суду від 02.04.2007 року №2 «Про практику застосування адміністративними судами положень Кодексу адміністративного судочинства України під час розгляду спорів щодо правовідносин, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму» зазначено, що у визначеному законом порядку, звернутись до суду можуть навіть ті особи, які лише мають намір реалізувати своє право на участь у виборчому процесі чи процесі референдуму або набути статусу суб'єкта виборчого процесу чи процесу референдуму, у разі відмови виборчими комісіями чи комісіями з референдуму або органами державної влади чи органами місцевого самоврядування.

В даному випадку позивач звернувся до відповідача із заявою про намір реалізувати своє право на участь в процесі референдуму шляхом створення ініціативної групи місцевого референдуму.

Таким чином, спір, що виник між сторонами слід розглядати за правилами встановленими ст.174 КАС України, а відтак, враховуючи ч.3 цієї статті, справа підлягає розгляду окружним адміністративним судом.

Слід також зазначити, що в мотивувальній частині оскаржуваної ухвали суд першої інстанції посиляється на положення п.7 постанови Пленуму ВАСУ №2 від 02.04.2007 року, відповідно до якого, право на оскарження рішень, дій чи бездіяльності виборчих комісій, комісій з референдуму, членів цих комісій мають суб'єкти відповідного виборчого процесу (крім виборчої комісії), а також ініціативна група референдуму, інші суб'єкти ініціювання референдуму, тому в позовній заяві обов'язково повинен зазначатися юридичний статус позивача із зазначенням документа, який підтверджує даний статус. В іншому випадку, як зазначає суд першої інстанції, така позовна заява – залишається без руху, з наданням позивачу терміну для усунення недоліків.

Як вбачається з матеріалів справи, суд першої інстанції, зазначив в оскаржуваній ухвалі,

що позивач не являється суб'єктом ініціювання референдуму, проте, на стадії відкриття провадження у справі у разі виникнення у нього сумнівів щодо статусу позивачки, не залишив позовну заяву Спіжавки К.Д. без руху, надавши останній строк для підтвердження свого статусу як суб'єкта ініціювання референдуму, тим самим, допустивши порушення норм процесуального права.

Крім того, п.2 ч.1 ст.22 КАС України, на який посилається суд першої інстанції в оскаржуваній ухвалі передбачено передачу адміністративної справи на розгляд іншого адміністративного суду, якщо відкрито провадження у справі, яка предметно підсудна іншому суду, однак не у зв'язку з тим, що позивачем не надано доказів в підтвердження свого статусу, який надає йому право звернення до суду у випадках визначених главою 6 КАС України.

Окрім вимоги апелянта щодо скасування ухвали Чернівецького окружного адміністративного суду від 22.07.2011 року, він просить суд апеляційної інстанції визнати протиправними дії секретаря Чернівецької міської ради Михайлішина В.М. щодо неприйняття рішення про реєстрацію ініціативної групи місцевого референдуму, утвореної 06.06.2011 року на зборах громадян з питань проведення місцевого референдуму щодо дострокового припинення повноважень Чернівецької міської ради VI скликання; зобов'язати секретаря зареєструвати ініціативну групу місцевого референдуму та видати їй відповідне свідоцтво про реєстрацію ініціативної групи місцевого референдуму, та видати членам ініціативної групи відповідні посвідчення.

Колегія суддів вважає за необхідне відмовити в задоволенні зазначених вище апеляційних вимог, оскільки Вінницький апеляційний адміністративний суд, не наділений повноваженнями щодо розгляду вказаних вимог, з урахуванням категорії даної справи як суд першої інстанції, так як судом першої інстанції спір не був вирішений, що в свою чергу, є прерогативою окружного адміністративного суду, який здійснює розгляд справи по суті.

Враховуючи вище наведене, колегія суддів приходить до висновку, що Чернівецький окружний адміністративний суд, приймаючи рішення про передачу адміністративної справи №2-а-2470/1644/11 за позовом Спіжавки Корнелії Драгошівни до Секретаря Чернівецької міської ради Михайлішина Віталія Михайловича про визнання протиправними дій та зобов'язання вчинити певні дії, за підсудністю до Шевченківського районного суду м. Чернівці - місцевого загального суду як адміністративного, допустив порушення норм матеріального та процесуального права, не надав належну правову оцінку суб'єктному складу спірних правовідносин та обставинам справи, у зв'язку з чим, апеляційна скарга підлягає частковому задоволенню, а ухвала від 22.07.2011 року - скасування з подальшим направлення справи до Чернівецького окружного адміністративного суду для подальшого її розгляду по суті.

Відповідно до ч. 2 ст. 19 Конституції України, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

За правилами встановленими ст.71 КАС України, кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 72 цього Кодексу.

Згідно ст.204 КАС України, підставами для скасування ухвали суду, яка перешкоджає подальшому провадженню у справі, і направлення справи для продовження розгляду до суду першої інстанції є: 1) неповне з'ясування судом обставин, що мають значення для справи; 2) недоведеність обставин, що мають значення для справи, які суд першої інстанції вважає встановленими; 3) невідповідність висновків суду обставинам справи; 4) порушення норм матеріального чи процесуального права, які призвели до неправильного вирішення питання.

За правилами ч.1 ст.94 КАС України, якщо судові рішення ухвалені на користь сторони, яка не є суб'єктом владних повноважень, суд присуджує всі здійснені нею документально підтверджені судові витрати з Державного бюджету України (або відповідного місцевого бюджету, якщо іншою стороною був орган місцевого самоврядування, його посадова чи службова особа).

Враховуючи часткове задоволення апеляційної скарги Спіжавки Корнелії Драгошівни, судові витрати на її користь підлягають стягненню з місцевого бюджету м.Чернівці, відповідно до документально підтверджених вказаних витрат частково.

Керуючись ст.ст. 94, 160, 167, 174, 195, 196, 199, 200, 204, 205, 206, 212, 254 КАС України, суд –

УХВАЛИВ:

Апеляційну скаргу Спіжавки Корнелії Драгошівна задовольнити частково.
Ухвалу Чернівецького окружного адміністративного суду від 22 липня 2011 року –
скасувати.

Адміністративну справу №2-а-2470/1644/11 за позовом Спіжавки Корнелії Драгошівни до
секретаря Чернівецької міської ради Михайлішина Віталія Михайловича про визнання
протиправними дій та зобов'язання вчинити певні дії, направити до Чернівецького окружного
адміністративного суду для продовження розгляду справи.

Стягнути з місцевого бюджету м.Чернівці на користь Спіжавки Корнелії Драгошівни
(вул.Червоноармійська,77А/98, м. Чернівці) судові витрати в розмірі 0,85 грн.

*Ухвала набирає законної сили з моменту проголошення. Судове рішення суду апеляційної
інстанції є остаточним.*

Головуючий

Драчук Т. О.

Судді

Сторчак В. Ю.

Боровицький О. А.

КОПІЯ ВІРНА:
ІНФОРМ. СЕКТОР

Проте під час нового розгляду справи суд відмовив в задоволенні позову,
визнавши право начальника юридичного управління підписувати локальні

нормативно-правові акти по довіреності від міського голови. Варто також звернути увагу на складність справи і, зокрема, на той факт, судовий розгляд справи тривав весь день, а в додаток до цього колегія суддів знаходилася в нарадчій кімнаті близько 4,5 годин, після чого (після 22 години) було лише оголошено рішення суду, а саме рішення було видано лише в обід наступного

КОПІЯ

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ОКРУЖНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД
ПОСТАНОВА
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

22:00 17 серпня 2011 року

м.Чернівці

Справа 2а/2470/1644/11

Чернівецький окружний адміністративний суд у складі колегії суддів:

головуючого судді Ковалюка Я.Ю.,

суддів: Брезіної Т.М., Огородника А.П.,

при секретарі судового засідання: Василюк Г.В.,

за участю:

позивача - Спіжавки К.Д.,

представників: позивача - Тарасенка Л.Л.; відповідача - Шибі О.М.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні в приміщенні суду справу за адміністративним позовом Спіжавки Корнелії Драгошівни до секретаря Чернівецької міської ради Михайлішина Віталія Михайловича про визнання дій суб'єкта владних повноважень протиправними та зобов'язання вчинити певні дії,-

ВСТАНОВИВ:

Позивач Спіжавка К.Д. звернулася з позовом до секретаря Чернівецької міської ради Михайлішина В.М. про визнання протиправними дій відповідача щодо неприйняття рішення про реєстрацію ініціативної групи місцевого референдуму, утвореної 06 червня 2011 року на зборах громадян з питання проведення місцевого референдуму щодо дострокового припинення повноважень Чернівецької міської ради VI скликання та зобов'язання відповідача:

1) зареєструвати ініціативну групу місцевого референдуму, утворену 06 червня 2011 року на зборах громадян з питання проведення місцевого референдуму щодо дострокового припинення повноважень Чернівецької міської ради VI скликання, на підставі документів проведених зборів, що подані відповідачу 07 липня 2011 року;

2) видати ініціативній групі місцевого референдуму відповідне свідоцтво про реєстрацію ініціативної групи місцевого референдуму;

3) видати членам ініціативної групи відповідні посвідчення члена ініціативної групи місцевого референдуму.

В обґрунтування позовних вимог позивач зазначив, що під час проведення 06 червня 2011 року зборів громадян з питання проведення місцевого референдуму щодо дострокового припинення повноважень Чернівецької міської ради VI скликання та обрання ініціативної групи вимоги статті 16 Закону України "Про всеукраїнський та місцеві референдуми" ними дотримані повністю.

У порядку виконання ст. 17 зазначеного вище Закону, яка регулює процедуру реєстрації ініціативних груп, 07 липня 2011 року членами ініціативної групи, були подані документи секретарю Чернівецької міської ради Михайлішину В.М., перелік яких визначений частиною восьмою статті 16 та частиною третьою статті 17 Закону України "Про всеукраїнський та місцеві референдуми".

Проте, секретарем Чернівецької міської ради, який здійснює повноваження Чернівецького міського голови у відповідності до статті 50 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", не було розглянуто звернення щодо реєстрації ініціативної групи, що призвело до відсутності рішення про реєстрацію відповідної ініціативної групи, створеної на зборах громадян 06.06.2011 р., які відбулися в Центральному палаці культури м. Чернівці.

ДНЯ.

2

Разом з тим, головою зборів ініціативної групи місцевого референдуму - Ботушанським О.В. було отримано від імені міської ради лист від 16.07.2011р. № Кол-581/2 з порушеного питання.

Позивач звертає увагу на те, що вказаний лист підписано посадовою особою органу місцевого самоврядування - "Начальник юридичного управління О.Шибя", яка, беручи до уваги вимоги статті 50 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", не здійснює повноваження Чернівецького міського голови та відповідно не має права вирішувати питання та приймати рішення щодо реєстрації ініціативних груп місцевого референдуму у м.Чернівці.

Таким чином, позивач вважає, що дії відповідача, як суб'єкта владних повноважень, порушують його конституційно закріплені права, а також права інших громадян України - членів територіальної громади міста Чернівці, які 06.06.2011р. взяли участь у зборах, на реалізацію такої форми безпосередньої демократії, як народне волевиявлення, що здійснюється через місцевий референдум, який проводиться з метою забезпечення народовладдя і безпосередньої участі громадян в управлінні місцевими справами, передумовою призначення якого є організація та забезпечення збирання підписів під відповідною вимогою ініціативної групи, зареєстрованої в установленому законом порядку.

В судовому засіданні позивач та її представник уточнили позовні вимоги і виклали пункт 2.1 позовних вимог в такій редакції: «визнати протиправною саме бездіяльність відповідача щодо неприйняття рішення про реєстрацію ініціативної групи місцевого референдуму». В решті позовні вимоги залишили без змін. Також стосовно юридичного статусу позивача зазначили, що у відповідності до ст. 17 Закону України "Про всеукраїнський та місцеві референдуми" відмова у реєстрації ініціативної групи або відсутність рішення про реєстрацію можуть бути оскаржені членами ініціативної групи у районний (міський) народний суд за місцем знаходження Центральної комісії з всеукраїнського референдуму або відповідної Ради народних депутатів. У зв'язку з цим, повідомили, що їх статус «члени ініціативної групи».

Представник відповідача в судовому засіданні позов не визнав, посилаючись на обставини, викладені в запереченнях на позов, зазначивши наступне.

У відповідності до приписів ст. 17 Закону України "Про всеукраїнський та місцеві референдуми" голова місцевої Ради зобов'язаний вчиняти певні дії, зокрема у 10-денний строк реєструє ініціативну групу місцевого референдуму, після чого у триденний строк видає ініціативній групі місцевого референдуму свідоцтво про реєстрацію та посвідчення членів ініціативної групи за формами, що встановлюються Президією Верховної Ради України.

Вчинення зазначених дій відбувається тільки за певних умов, а саме: у разі відповідності поданих документів вимогам Закону України "Про всеукраїнський та місцеві референдуми".

Подані 07.07.2011р. документи для реєстрації ініціативної групи місцевого референдуму не відповідали вимогам Закону України "Про всеукраїнський та місцеві референдуми", що мало своїм наслідком відсутність прийняття секретарем Чернівецької міської ради рішення про реєстрацію ініціативної групи та видачу відповідного свідоцтва і посвідчень членам ініціативної групи.

В той же час, у відповідності до приписів ст. 17 зазначеного Закону в тому випадку, якщо подані для реєстрації документи не відповідають вимогам цього закону, на голову місцевої Ради не покладається обов'язок приймати спеціальне рішення з цього приводу.

Крім того, зазначив, що подані 07.07.2011 року до Чернівецької міської ради заява про реєстрацію ініціативної групи з референдуму та документи не відповідають вимогам законодавства про референдум.

Вважає, що відповідач в спірних правовідносинах діяв у відповідності до вимог закону.

Суд, заслухавши доводи сторін, проаналізувавши матеріали справи й законодавство, що регулює вказані правовідносини, та оцінивши їх, вважає, що позов не підлягає до задоволення.

Судом встановлені наступні обставини та відповідні їм правовідносини.

4

повноважень Чернівецької міської ради VI скликання документи повертаються, як такі, що не відповідають вимогам законодавства України про референдум.

В процесі огляду документів встановлено, що вони не узгоджуються з вимогами законодавства про референдум. Зокрема, колегією суддів в судовому засіданні встановлено, що зазначені у протоколі зборів відомості відрізняються від тих, що відображені у списку членів ініціативної групи та списку учасників зборів з питань цього референдуму.

Так, у списку учасників зборів зареєстровано Хабінського Збігнєв-Мечислава Франковича, а зобов'язання про додержання законодавства України про референдум підписав Хабінський Збігнєв-Мечислав Франкович.

Крім того, у протоколі зборів з питань проведення місцевого референдуму зазначені обраними членами ініціативної групи Хабінський Збігнєв-Мечислав Франкович, Горба Юрій Георгійович та Мельник Стефанія Ананіївна, проте до списку членів ініціативної групи занесені, відповідно Хабінський Збігнєв-Мечислава Франковича, Горба Юрій Григорович та Мельник Стефанія Ананіївна, тобто зовсім інші особи.

Також, у поданих документах зазначено різні відомості про дати народження членів ініціативної групи Копієвого А.А., Мельник С.А. та адресу проживання Герц С.Е., що обумовлює неможливість реєстрації цих осіб членами ініціативної групи.

Крім цього, відповідно до протоколу зборів обрано лічильну комісію, до складу якої увійшов Костинюк Віктор Леонідович, який відсутній у списку учасників зборів, проте у вказаному списку зазначено Костинюка Віктора Леонідовича.(а.с.17-42)

До вказаних правовідносин суд застосовує наступні положення законодавства.

Відповідно до частини другої статті 19 Конституції України та частини третьої статті 24 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Частина 3 ст.2 Кодексу адміністративного судочинства України передбачає, що у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративні суди перевіряють, чи прийняті (вчинені) вони: 1) на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України; 2) з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано; 3) обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дій); 4) безсторонньо (неупереджено); 5) добросовісно; 6) розсудливо; 7) з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи несправедливій дискримінації; 8) пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія); 9) з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення; 10) своєчасно, тобто протягом розумного строку.

Відповідно до ст. 17 Закону України "Про всеукраїнський та місцеві референдуми" ініціативні групи всеукраїнського референдуму реєструються Центральною комісією з всеукраїнського референдуму за поданням голів районних, міських (міст республіканського та обласного підпорядкування) Рад народних депутатів, на території яких проведено збори громадян, які обрали ініціативну групу. Ініціативні групи місцевого референдуму реєструються головами місцевих Рад народних депутатів, у межах території яких пропонується провести місцевий референдум. Для реєстрації ініціативної групи голові відповідної Ради народних депутатів подаються документи зборів громадян, передбачені статтею 16 цього Закону, а також підписане членами ініціативної групи зобов'язання про додержання ними законодавства України про референдум.

Як встановлено судом, та не заперечувалось представником позивача та позивачем, подані на розгляд Чернівецької міської ради документи містили ряд неточностей в датах народження, сумніви у достовірності підписів деяких громадян, та наявність підписів громадян, які не брали участі в зборах щодо ініціювання референдуму. А також до складу лічильної комісії включено особу, по-батькові якої відрізняється від того, що зазначено у списку учасників зборів.

5

Згідно положень ст. 17 вказаного Закону у разі відповідності поданих документів вимогам цього Закону голова відповідної місцевої Ради народних депутатів у 10-денний строк подає документи щодо ініціативної групи всеукраїнського референдуму до Центральної комісії з всеукраїнського референдуму або реєструє ініціативну групу місцевого референдуму, після чого у триденний строк видає ініціативній групі місцевого референдуму свідоцтво про реєстрацію та посвідчення членів ініціативної групи за формами, що встановлюються Президією Верховної Ради України.

Судом встановлено, що відповідно до резолюції секретаря Чернівецької міської ради Михайлішина В.М., заява (з доданими документами) про реєстрацію ініціативної групи місцевого референдуму була передана до юридичного управління Чернівецької міської ради для перевірки їх на відповідність чинному законодавству. За результатами перевірки, відповідно до наданих йому повноважень, згідно довіреності від 31 травня 2011 року, начальником юридичного управління Чернівецької міської ради Шибою О.М. надано 16.07.2011 року відповідь про повернення документів, як таких, що не відповідають вимогам законодавства.

У відповідності до п.3.3 постанови Центральної виборчої комісії від 26 грудня 2008р. № 77 «Про Роз'яснення щодо утворення та реєстрації ініціативних груп всеукраїнського референдуму», зокрема, зазначено, що у разі невідповідності поданих документів зборів вимогам законодавства України про референдуми та цьому Роз'ясненню, міський голова, голова районної ради або особа, яка відповідно до законодавства України виконує його повноваження, у 10-денний строк з дня надходження документів повертає їх суб'єктам подання (на адресу голови зборів) разом із мотивованим роз'ясненням підстав повернення.

У зв'язку із вищевказаним, суд робить висновок, що дії представника відповідача вчинені на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України і відповідають приписам п. 5 ст. 134 Регламенту Чернівецької міської ради VI скликання.

Суд не погоджується із позицією позивача про те, що дії начальника юридичного управління щодо надіслання листа від 16.07.2011р. №Кол -581/2 вказують на перевищення ним повноважень та незнання Конституції України та Законів України, а також власного положення про юридичне управління Чернівецької міської ради, де зазначено, що начальник управління відповідає на звернення, скарги, запити й пропозиції громадян та юридичних осіб, що надходять безпосередньо до управління. Дане твердження спростовується приписами Положення про юридичне управління Чернівецької міської ради, відповідно до яких його основними завданнями є, зокрема, забезпечення дотримання та правильного застосування законодавства міською радою, її виконавчими органами та їх посадовими особами, інформування їх керівників про необхідність вжиття заходів до скасування або відміни нормативних актів, актів ненормативного характеру (індивідуальних актів) (надалі - актів), прийнятих з порушенням чинного законодавства (п. 2.1); здійснення юридичної експертизи проєктів актів та перевіряє їх на відповідність чинному законодавству при поданні їх для прийняття та підпис уповноважених осіб, погодження їх за наявності віз керівників відповідних виконавчих органів ради або осіб, які їх заміщують (п. 2.2); участь у підготовці проєктів розпорядчих документів, договорів (контрактів), інших правочинів, розглядає проєкти актів, які надійшли для погодження, готує письмові висновки чи зауваження до них (п.2.4.).

У відповідності до приписів частини 5 Положення про юридичне управління встановлено, що начальник управління безпосередньо підпорядкований Чернівецькому міському голові, а з оперативних питань - секретарю міської ради (п. 5.4); начальник управління здійснює інші повноваження відповідно до Положення про управління, а також покладених на нього завдань окремими рішеннями Чернівецької міської ради, її виконавчого комітету, розпорядженнями Чернівецького міського голови (п. 5.10).

Також суд звертає увагу на те, що у відповідності до приписів пункту 5 статті 134 Регламенту визначено, що документи, складені на бланках ради, підписують міський голова, секретар ради. Підпис документів, складених на бланках ради, іншими посадовими особами

6

не допускається, за винятком посадових осіб, які здійснюють представницькі функції на підставі виданої їм довіреності.

Крім того, зазначені обставини спростовують доводи позивача та його представника про протиправну бездіяльність секретаря Чернівецької міської ради, оскільки ним вчинено дії щодо організації розгляду даної заяви.

Стосовно посилань представника позивача на те, що рішення прийнято не у формі відмови, а шляхом повернення документів, то суд вважає, що законом не встановлена форма, в якій слід реагувати на звернення ініціативної групи із зазначеного питання, з чим погодився представник позивача.

Враховуючи те, що суд не вбачає підстав для визнання бездіяльності секретаря Чернівецької міської ради протиправною, неможливо задовольнити решту позовних вимог.

Таким чином, колегія суддів вважає, що надання повідомлення членам ініціативної групи про повернення документів, як таких, що не відповідають вимогам законодавства України про референдум, проведено без порушень приписів Закону України "Про всеукраїнський та місцевий референдуми" та у відповідності до положень Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", Регламенту Чернівецької міської ради VI скликання (затвердженого рішенням Чернівецької міської ради №210 від 16.06.2011р.) та Положення про юридичне управління Чернівецької міської ради (затвердженого рішенням Чернівецької міської ради №727 від 23.10.2008р.).

Оцінивши докази, які є у справі, за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на їх безпосередньому, всебічному, повному та об'єктивному дослідженні, суд робить висновок, що позивачем не доведено протиправної бездіяльності відповідача, а тому підстав для задоволення позову немає.

Згідно з ч. 1 ст. 71 КАС України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених ст. 72 цього Кодексу.

На підставі вищевикладеного, суд вважає, що відповідачем доведено безпідставності позовних вимог.

Відповідно до ч.2 ст.94 КАС України суд не присуджує до стягнення судові витрати, оскільки документальні підтвердження залучення свідків та проведення судових експертиз не надавались.

Керуючись ч.2 ст. 19 Конституції України, ст.50 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", ст.ст. 16, 17 Закону України "Про всеукраїнський та місцеві референдуми", ст.ст. 2-9, 17, 158-163, 167, 172, 174, 177, 179 Кодексу адміністративного судочинства України, суд, -

ПОСТАНОВИВ:

1. У задоволенні адміністративного позову відмовити повністю.

Порядок і строки оскарження постанови визначаються ст.ст. 177, 179 Кодексу адміністративного судочинства України.

Апеляційна скарга подається до адміністративного суду апеляційної інстанції через суд першої інстанції, який ухвалив оскаржуване судове рішення. Копія апеляційної скарги одночасно надсилається особою, яка її подає, до суду апеляційної інстанції.

Судові рішення за наслідками розгляду справ, визначених статтями 172 - 175 цього Кодексу, можуть бути оскаржені в апеляційному порядку у дводенний строк з дня їх проголошення.

Головуючий суддя

(підпис)

Суддя

(підпис)

Суддя

(підпис)

Протокол прономеровано
за 1...
Секретар судового
засідання
Василик Г.В.

Апеляційна інстанція залишила вказане рішення без змін. І це рішення оскарженню не підлягає.

На даний час громада планує звертатися до Європейського суду з прав людини, а також провести нові збори громадян про ініціювання місцевого референдуму з цього ж питання.

СПРАВА ЩОДО ПРИМУСОВОГО ВИКУПУ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ ДЛЯ СУСПІЛЬНИХ ПОТРЕБ

Ще одна справа, яка є стратегічною з огляду на характер спору і на те, що багато громадян у подібних ситуаціях не захищають свої права, стосується порушення прав громадян при примусовому викупі земельної ділянки для суспільних потреб.

Зокрема, громадянин був власником земельної ділянки площею 29 м.кв. згідно державного акту на право приватної власності за № 1114 від 16.03.1998р. Ця земельна ділянка була розташована на території гаражного кооперативу № 12 Франківського району м.Львова по вулиці Кульпарківській, 226. Ця земельна ділянка була вилучена з мотивів суспільної необхідності для реконструкції злітної смуги Львівського аеропорту відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України № 948-р від 21.04.2010р. «Про викуп об'єктів приватної власності та земельних ділянок з мотиву суспільної необхідності». Відповідно до цього розпорядження Львівську облдержадміністрацію було зобов'язано викупити до 1 липня 2010 р. з мотиву суспільної необхідності земельні ділянки, садові будинки, відшкодувати вартість багаторічних насаджень згідно з додатком 1, було зобов'язано викупити гаражні бокси та інші об'єкти нерухомості згідно з додатком 2, що розміщені на земельній ділянці, яка відводиться для будівництва та реконструкції Львівського аеропорту відповідно до проекту реконструкції аеродрому державного підприємства "Міжнародний аеропорт "Львів", затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 січня 2009 р. N 103, та проекту землеустрою щодо відведення відповідної земельної ділянки.

На основі цього розпорядження Львівська обласна державна адміністрація в особі Управління капітального будівництва здійснила викуп об'єктів права приватної власності, що були розміщені на земельній ділянці за адресою: Львів, вул.Кульпарківська, 226), а саме гаражних боксів (понад 250).

Водночас щодо належної громадянину вищезазначеної земельної ділянки Львівська обласна державна адміністрація не прийняла рішення про викуп, також не надала іншої рівноцінної земельної ділянки взамін вилученої.

Львівською обласною державною адміністрацією було лише викуплено металевий гаражний бокс, який був розташований на належній громадянину земельній ділянці і належав сину Громадянина на праві приватної власності на підставі свідоцтва на право власності на гаражний бокс (що видане Франківською районною адміністрацією 15.07.2010р. серія САС № 787218), яке було видане на підставі укладеного договору дарування металевої конструкції – гаража ще у 2001р. Цей факт визнають органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Слід зазначити, що металевий гаражний бокс є окремою збіркою конструкцією, незалежною від земельної ділянки і який міг бути в будь-який час переміщений з належної громадянину земельної ділянки. Відповідно до ч.4 ст.351 Цивільного кодексу України у разі якщо власник земельної ділянки, що підлягає примусовому відчуженню з мотивів суспільної необхідності, не є власником житлового будинку, інших будівель, споруд, багаторічних насаджень, що на ній розміщені, питання про відчуження розглядається з кожним власником окремо. Всупереч вимогам цієї статті питання про примусове відчуження майна з мотивів суспільної необхідності було розглянуто лише з власником споруди (гаражного боксу), що розміщена на належній громадянину земельній ділянці. Натомість не розглядалося питання викупу земельної ділянки, яка належала громадянину на праві приватної власності, і на якій відповідно був розташований гаражний бокс, належний іншій особі. Відповідно до ст.41 Конституції України ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним. Примусове відчуження об'єктів права приватної власності може бути застосоване лише як виняток з мотивів суспільної необхідності, на підставі і в порядку, встановлених законом, та за умови попереднього і повного відшкодування їх вартості. Примусове відчуження таких об'єктів з наступним повним відшкодуванням їх вартості допускається лише в умовах воєнного чи надзвичайного стану. Відповідно до ст.321 Цивільного кодексу України право власності є непорушним. Ніхто не може бути протиправно позбавлений цього права чи обмежений у його здійсненні. Особа може бути позбавлена права власності або обмежена у його здійсненні лише у випадках і в порядку, встановлених законом. Примусове відчуження об'єктів права власності може бути застосоване лише як виняток з мотивів суспільної необхідності на підставі і в порядку, встановлених законом, та за умови попереднього та повного відшкодування їх вартості. Також були

порушені вимоги закону України «Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності» від 17.11.2009р. щодо порядку вилучення земельної ділянки для суспільних потреб. Фактично належна громадянину на праві власності земельна ділянка площею 29 м.кв. згідно державного акту на право приватної власності за № 1114 від 16.03.1998р. вилучена у зв'язку з суспільною необхідністю. Натомість громадянину взамін не надали іншої земельної ділянки та не виплатили компенсації. Відповідно до ч.2 ст.14 закону України «Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності» *орган, який прийняв рішення про викуп земельної ділянки для суспільних потреб, зобов'язаний відшкодувати фізичним та юридичним особам – власникам та користувачам суміжних земельних ділянок збитки, що були їм завдані внаслідок викупу земельної ділянки для суспільних потреб.* Рішення про викуп було прийнято Кабінетом Міністрів України (розпорядження Кабінету Міністрів України № 948-р від 21.04.2010р. «Про викуп об'єктів приватної власності та земельних ділянок з мотиву суспільної необхідності»), натомість Львівська обласна державна адміністрація не здійснила такого викупу з невідомих причин незважаючи на своєчасне надання у 2010 році головою гаражного кооперативу № 12 Франківського району м.Львова посадовцям Львівської обласної державної адміністрації списку членів кооперативу, які мали державні акти на право приватної власності на землю для обслуговування гаражів.

Львівський адміністративний окружний суд

**Позивач: Брездень Ігор Михайлович,
вул.Наукова, 94, кв.202, Львів, 79060
тел.032 2647649**

Відповідач 1:

**Львівська обласна державна адміністрація
Адреса: вул. Винниченка, 18, м.Львів, 79008
Засоби зв'язку та електронна пошта – невідомі.**

Відповідач 2:

Кабінет Міністрів України:

Адреса: вул. Грушевського, 12/2, м. Київ, 01008

Засоби зв'язку та електронна пошта – невідомі.

**Позовна заява
про визнання протиправними дій та
зобов'язання вчинити певні дії**

Я, Брездень Ігор Михайлович, був власником земельної ділянки площею 29 м.кв. згідно державного акту на право приватної власності за № 1114 від 16.03.1998р. (копія додається). Ця земельна ділянка була розташована на території гаражного кооперативу № 12 Франківського району м.Львова по вулиці Кульпарківській, 226. Ця земельна ділянка була вилучена з мотивів суспільної необхідності для реконструкції злітної смуги Львівського аеропорту відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України № 948-р від 21.04.2010р. «Про викуп об'єктів приватної власності та земельних ділянок з мотиву суспільної необхідності». Відповідно до цього розпорядження Львівську облдержадміністрацію було зобов'язано викупити до 1 липня 2010 р. з мотиву суспільної необхідності земельні ділянки, садові будинки, відшкодувати вартість багаторічних насаджень згідно з додатком 1, було зобов'язано викупити гаражні бокси та інші об'єкти нерухомості згідно з додатком 2, що розміщені на земельній ділянці, яка відводиться для будівництва та реконструкції Львівського аеропорту відповідно до проекту реконструкції аеродрому державного підприємства "Міжнародний аеропорт "Львів", затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 січня 2009 р. N 103, та проекту землеустрою щодо відведення відповідної земельної ділянки.

На основі цього розпорядження Львівська обласна державна адміністрація в особі Управління капітального будівництва здійснила викуп об'єктів права приватної власності, що були розміщені на земельній ділянці за адресою: Львів, вул.Кульпарківська, 226), а саме гаражних боксів (понад 250).

Водночас щодо належної мені вищезазначеної земельної ділянки Львівська обласна державна адміністрація не прийняла рішення про викуп, також мені не було надано іншої рівноцінної земельної ділянки взамін вилученої.

Львівською обласною державною адміністрацією було лише викуплено металевий гаражний бокс, який був розташований на належній мені земельній ділянці і належав моєму сину Брезденю Дмитру Ігоровичу на праві приватної власності на підставі свідоцтва на право власності на гаражний бокс (що видане Франківською районною адміністрацією 15.07.2010р. серія САС № 787218), яке було видане на підставі укладеного договору дарування металевої конструкції – гаража ще у 2001р. Цей факт визнають органи державної влади та органи місцевого самоврядування (копії листів додаються).

Слід зазначити, що металевий гаражний бокс є окремою збіркою конструкцією, незалежною від земельної ділянки і який міг бути в будь-який час переміщений з належної мені земельної ділянки.

Відповідно до ч.4 ст.351 Цивільного кодексу України у разі якщо власник земельної ділянки, що підлягає примусовому відчуженню з мотивів суспільної необхідності, не є власником житлового будинку, інших будівель, споруд, багаторічних насаджень, що на ній розміщені, питання про відчуження розглядається з кожним власником окремо.

Всупереч вимогам цієї статті питання про примусове відчуження майна з мотивів суспільної необхідності було розглянуто лише з власником споруди (гаражного боксу), що розміщена на належній мені земельній ділянці. Натомість не розглядалося питання викупу земельної ділянки, яка належала мені на праві приватної власності, і на якій відповідно був розташований гаражний бокс, належний іншій особі.

Також наголошуємо на тому, що Львівська міська рада своєю ухвалою №3655 від 24.06.2010р. «Про затвердження гаражному кооперативу №12 Франківського району м.Львова проекту землеустрою» затвердила проект землеустрою щодо відведення земельної ділянки гаражному кооперативу №12 Франківського району м.Львова взамін земельної ділянки, що вилучається для суспільних потреб та надання іншої земельної ділянки. В подальшому члени кооперативу отримали земельні ділянки в іншому місці (вул.Трускавецька, м.Львів) для будівництва на них гаражів.

Проте я є власником землі в межах земельної ділянки, на якій були розташовані гаражі кооперативу №12 Франківського району м.Львова, але водночас не є членом кооперативу. Тому мені Львівською міською радою не було надано іншої земельної ділянки, оскільки я не є членом кооперативу. Знову ж таки, моє право власності не залежить від кооперативу та від членства в ньому. Проте у наданих мені відповідях від різних органів влади лише констатується факт надання Львівською міською радою членам кооперативу іншої рівноцінної земельної ділянки для розташування гаражів. Однак ці органи влади відзначають, що інша рівноцінна земельна ділянка була надана члену кооперативу – власнику гаражної металевої конструкції (боксу), що була розташована на належній мені земельній ділянці, проте не мені.

Однак той факт, що я не є членом кооперативу, не може слугувати підставою для примусового позбавлення мене права власності на землю. Вважаю, що моє право власності є непорушним та я не можу бути примусово позбавлений мого права власності.

Зокрема, відповідно до ст.41 Конституції України ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним. Примусове відчуження об'єктів права приватної власності може бути застосоване лише як виняток з мотивів суспільної необхідності, на підставі і в порядку, встановлених законом, та за умови попереднього і повного відшкодування їх вартості. Примусове відчуження таких об'єктів з наступним повним відшкодуванням їх вартості допускається лише в умовах воєнного чи надзвичайного стану.

Відповідно до ст.321 Цивільного кодексу України право власності є непорушним. Ніхто не може бути протиправно позбавлений цього права чи обмежений у його здійсненні. Особа може бути позбавлена права власності або обмежена у його здійсненні лише у випадках і в порядку, встановлених законом. Примусове відчуження об'єктів права власності може бути застосоване лише як виняток з мотивів суспільної необхідності на підставі і в порядку, встановлених законом, та за умови попереднього та повного відшкодування їх вартості.

Також були порушені вимоги закону України «Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які

перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності» від 17.11.2009р. щодо порядку вилучення земельної ділянки для суспільних потреб.

Фактично належна мені на праві власності земельна ділянка площею 29 м.кв. згідно державного акту на право приватної власності за № 1114 від 16.03.1998р. вилучена у мене у зв'язку з суспільною необхідністю. Натомість мені взамін не надали іншої земельної ділянки та не виплатили компенсації.

Відповідно до ч.2 ст.14 закону України «Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності» орган, який прийняв рішення про викуп земельної ділянки для суспільних потреб, зобов'язаний відшкодувати фізичним та юридичним особам – власникам та користувачам суміжних земельних ділянок збитки, що були їм завдані внаслідок викупу земельної ділянки для суспільних потреб.

Рішення про викуп було прийнято Кабінетом Міністрів України (розпорядження Кабінету Міністрів України № 948-р від 21.04.2010р. «Про викуп об'єктів приватної власності та земельних ділянок з мотиву суспільної необхідності»), натомість Львівська обласна державна адміністрація не здійснила такого викупу з невідомих причин незважаючи на своєчасне надання у 2010 році головою гаражного кооперативу № 12 Франківського району м.Львова посадовцям Львівської обласної державної адміністрації списку членів кооперативу, які мали державні акти на право приватної власності на землю для обслуговування гаражів.

Про своє порушене право я дізнався на **початку листопада 2010 року**, після отримання відповідей від Департаменту містобудування Львівської міської ради (лист від 01.11.2010р.) та Управління капітального будівництва Львівської обласної державної адміністрації (лист від 27.10.2010р.), в яких йшлося про те, що Львівська обласна державна адміністрація не надаватиме мені іншу земельну ділянку замість вилученої і не укладатиме зі мною договір міни; радить звернутися до Львівської міської ради. Проте і Львівська міська рада у своїй відповіді зазначила, що до її компетенції не належить надання іншої земельної ділянки чи укласти договір міни. Таких відповідей було

отримано кілька (копії відповідей від Львівської міської ради та її органів та Управління капітального будівництва Львівської обласної державної адміністрації додаються).

Відповідно до ч.2 ст.19 Кодексу адміністративного судочинства України адміністративні справи з приводу оскарження правових актів індивідуальної дії, а також дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень, які прийняті (вчинені, допущені) стосовно конкретної фізичної чи юридичної особи (їх об'єднань), вирішуються за вибором позивача адміністративним судом за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцем проживання (перебування, знаходження) цієї особи-позивача, або адміністративним судом за місцезнаходженням відповідача, крім випадків, передбачених КАСУ. Тому вважаємо, що цей спір повинен розглядатися місцевим адміністративним судом.

Керуючись вищенаведеним та ст.41 Конституції України, ст.ст. 321, 351 Цивільного кодексу України, законом України «Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності» від 17.11.2009р.,

Прошу суд:

Ухвалити рішенням, яким визнати дії Кабінету Міністрів України та Львівської обласної державної адміністрації щодо ненадання мені земельної ділянки взамін фактично вилученої для суспільних потреб протиправними.
Зобов'язати відповідачів надати мені іншу рівноцінну земельну ділянку замість вилученої земельної ділянки, яка належала мені на праві приватної власності.

Додатки:

Квитанція про сплату судового збору.

Копія державного акту на право приватної власності за № 1114 від 16.03.1998р.

Копія відповіді Департаменту містобудування Львівської міської ради від 01.11.2010р.

Копія відповіді Управління капітального будівництва Львівської обласної державної адміністрації від 27.10.2010р.

Копія відповіді Управління природних ресурсів та регулювання земельних відносин департаменту містобудування Львівської міської ради від 30.12.2010р.

Копія відповіді Управління природних ресурсів та регулювання земельних відносин департаменту містобудування Львівської міської ради від 25.01.2011р.

Копія відповіді Львівського міського голови від 15.02.2011р. з додатками на 8 аркушах.

Копія позовної заяви та доданих до них документів для відповідачів.

Проте суд закриття провадження по справі, мотивуючи це тим, що ця справа підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства

ЛЬВІВСЬКИЙ ОКРУЖНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

79018, м. Львів, вул. Чоловського, 2

У Х В А Л А

про закриття провадження у справі

10.06.2011 р.

№ 2а-2389/11/1370

Львівський окружний адміністративний суд у складі колегії суддів:

Головуючого - судді Шинкар Т.І.,

суддів Гулкевич І.З., Дем'яновського Г.С.,

за участю секретаря – Васильків О.С.,

за участю позивача ОСОБА_2, представника позивача ОСОБА_3, представників відповідачів ОСОБА_4, ОСОБА_5,

розглянувши у відкритому судовому засіданні у м.Львові адміністративну справу за позовом

ОСОБА_2 до Львівської обласної державної адміністрації, Кабінету міністрів України, третіх осіб Львівської міської ради, Соکیلницької сільської ради, ОСОБА_6, гаражного кооперативу №12 про визнання дій протиправними та зобов'язання до вчинення дій, -

ВСТАНОВИВ:

Позивач звернувся у Львівський окружний адміністративний суд з адміністративним позовом до Львівської обласної державної адміністрації, Кабінету міністрів України, просить визнати дії Кабінету Міністрів України та Львівської обласної державної адміністрації щодо ненадання земельної ділянки взамін фактично вилученої для суспільних потреб протиправними та зобов'язати відповідачів надати іншу рівноцінну земельну ділянку замість вилученої земельної ділянки, яка належить позивачу на праві приватної власності.

Ухвалою суду від 25.03.2011р. залучено у дану справу в якості третіх осіб Соکیلницьку сільську раду, ОСОБА_6 та гаражний кооператив №12.

Ухвалою суду від 18.04.2011р. за клопотанням представника Львівської обласної державної адміністрації залучено в якості третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору Львівську міську раду.

Позивач та його представник в судовому засіданні позов підтримали та просили позовні вимоги задовольнити. Позивач зазначив, що земельна ділянка площею 29 м2, яка розташована в гаражному кооперативі №12, призначена для обслуговування гаражу та належить йому на праві приватної власності, що підтверджується актом на право власності на землю №006300, який виданий на підставі Рішення Соکیلницької сільської ради від 10.10.1997р. XI сесії. Окрім того зазначив, що він є власником землі в межах земельної ділянки, на якій були розташовані гаражі кооперативу №12 Франківського району міста Львова, проте не є членом кооперативу. Вважає, що Львівська обласна державна адміністрація не прийняла рішення про викуп належної йому на праві власності земельної ділянки та не було прийнято рішення про надання іншої рівноцінної земельної ділянки взамін вилученої для реконструкції злітної смуги Львівського аеропорту, чим порушено його право власності.

З ініціативи суду на обговорення ставилось питання про закриття провадження у справі з тих підстав, що вирішення даного спору належить до компетенції цивільного судочинства.

Позивач та його представник щодо питання про закриття провадження у справі заперечили.

Представники відповідачів питання про закриття провадження у справі підтримали, зазначили що існує спір про право, що виключає розгляд справи в порядку адміністративного судочинства.

Інші учасники судового розгляду до суду повноважних представників не забезпечили, повідомлені про розгляд справи.

При прийнятті рішення суд виходив з наступного.

Згідно із п.1 ч.2 ст.17 Кодексу адміністративного судочинства України, юрисдикція адміністративних судів поширюється на публічно-правові спори, зокрема на спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності.

Згідно ч. 2 ст. 4 Кодексу адміністративного судочинства України юрисдикція адміністративних судів поширюється на всі публічно-правові спори, крім спорів, для яких законом встановлений інший порядок судового вирішення.

Справою адміністративної юрисдикції може бути спір, який виник між кількома суб'єктами стосовно їхніх прав та обов'язків у конкретних правових відносинах, у яких хоча б один суб'єкт законодавчо уповноважений владно керувати поведінкою іншого суб'єкта, а цей суб'єкт відповідно зобов'язаний виконувати вимоги та приписи такого владного суб'єкта. Єдиною ознакою суб'єкта владних повноважень є здійснення ним владних управлінських функцій і при цьому ці функції повинні здійснюватись ним саме у тих правовідносинах, у яких виник спір.

Судом встановлено, що на підставі розпорядження Кабінету Міністрів України №948-р від 21.04.2010р. "Про викуп об'єктів приватної власності та земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності" (далі-Розпорядження №948-р) на виконання якого Львівська обласна державна адміністрація здійснила викуп об'єктів права приватної власності – земельних ділянок, гаражних боксів, інших об'єктів права приватної власності, що підлягали викупу з мотивів суспільної необхідності, що були розміщені на земельних ділянках за адресою: м.Львів, вул.Кульпарківська,224 та 226, вул.Землеробна.

Як вбачається з Додатку 2 "Перелік гаражів та інших об'єктів права приватної власності, що підлягають викупу з мотивів суспільної необхідності" Розпорядження №948-р, викупу підлягали гаражні бокси, серед яких гаражний бокс 128 в Ряді 2 Гаражного кооперативу №12, який належав на праві приватної власності третій особі ОСОБА_6 як члену гаражного кооперативу, що підтверджується Договором дарування металевої конструкції гаража від 08.12.2001р., обліковою карткою члена гаражного кооперативу №12.

З матеріалів справи вбачається, що позивач ОСОБА_2 не є членом гаражного кооперативу №12, земельна ділянка площею 29 м2, згідно акту на право власності на землю №006300, який виданий на підставі Рішення Сокильницької сільської ради від 10.10.1997р. XI сесії та розташована на території Сокильницької сільської Ради народних депутатів в гаражному кооперативі №12 і призначена для обслуговування гаражу, згідно Розпорядження №948-р не була включена до Переліку земельних ділянок, гаражів та інших об'єктів права приватної власності, що підлягають викупу з мотивів суспільної необхідності, що в судовому засіданні підтвердив позивач.

Як вбачається з відповіді Львівського міського голови від 15.02.2011р. на звернення ОСОБА_2, земельна ділянка на якій розташований гаражний бокс Ряд 2 місце №128 площею

25,1 м2, якою користувався гаражний кооператив АДРЕСА_1 у м.Львові входить в межі території міста Львова і належить до земель міста згідно земельно-кадастровими даними. Окрім того у відповіді зазначено, щодо питання державного акту на право приватної власності на землю, який виданий Соکیلницькою сільською радою громадянину ОСОБА_2 у 1997 році на території міста Львова, то вказане рішення суперечить ст.12 Земельного кодексу України і виданий акт не має чинності на території міста Львова, тому не може бути врахований при вирішенні земельних питань.

У зверненні Директора департаменту містобудування Львівської міської ради ОСОБА_7, яке адресоване Прокурору м.Львова 20.12.2010р. зазначено, що ідентифікувати вищезгаданий акт та прив'язати його до місцевості неможливо, оскільки в ньому відсутній кадастровий номер земельної ділянки, відсутні акти винесення та погодження меж земельної ділянки та закріплення їх межовими знаками в натурі.

З досліджених в судовому засіданні матеріалів справи вбачається, що існує спір щодо належності вищезгаданої земельної ділянки до земель міста Львова чи до земель Соکیلницької сільської ради та відновлення порушеного права власності ОСОБА_2 на землю на підставі акта на право власності на землю №006300 від 16.03.1998р., який виданий на підставі Рішення Соکیلницької сільської ради від 10.10.1997р. XI сесії. Тобто предмет спору в даній справі безпосередньо пов'язаний із реалізацією права власності на земельну ділянку.

Якщо предметом спору є право власності на земельну ділянку в тому числі відновлення порушеного права позивача, то такий спір є спором про право і повинен вирішуватись в порядку цивільного судочинства, що в свою чергу виключає розгляд справи в порядку адміністративного судочинства.

Відповідно до вимог п. 1 ч. 1 ст. 157 Кодексу адміністративного судочинства України суд закриває провадження у справі, якщо її не належить розглядати в порядку адміністративного судочинства.

З'ясувавши думку учасників процесу, оглянувши матеріали справи, та враховуючи вищенаведене, суд вважає, що адміністративну справу за позовом ОСОБА_2 до Львівської обласної державної адміністрації, Кабінету міністрів України, третіх осіб Львівської міської ради, Соکیلницької сільської ради, ОСОБА_6, гаражного кооперативу №12 про ненадання земельної ділянки взамін фактично вилученої для суспільних потреб протиправними та зобов'язати відповідачів надати іншу рівноцінну земельну ділянку замість вилученої земельної ділянки, яка належить позивачу на праві приватної власності, слід розглядати в порядку цивільного судочинства України, а провадження у даній справі слід закрити.

Керуючись ст.ст. 157, 160, 165 Кодексу адміністративного судочинства України, суд, -

УХВАЛИВ:

Провадження у справі за позовом ОСОБА_2 до Львівської обласної державної адміністрації,

Кабінету міністрів України, третіх осіб Львівської міської ради, Сокільницької сільської ради, ОСОБА_6, гаражного кооперативу №12 про ненадання земельної ділянки взамін фактично вилученої для суспільних потреб протиправними та зобов'язати відповідачів надати іншу рівноцінну земельну ділянку замість вилученої земельної ділянки, яка належить позивачу на праві приватної власності- закрити.

Роз'яснити позивачу, що розгляд даної справи належить до юрисдикції цивільного судочинства.

Апеляційна скарга на ухвалу суду подається до Львівського апеляційного адміністративного суду через Львівський окружний адміністративний суд протягом п'яти днів з дня проголошення ухвали. Копія апеляційної скарги одночасно надсилається особою, яка її подала, до суду апеляційної інстанції.

Якщо ухвалу було постановлено у письмовому провадженні або без виклику особи, яка її оскаржує, апеляційна скарга подається протягом п'яти днів з дня отримання копії ухвали. П'ятиденний строк на апеляційне оскарження ухвали суду обчислюється з наступного дня після закінчення п'ятиденного строку з моменту отримання суб'єктом владних повноважень повідомлення про можливість отримання копії ухвали суду.

Ухвала набирає законної сили в строк та в порядку передбаченому ст. 254 КАС України.

Повний текст ухвали виготовлено 13.06.2011 року.

Головуючий – суддя

Шинкар Т.І.

<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/16179982>

На даний час подано позовну заяву до Франківського районного суду.

Проте подібні справи розглядаються в рамках адміністративного судочинства. Зокрема, наводимо текст ще одного рішення суду, відповідно до якого судом встановлено законність примусового викупу гаражних боксів для суспільних потреб, проте нічого не сказано про земельні ділянки, належні цим же громадянам. До речі справа стосується тих самих земель Львівського аеропорту, про що йшлося вище у попередній справі.

ЛЬВІВСЬКИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

ПОСТАНОВА

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

03 березня 2011 р. Справа № 2а-13/10/9104/

Колегія суддів Львівського апеляційного адміністративного суду в складі :

головуючого судді: Ліщинського А.М.,

суддів: Ковалю Р.Й., Шавеля Р.М.

при секретарі судового засідання: Курчинській О.І.

розглянувши у відкритому судовому засіданні в м. Львові адміністративний позов управління капітального будівництва Львівської обласної державної адміністрації до ОСОБА_1, ОСОБА_2, ОСОБА_3, ОСОБА_4, ОСОБА_5, ОСОБА_6, ОСОБА_7, ОСОБА_8, ОСОБА_9, ОСОБА_10, ОСОБА_11, ОСОБА_12, ОСОБА_13, ОСОБА_14, ОСОБА_15 про примусове відчуження об'єктів нерухомого майна з мотивів суспільної необхідності, -

ВСТАНОВИЛА:

30 грудня 2010 року Львівським апеляційним адміністративним судом зареєстровано позовну заяву управління капітального будівництва Львівської обласної державної адміністрації до ОСОБА_1, ОСОБА_2, ОСОБА_3, ОСОБА_4, ОСОБА_5, ОСОБА_6, ОСОБА_7, ОСОБА_8, ОСОБА_9, ОСОБА_10, ОСОБА_11, ОСОБА_12, ОСОБА_13, ОСОБА_14, ОСОБА_15 про примусове відчуження з мотивів суспільної необхідності розташованих гаражного кооперативу №12 Франківського району м. Львова по вул. Кульпарківській, 226 та гаражного кооперативу «Автолюбитель-6» по вул. Кульпарківській, 224:

- гаражний бокс 105, ряд 1, що належить ОСОБА_1 в АДРЕСА_1, за ціною 23 729,74 гривень;
- гаражний бокс 108, ряд 1, що належить ОСОБА_2 в АДРЕСА_1, за ціною 16 118,87 гривень;
- гаражний бокс 110, ряд 1, що належить ОСОБА_3 в АДРЕСА_1, за ціною 18 510,56 гривень;
- гаражний бокс 117, ряд 1, що належить ОСОБА_4 в АДРЕСА_1, за ціною 18 558,13

гривень;

- гаражний бокс 142, ряд 2, що належить ОСОБА_5 в АДРЕСА_1, за ціною 14 007,37 гривень;

- гаражний бокс 149, ряд 2, що належить ОСОБА_6 в АДРЕСА_1, за ціною 23 519,64 гривень;

- гаражний бокс 126, ряд 5, що належить ОСОБА_7 в АДРЕСА_1, за ціною 12 868,63 гривень;

- гаражний бокс 76, ряд 7, що належить ОСОБА_8 в АДРЕСА_1, за ціною 14 367,69 гривень;

- гаражний бокс 117, ряд 9, що належить ОСОБА_9 в АДРЕСА_1, за ціною 16 754,42 гривень;

- гаражний бокс 144, ряд 10, що належить ОСОБА_10 в АДРЕСА_1, за ціною 2 396,19 гривень;

- гаражний бокс 137, ряд 1, що належить ОСОБА_11 в АДРЕСА_1, за ціною 3 444,59 гривень;

- гаражний бокс 138, ряд 1, що належить ОСОБА_12 в АДРЕСА_1, за ціною 3 527,58 гривень;

- гаражний бокс 915, що належить ОСОБА_13 в АДРЕСА_1, за ціною 21 602,48 гривень;

- гаражний бокс 919, що належить ОСОБА_14 в АДРЕСА_1, за ціною 15 573,66 гривень;

- гаражний бокс 745 б, що належить ОСОБА_15 в АДРЕСА_1, за ціною 22 141,39 гривень.

Позовні вимоги обґрунтовано тим, що відповідно до Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи з футболу, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.2010р. № 357, у місті Львові здійснюється будівництво та реконструкція Львівського аеропорту. В межі будівельного майданчика відведеного для будівництва продовження штучної злітно-посадкової смуги ДП «Міжнародний аеропорт «Львів» потрапила частина гаражних боксів Гаражного кооперативу №12 Франківського району міста Львова та Гаражного кооперативу «Автолюбитель-6», що підтверджується викопіюванням з генерального плану. Відповідно до статті 8 Закону України «Про організацію та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в Україні» Кабінетом Міністрів України 21 квітня 2010 року прийнято

розпорядження № 948-р «Про викуп об'єктів приватної власності та земельних ділянок з мотиву суспільної необхідності», яким Львівській облдержадміністрації доручено викупити гаражні бокси, інші об'єкти нерухомого майна, що розміщені на земельній ділянці, яка відводиться для будівництва та реконструкції Львівського аеропорту. В свою чергу, розпорядженням голови Львівської облдержадміністрації від 28.04.2010р. № 393/0/5-10 «Про викуп об'єктів приватної власності та земельних ділянок з мотиву суспільної необхідності» начальнику управління капітального будівництва Львівської облдержадміністрації доручено укласти договори купівлі-продажу з власниками майна та проводити розрахунки. Також Положенням про управління капітального будівництва Львівської ОДА, затвердженим розпорядженням голови Львівської облдержадміністрації від 30.11.2006р. № 1229, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 06.09.2000р. № 1401 «Про затвердження Типового положення про управління капітального будівництва обласної, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації» визначено, що одним із завдань управління є виконання функцій, пов'язаних з реалізацією покладених на облдержадміністрацію завдань у сфері будівництва, а також здійснення відшкодування громадянам, у разі знесення, вартості будівель. Згідно вищезазначеного розпорядження Кабінету Міністрів України, викупу з мотивів суспільної необхідності підлягає 362 гаражних боксів, інших об'єктів нерухомого майна членів Гаражних кооперативів №12 та «Автолюбитель-6», серед них і ділянки відповідачів, які необхідно було викупити до 01.07.2010 р. На виконання даного розпорядження Кабінету Міністрів України, позивачем викуплено садові ділянки 7 членів, 3 на стадії оформлення, залишились не викупленими ще 8 садових ділянок, які належать відповідачам.

01 лютого 2011 року не погодившись із позовною заявою відповідач ОСОБА_1 подав заперечення, де вказує що вимоги, викладені в позовній заяві, є такими, що не відповідають дійсності, суперечать нормам чинного законодавства та грубо порушують його права як громадянина. Вважає, що позивач повинен був вчасно до 01.07.2010 року повідомити про відчуження його земельної ділянки і об'єкту нерухомого майна, що на ній розміщені і перебувають у його власності, внести пропозиції щодо укладення договору з ним.

У ході розгляду представник позивача ОСОБА_16 надав пояснення та просить задовольнити позовні вимоги.

Відповідачі ОСОБА_1, ОСОБА_3, ОСОБА_2, ОСОБА_5, ОСОБА_10 позови не визнали, надали пояснення та просять відмовити в задоволенні позовних вимог.

Відповідачі ОСОБА_7 та ОСОБА_12 позов визнали та не заперечують проти виплати коштів вказаних в позовній заяві.

Інші учасники апеляційного розгляду на виклик апеляційного суду не прибули, що не перешкоджає судовому розгляду справи у їх відсутності відповідно до ч. 9 ст. 1831 КАС України.

Заслухавши суддю-доповідача та учасників процесу, дослідивши матеріали справи, колегія суддів приходить до переконання, що подана позовна заява підлягає задоволенню, виходячи з таких підстав.

Відповідно до п. 2 Прикінцевих положень Закону України “Про відчуження земельних ділянок, інших об’єктів нерухомого майна, що на них розмішені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності” земельні ділянки, інші об’єкти нерухомого майна, що на ній розмішені, які знаходяться у власності фізичних або юридичних осіб, можуть бути викуплені, примусово відчужені для цілей, пов’язаних із будівництвом, капітальним ремонтом, реконструкцією об’єктів, визначених у Державній цільовій програмі підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу, що здійснюється на замовлення органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування та/або фінансується за рахунок державного чи місцевих бюджетів, у порядку, визначеному Законом України “Про організацію та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в Україні”.

Державною цільовою програмою підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи з футболу, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.2010 року № 357, у м. Львові було передбачено будівництво нового аеровокзалу ДП “Міжнародний аеропорт “Львів”.

З наявних у матеріалах справи копій генерального плану та схеми демонтажу існуючих будівель та споруд вбачається, що у межі будівельного майданчика, відведеного для спорудження нового аеровокзалу ДП “Міжнародний аеропорт “Львів”, потрапила частина гаражних боксів ТІЗ та ЕГ “Аерофлот-2”, що належать відповідачам по справі та ними також не заперечується.

Згідно із приписами ст. 8 Закону України “Про організацію та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в Україні” перелік об’єктів права приватної власності, що підлягають викупу з мотиву суспільної необхідності для будівництва та обслуговування спортивних споруд (стадіонів), аеропортів, їх складових та інших об’єктів транспортної інфраструктури, визначається Кабінетом Міністрів України. Викуп таких об’єктів здійснюється за рішенням Кабінету Міністрів України або відповідної місцевої ради.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.04.2010 р. № 948-р “Про викуп об’єктів приватної власності для суспільних потреб”, прийнятим на виконання вимог ст. 8 Закону України “Про організацію та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в Україні”, Львівській обласній державній адміністрації було доручено викупити об’єкти приватної власності, що розмішені на виділеній для будівництва нового аеровокзалу (терміналу), для суспільних потреб. Одночасно Мінтрансв’язку було доручено перерахувати до 1 липня 2010 року Львівській обласній державній адміністрації кошти для викупу зазначених об’єктів приватної власності, а також для відшкодування витрат, пов’язаних з нотаріальним оформленням документів, послугами бюро технічної інвентаризації, сплатою податку з доходів фізичних осіб, державного мита, а також виготовленням і погодженням необхідної землепорядної документації, в сумі 10356644.00 гривні у межах бюджетних

призначень на будівництво нового аеровокзалу. Додатком до вказаного розпорядження було визначено власників об'єктів, що підлягають викупу, місце розташування таких об'єктів та їх викупна вартість.

На виконання розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.04.2010 р. № 948-р “Про викуп об'єктів приватної власності для суспільних потреб” Львівська обласна державна адміністрація розпорядженням голови від 28.04.2010 року № 393//0/5-10 “Про викуп об'єктів приватної власності для суспільних потреб” доручила начальнику УКБ Львівської ОДА укласти договори купівлі-продажу з власниками майна та провести розрахунки.

Відповідачівідхилили пропозицію позивача про укладення договорів купівлі-продажу належних їм гаражних боксів, що розміщені у Гаражного кооперативу № 12 Франківського району м.Львова та Гаражного кооперативу «Автолюбитель-6», за ціною, визначеною у додатку до розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 липня 2010 року № 948-р.

Положеннями ч. 4 ст. 8 Закону України “Про організацію та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в Україні” передбачено, що у разі відмови власника об'єкта права приватної власності від укладення договору купівлі-продажу або іншого правочину щодо відчуження такого об'єкта орган, що приймав рішення про його викуп, приймає рішення про примусове відчуження об'єкта права приватної власності з мотиву суспільної необхідності.

Окрім того, ч. 1 ст. 16 Закону України “Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності” передбачено, що орган виконавчої влади чи орган місцевого самоврядування, що прийняв рішення про відчуження земельної ділянки, у разі недосягнення згоди з власником земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, щодо їх викупу для суспільних потреб відповідно до розділу II цього Закону звертається до адміністративного суду із позовом про примусове відчуження зазначених об'єктів.

У відповідності із приписами вказаних правових норм голова Львівської обласної державної адміністрації прийняв розпорядження від 07.09.2010 року № 925/0/5-10 “Про примусове відчуження об'єктів нерухомого майна з мотивів суспільної необхідності”, яким доручено УКБ Львівської ОДА звернутися до суду з відповідним позовом про примусове відчуження спірного нерухомого майна з мотивів суспільної необхідності.

При цьому, згідно із положеннями ч. 2 ст. 16 Закону України “Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності” вимога про примусове відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, підлягає задоволенню, у разі якщо позивач доведе, що будівництво, капітальний ремонт, реконструкція об'єктів, під розміщення яких відчужується відповідне майно, є неможливим без припинення права власності на таке майно попереднього власника.

Разом із тим, виходячи із матеріалів справи та позицій сторін у даному спорі суд приходить до переконання, що вказана обставина є загальновідомою, а відтак з огляду на приписи ч. 2 ст. 72 КАС України не підлягає додатковому доказуванню.

Даючи правову оцінку покликанням відповідачів та їх представників на невідповідність реальної вартості спірних об'єктів нерухомості із викупною вартістю, що була за них запропонована позивачем при намаганні укласти договори купівлі-продажу, суд виходить з таких міркувань

Згідно із ч. 1 ст. 52 Закону України “Про Кабінет Міністрів України”, вказаний орган виконавчої влади на основі та на виконання Конституції і законів України, актів Президента України видає обов’язкові для виконання акти — постанови і розпорядження.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 липня 2009 року № 948-р “Про викуп об’єктів приватної власності для суспільних потреб” було затверджено викупну вартість спірних об’єктів нерухомості по кожному відповідачу.

При цьому відповідно до приписів ч. 1 ст. 13 Закону України “Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні” рецензування звіту про оцінку майна (акта оцінки майна) здійснюється на вимогу особи, яка використовує оцінку майна та її результати для прийняття рішень.

Кабінет Міністрів України при затвердженні проведеної Обласним комунальним підприємством Львівської обласної ради “Бюро технічної інвентаризації та експертної оцінки” експертної оцінки спірних об’єктів нерухомого майна та визначенні їх викупної ціни не вважав за необхідне провести рецензування відповідного звіту про оцінку майна.

Окрім того, розпорядження Кабінету Міністрів України від 31.08.2009 року № 1011-р “Про викуп об’єктів приватної власності для суспільних потреб” ніким не оспорювалося, на даний час залишається чинним та підлягає виконанню

З огляду на викладене суд вважає безпідставними покликання відповідачів та їх представників на неналежне проведення оцінки майна, що підлягає відчуженню з мотивів суспільної необхідності.

Окрім того, суд вважає безпідставним пов’язування відповідачами вирішення питання про отримання відшкодування за спірні об’єкти нерухомого майна, що підлягають відчуженню з мотивів суспільної необхідності, із вирішенням питання про виділення іншої земельної ділянки для спорудження нових гаражів з огляду на те, що вказані особи земельних ділянок у власності не мали, а відтак на них не поширюється дія ст. 14 Закону України «Про відчуження земельних ділянок, інших об’єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної

необхідності».

Колегія суддів не приймає до уваги Звіт про оцінку вартості гаражу, що належить відповідачу ОСОБА_17, що розташований в ГК-12 м.Львові, вул. Кульпарківській, 226 (гар.142) в сумі 25466.00 грн., оскільки він проведений порівняльним підходом, а саме аналогічними цінами гаражів відповідно до оголошень газети «Ваш магазин», тобто шляхом співставлення цін нещодавніх продажів об'єктів.

За таких обставин справи, колегія суддів приходить до переконання, що позовні вимоги УКБ Львівської ОДА є підставними, відповідають вимогам закону, а відтак підлягають задоволенню.

Керуючись ст.ст. 9, 160 ч. 3, 69-72, 161-163, 1831, 186 КАС України колегія суддів,-

ПОСТАНОВИЛА:

Адміністративний позов Управління капітального будівництва Львівської обласної державної адміністрації задовольнити.

Примусово відчужити з мотивів суспільної необхідності розташовані в гаражному кооперативі №12 Франківського району м. Львова по вул. Кульпарківській, 226 та гаражному кооперативі «Автолюбитель-6» по вул. Кульпарківській, 224 у м. Львові:

- гаражний бокс 105, ряд 1, що належить ОСОБА_1 в АДРЕСА_1, за ціною 23 729,74 гривень;
- гаражний бокс 108, ряд 1, що належить ОСОБА_2 в АДРЕСА_1, за ціною 16 118,87 гривень;
- гаражний бокс 110, ряд 1, що належить ОСОБА_3 в АДРЕСА_1, за ціною 18 510,56 гривень;
- гаражний бокс 117, ряд 1, що належить ОСОБА_4 в АДРЕСА_1, за ціною 18 558,13 гривень;
- гаражний бокс 142, ряд 2, що належить ОСОБА_5 в АДРЕСА_1, за ціною 14 007,37 гривень;
- гаражний бокс 149, ряд 2, що належить ОСОБА_6 в АДРЕСА_1, за ціною 23 519,64 гривень;
- гаражний бокс 126, ряд 5, що належить ОСОБА_7 в АДРЕСА_1, за ціною 12 868,63 гривень;
- гаражний бокс 76, ряд 7, що належить ОСОБА_8 в АДРЕСА_1, за ціною 14 367,69

гривень;

- гаражний бокс 117, ряд 9, що належить ОСОБА_9 в АДРЕСА_1, за ціною 16 754,42 гривень;

- гаражний бокс 144, ряд 10, що належить ОСОБА_10 в АДРЕСА_1, за ціною 2 396,19 гривень;

- гаражний бокс 137, ряд 1, що належить ОСОБА_11 в АДРЕСА_1, за ціною 3 444,59 гривень;

- гаражний бокс 138, ряд 1, що належить ОСОБА_12 в АДРЕСА_1, за ціною 3 527,58 гривень;

- гаражний бокс 915, що належить ОСОБА_13 в АДРЕСА_2, за ціною 21 602,48 гривень;

- гаражний бокс 919, що належить ОСОБА_14 в АДРЕСА_2, за ціною 15 573,66 гривень;

- гаражний бокс 745 б, що належить ОСОБА_15 в АДРЕСА_2, за ціною 22 141,39 гривень.

Зобов'язати управління капітального будівництва Львівської обласної державної адміністрації здійснити виплату належних відповідачам сум за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2010 року № 948-р «Про викуп об'єктів приватної власності та земельних ділянок з мотиву суспільної необхідності».

Зобов'язати відповідачів звільнити належні їм гаражні бокси протягом 5 (п'яти) днів з дня набрання постановою суду законної сили.

Постанова може бути оскаржена протягом десяти днів з дня отримання копії постанови через суд, який ухвалив оскаржуване судове рішення, до Вищого адміністративного суду України.

Повний текст постанови виготовлено 09.03.2011 року.

Головуючий суддя А.М.Ліщинський

Судді Р.Й.Коваль, Р.М. Шавель

<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/14628001>

На це рішення суду апеляційної інстанції подано касаційну скаргу і зараз триває касаційний розгляд справи.

Таким чином, маємо таку ситуацію щодо однієї категорії спорів: в суд звертається орган державної влади з позовом про примусовий викуп об'єкта для суспільних потреб – це адміністративне судочинство, натомість в разі звернення до суду громадянина з вимогами надати іншу земельну ділянку взамін вилученої для суспільних потреб – це цивільне судочинство.

По обидвох вищезазначених справах консультанти Центру і надалі здійснюють правовий супровід.

СПРАВА ЩОДО ТРИВАЛОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАТЯГУВАННЯ РОЗГЛЯДУ СПРАВИ СУДОМ

Останнім часом юристи та громадяни все частіше стикаються із проблемою застосування **норм законодавства про підвідомчість адміністративних та цивільних справ (статті 17 Кодексу адміністративного судочинства та статті 15 Цивільного процесуального кодексу) щодо оскарження рішень органів місцевого самоврядування щодо передачі у власність громадянам земельних ділянок**. На сьогоднішній день відсутня єдина судова практика, поглиблюється це наявністю конфліктів між судами адміністративної та загальної юрисдикції, поступовим «перетягуванням» від адміністративної юстиції справ, які стосуються власності, перш за все права на землю та іншу нерухомість.

В одній з таких судових справ громадянку представляли юристи нашої приймальні.

Зокрема, з однаковими позовними вимогами (скасувати рішення Східницької селищної ради щодо приватизації земельної ділянки, скасувати ряд рішень, які впливають із цього рішення (рішення ради про дозвіл на будівництво, Державного акту на право власності на земельну ділянку) громадянка звернулась:

- спочатку до Бориславського міського суду (05.11.2007 р.) *позивачка подала позовну заяву у порядку ЦПК та отримала ухвалу про відмову у відкритті*

провадження у справі (14.11.2007 р.) у «зв'язку з тим, що даний позов не підлягає розгляду в суді у порядку цивільного судочинства»,

Справа №2-790/2007р.

УХВАЛА

14 листопада 2007 року

м.Борислав

Суддя Бориславського міського суду Львівської області Гулим Л.Я. розглянувши матеріали справи за позовом Дорошкіної Оксани Михайлівни до Східницької селищної ради Львівської області, треті особи прокуратура Львівської області, Мельник Василіна Іванівна про скасування рішень Східницької селищної ради Львівської області, -

ВСТАНОВИВ:

Позивачкою Дорошкіною О.М. заявлено позов до Східницької селищної ради Львівської області, треті особи прокуратура Львівської області, Мельник Василіна Іванівна про скасування рішень Східницької селищної ради Львівської області.

Однак даний позов не підлягає розгляду у порядку цивільного судочинства, тому є підставою для відмови у відкритті провадження у даній справі.

Керуючись п. 1 ч. 2 ст. 122 ЦПК України, суд,-

УХВАЛИВ:

Відмовити у відкритті провадження у справі за позовом Дорошкіної Оксани Михайлівни до Східницької селищної ради Львівської області, треті особи прокуратура Львівської області, Мельник Василіна Іванівна про скасування рішень Східницької селищної ради Львівської області, у зв'язку з тим, що даний позов не підлягає розгляду в суді у порядку цивільного судочинства. Позовну заяву разом з усіма поданими до неї документами повернути позивачці.

Ухвала суду набирає законної сили після закінчення строку подання заяви про апеляційне оскарження, якщо заяву про апеляційне оскарження не було подано. Якщо було подано заяву про апеляційне оскарження, але апеляційна скарга не була подана протягом десяти днів після подання заяви про апеляційне оскарження, ухвала суду набирає законної сили після закінчення цього строку. У разі подання апеляційної скарги ухвала, якщо її не скасовано, набирає законної сили після розгляду справи апеляційним судом.

Заява про апеляційне оскарження ухвали може бути подана апеляційному суду Львівської області через Бориславський міський суд Львівської області протягом п'яти днів з дня проголошення ухвали. Апеляційна скарга на ухвалу суду подється протягом десяти днів після подання заяви про апеляційне оскарження.

Суддя:
Підписано:

- згодом із адміністративним позовом Львівського окружного адміністративного суду, який передав справу за предметною підсудністю до Бориславського міського суду (30.04.2009 р.), до того ж Львівський окружний адміністративний суд в ухвалі про передачу справи вказав, що справа

розглядається за правилами Кодексу адміністративного судочинства. Бориславський міський суд відкрив провадження у адміністративній справі, проте ухвалою від 30.04.2009 р. суд закрив провадження у справі за адміністративних позовом. Як вказується в ухвалі, «суд дійшов висновку, що правовідносини, які виникли і існують між сторонами у даній адміністративній справі за своєю природою не є публічно-правовими, оскільки наявний спір про право на землю, який підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства».

Більше того, в ухвалі суду від 30.04.2009 р. вказується: «Роз'яснити позивачці, що розгляд даної справи віднесено до юрисдикції Бориславського міського суду в порядку цивільного судочинства». Окрім того, питання про підвідомчість цього спору уже було вирішене Львівським окружним адміністративним судом, який передав позов на розгляд до Бориславського міського суду у порядку Кодексу адміністративного судочинства.

Справа № 2а - 30/2009р.

У Х В А Л А

30 квітня 2009 року

Бориславський міський суд Львівської області

в складі головуючого: судді: Посисень Л.М. при секретарях: Олійник О.В., Кандур Г.К.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні адміністративну справу за позовом ОСОБА_1 до Східницької селищної ради, за участю третьої особи ОСОБА_2, про визнання права власності та скасування рішень Східницької селищної ради Львівської області.

В С Т А Н О В И В:

Позивачка ОСОБА_1 звернулася у Львівський окружний адміністративний суд з позовом до Східницької селищної ради, за участю третьої особи ОСОБА_2 про визнання права власності та скасування рішень Східницької селищної ради Львівської області, в якому просила суд скасувати рішення Східницької селищної ради по приватизації земельної ділянки за адресою АДРЕСА_1

Ухвалою судді від 29.08.2008 року провадження в справі відкрито.

Ухвалою попереднього судового засідання Львівського окружного адміністративного

суду від 26.09.2008 року адміністративну справу за позовом ОСОБА_1, за участю третьої особи ОСОБА_2, про визнання права власності та скасування рішень Східницької селищної ради Львівської області передано на розгляд Бориславському міському суду Львівської області.

Під час судового розгляду справи 02.02.2009 року в Бориславському міському суді Львівської області позивачка ОСОБА_1 доповнила позовні вимоги та просила: визнати недійсним Державний акт на право власності на земельну ділянку площею 0,1186 га, розташовану в АДРЕСА_1 серія ЯБ № 348678, виданий ОСОБА_2 на підставі рішення від 30.06.2005 року № 2-624 Бориславського міського суду Східницькою селищною радою 18 липня 2006 року та визнати недійсним дозвіл на будівництво, виданий згідно з рішенням виконкому Східницької селищної ради № 18 від 22 липня 2006 року.

В судовому засіданні 23.02.2009 року позивачка через свого представника ОСОБА_3 уточнила позовні вимоги і просить: скасувати рішення Східницької селищної ради, яким приватизовано земельну ділянку громадянином ОСОБА_4 скасувати Державний акт про право власності на землю від 23.07.2003 р., зареєстровано в Книзі записів реєстрації Державних актів про право власності на землю № 105, який виданий громадянину ОСОБА_4, скасувати Державний акт про право власності від 18.07.2006 року, що виданий громадянці ОСОБА_2, скасувати рішення Східницької селищної ради № 18 від 22.07.2006 р., яким громадянці ОСОБА_2 було надано дозвіл на будівництво індивідуального житлового будинку на приватизованій земельній ділянці.

Суд дійшов висновку, що правовідносини, які виникли і існують між сторонами у даній адміністративній справі за своєю правовою природою не є публічно-правовими, оскільки наявний спір про право на землю який підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства.

У відповідності із п.1 ч.1 ст.157 КАС України суд закриває провадження у справі, якщо справу не належить розглядати в порядку адміністративного судочинства, тому,

З врахуванням наведеного та Керуючись п. 1 ч.1 ст.157 Кодексу Адміністративного Судочинства України суд,-

У Х В А Л И В:

Закрити провадження у адміністративній справі за позовом ОСОБА_1 до Східницької селищної ради за участю третьої особи ОСОБА_2 про визнання права власності та скасування рішень Східницької селищної ради Львівської області.

Роз'яснити позивачці ОСОБА_1, що розгляд даної справи віднесено до юрисдикції Бориславського міського суду в порядку цивільного судочинства.

Ухвала суду набирає законної сили після закінчення строку подання заяви про апеляційне оскарження, якщо заяву про апеляційне оскарження не було подано. Якщо було подано заяву

про апеляційне оскарження, але апеляційна скарга не була подана протягом десяти днів після подання заяви про апеляційне оскарження, ухвала набирає законної сили після закінчення цього строку. У разі подання апеляційної скарги, ухвала, якщо її не скасовано, набирає законної сили після розгляду справи апеляційним судом.

Про апеляційне оскарження ухвали спочатку подається заява. Обґрунтування мотивів оскарження і вимоги до суду апеляційної інстанції викладаються в апеляційній скарзі.

Заява про апеляційне оскарження та апеляційна скарга подаються до Львівського апеляційного адміністративного суду через Бориславський міський суд Львівської області. Копія апеляційної скарги одночасно надсилається, особою, яка її подає, до Львівського апеляційного адміністративного суду.

Заява про апеляційне оскарження ухвали може бути подана протягом п'яти днів з дня проголошення ухвали.

Апеляційна скарга на ухвалу може бути подана протягом десяти днів після подання заяви про апеляційне оскарження.

Апеляційна скарга може бути подана без попереднього подання заяви про апеляційне оскарження, якщо скарга подається у строк, встановлений для подання заяви про апеляційне оскарження.

<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/6040506>

ЛЬВІВСЬКИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

У Х В А Л А

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

24 листопада 2009 року

№ 28916 /09/

9104

Колегія суддів Львівського апеляційного адміністративного суду в складі:

головуючого судді Онишкевича Т.В.,

суддів Улицького В.З., Ніколіна В.В.,

при секретарі судового засідання

Сивулич О.М.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні в м. Львові апеляційну скаргу представника ОСОБА_6 на ухвалу Бориславського міського суду Львівської області від 30 квітня 2009 року про закриття провадження у справі за її позовом до Східницької селищної ради Дрогобицького району Львівської області, треті особи ОСОБА_7 ОСОБА_8 про визнання права власності та скасування рішень і державних актів про право власності на землю,

ВСТАНОВИЛА :

У серпні 2008 року ОСОБА_7 звернулася до суду з адміністративним позовом, у якому, після уточнення позовних вимог, просила:

- скасувати рішення Східницької селищної ради Дрогобицького району Львівської області (далі – Східницька селищна рада) № 60 від 17.07.2003 року «Про передачу у власність земельних ділянок» в частині надання ОСОБА_8 у власність земельної ділянки площею 0,1186 га на АДРЕСА_1
- скасувати державний акт про право власності ОСОБА_7. на землю від 23.07.2003 року та державний акт про право власності ОСОБА_7 на землю від 18.07.2006 року;
- скасувати рішення Східницької селищної ради за № 18 від 22.07.2006 року про надання ОСОБА_7 дозволу на будівництво індивідуального житлового будинку на приватизованій земельній ділянці за вищевказаною адресою.

Ухвалою судді Львівського окружного адміністративного суду від 29.08.2008 року було відкрито провадження в адміністративній справі за вказаним позовом.

Ухвалою цього ж суду від 26.09.2008 року справу за позовом ОСОБА_8 на підставі ст. 22 КАС України передано на розгляд Бориславського міського суду Львівської області як адміністративного суду.

Оскаржуваною ухвалою Бориславського міського суду Львівської області від 30 квітня 2009 року провадження у справі за адміністративним позовом ОСОБА_8 закрито на підставі п.1 ч.1 ст. 157 КАС України.

У поданій апеляційній скарзі позивачка просить зазначену ухвалу скасувати, а справу направити для продовження розгляду по суті, покликаючись на порушення судом першої інстанції норм процесуального права та необхідність вирішення існуючого спору у порядку адміністративного судочинства. Апеляційну скаргу обґрунтовує тим, що Східницькою селищною радою, як суб'єктом владних повноважень, порушено її права та інтереси у сфері публічно-правових відносин, а тому заявлені нею позовні вимоги належать до компетенції адміністративних судів. Просить врахувати, що вона не ставить вимогу про визнання за нею права власності на землю, а лише оспорує незаконну приватизацію прибудинкової території

третіми особами. Крім того, відносини, які виникли між сторонами, стосуються дотримання земельного законодавства та впливають з управлінських функцій, наданих відповідачу як органу місцевого самоврядування.

Особи, які беруть участь у справі, в судові засідання апеляційного суду не з'явилися, що відповідно до ч. 4 ст. 196 КАС України не перешкоджає розгляду справи у їх відсутності.

Заслухавши суддю-доповідача і учасників процесу, перевіrivши матеріали справи та доводи апелянта у їх сукупності, колегія суддів приходить до переконання, що подана апеляційна скарга задоволенню не підлягає з таких мотивів.

Закриваючи провадження у справі за позовом ОСОБА_8, Бориславський міський суд Львівської області виходив із того, що між сторонами наявний цивільно-правовий спір про право на земельну ділянку, який не належить розглядати у порядку адміністративного судочинства.

Такі висновки суду першої інстанції, на думку колегії суддів, відповідають фактичним обставинам справи та є правильними.

Відповідно до п. 1 ст. 3 КАС України справа адміністративної юрисдикції (адміністративна справа) – це публічно-правовий спір, у якому хоча б однією зі сторін є орган виконавчої влади, орган місцевого самоврядування, їхня посадова чи службова особа або інший суб'єкт, який здійснює владні управлінські функції на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень.

Згідно із ч. 2 ст. 2 КАС України до адміністративних судів можуть бути оскаржені будь-які рішення, дії чи бездіяльність суб'єктів владних повноважень, крім випадків, коли щодо таких рішень, дій чи бездіяльності Конституцією чи законами України встановлено інший порядок судового провадження.

З матеріалів справи вбачається, що відповідач Східницька селищна рада у спірних правовідносинах виступає як власник належної їй на праві комунальної власності землі та рівноправний учасник земельних правовідносин, а не як суб'єкт владних повноважень у розумінні положень КАС України.

Крім того, безпосереднім предметом спору у даній справі є право власності (користування) на земельну ділянку по АДРЕСА_2, позовні вимоги ОСОБА_8 до відповідача стосуються визнання і захисту такого права та спрямовані на оспорування вже оформленого за третіми особами права приватної власності на земельні ділянки за цією адресою.

Вказані обставини свідчать про те, що спір між сторонами є спором про право, тобто цивільно-правовим, а не публічно-правовим спором, що виключає можливість його розгляду та вирішення у порядку адміністративного судочинства.

Відповідно до п.1 ч.1 ст. 157 КАС України суд закриває провадження у справі, якщо справу

не належить розглядати в порядку адміністративного судочинства.

З огляду на викладене колегія суддів вважає, що суд першої інстанції, закривши провадження у справі за адміністративним позовом ОСОБА_8, прийняв судові рішення з додержанням норм процесуального права, а відтак подану апеляційну скаргу слід залишити без задоволення.

Керуючись ст.ст. 160 ч.3, 195, 196, 199, 200, 205, 206, 254 КАС України колегія суддів,

УХВАЛИЛА :

апеляційну скаргу представника позивачки ОСОБА_6 залишити без задоволення, а ухвалу Бориславського міського суду Львівської області від 30 квітня 2009 року про закриття провадження у справі № 2-а-30/09 – без змін.

Ухвала набирає законної сили з моменту її проголошення та може бути оскаржена до Вищого адміністративного суду України протягом одного місяця шляхом подання касаційної скарги безпосередньо до суду касаційної інстанції.

Ухвала у повному обсязі складена 25 листопада 2009 року.

Головуючий суддя Т.В.Онишкевич

Судді В.З.Улицький В.В.Ніколін

<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/6931101>

На даний час громадянка ще раз звернулася до суду з тими ж позовними вимогами в порядку цивільного судочинства, але суд вже неодноразово натякав, що ця справа повинна бути закрыта, бо підлягає розгляду відповідно до вимог адміністративного судочинства.

*До Бориславського міського суду Львівської області
82300, м. Борислав, вул. Грушевського, 21*

Позивач:

*Дорохіна Оксана Михайлівна
03194, Київ, бул. Кольцова, 15А, кв. 303*

Відповідач 1:

*Східницька селищна рада, Львівської області
82391, смт. Східниця Львівської області,
вул. Золота баня, буд. 3*

Відповідач 2:

*Мельник Васирина Іванівна
82391, смт. Східниця Львівської області,
вул. Бориславська буд. 6-а*

Відповідач 3:

*Соляник Іван Миколайович
82391, смт. Східниця Львівської області,
вул. Бориславська, буд. 6-а*

ПОЗОВНА ЗАЯВА

*Про визнання права власності та скасування рішень Східницької селищної ради
Львівської області від 10.06.2003 року № 44, від 20.07.2006 року № 18 та
рішення про приватизацію земельної ділянки по вул. Бориславській в смт.
Східниця Львівської області*

*Дорохіна Оксана Михайлівна 13.06.2001 року купила у Цветковой Лілії
В'ячеславівни квартиру № 3, в будинку № 6, по вул. Бориславській, в смт.
Східниця Львівської області. Договір купівлі-продажу посвідчено приватним
нотаріусом Бориславського міського нотаріального округу Василевич О. Р. та
зареєстровано в БТІ 02.08.2001 року за № 6204.*

*В ч. 2 ст. 377 Цивільного кодексу України (далі ЦКУ) передбачено, що
якщо житловий будинок, будівля або споруда розміщені на земельній ділянці,
наданій у користування, то у разі їх відчуження до набувача переходить право
користування тією частиною земельної ділянки, яка необхідна для її
обслуговування.*

Отже, я, Дорохіна О. М. маю право на користування прибудинковою

територією будинку № 6 по вул. Бориславська в смт. Східниця.

Відповідно до ст. 40 Земельного кодексу України (далі ЗКУ) громадянам України за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування можуть передаватися безоплатно у власність або надаватися в оренду земельні ділянки для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і гаражного будівництва в межах визначених норм в п. г.) ч. 1 ст. 121 ЗКУ передбачено, що громадяни України мають право на безоплатну передачу їм земельних ділянок, із земель державної або комунальної власності, для будівництва і обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка) в селищах – не більше 0,15 гектара.

Відповідно до ч. 3 ст. 42 ЗКУ порядок використання земельних ділянок, на яких розташовані багатоквартирні жилі будинки, а також належні до них будівлі, споруди та прибудинкові території, визначається співвласниками.

Отже, Дорохіна О. М. має право на приватизацію прибудинкової території будинку № 6.

Відповідно до листа Східницької ради вих. № 219 від 23.09.2005 року, яким повідомлено, що Дорохіній О. М. відмовлено у приватизації земельної ділянки згідно із рішенням селищної ради № 269 від 05.07.2005 року, до часу приватизації всіх квартир у даному будинку.

Рішенням Східницької селищної ради громадянинові Соляник Івану Миколяєвичу надано згоду на приватизацію спірної земельної ділянки в розмірі 0,1186 га. Спірна земельна ділянка була приватизована, як прибудинкова територія будинку №6а по вул. Бориславській в смт.Східниця (колишня квартира № 2 будинку №6 по вул. Бориславська в смт. Східниця).

До здійснення приватизації даної прибудинкової території (Державний акт про право власності на землю від 23.07.2003 р., зареєстровано в Книзі записів реєстрації Державних актів про право власності на землю № 105, виданий громадянину Соляник Іван Миколаєвич) земельна ділянка перебувала у спільному користуванні мешканців квартир будинку №6. Крім того, технічно будинок №6а по вул.Бориславській в смт.Східниця перебуває як частина будинку №6 і прибудинкова територія даних будинків була спільною, до виділення квартири №2 будинку №6 в окреме будинковолодіння з присвоєнням

індивідуальної поштової адреси.

Відповідно до технічного пасторту будинку №6 від 07.07.2003р. розмір земельної ділянки на якій розташований будинок №6 становить 0,2132 га. з яких під будинком заянято 0,0148 га.

Площа прибудинкової території становить 0,2132 га - 0,0148 га. = 0,1984 З них Соляник І.М. було приватизовано 0,1186 га прибудинкової території, про що зазначено в Державному акті про право власності на землю від 23.07.2003 р., зареєстровано в Книзі записів реєстрації Державних актів про право власності на землю № 105.

Площа прибудинкової території, згоду на приватизацію якої надано рішенням Східницької селищної ради громадянинові Соляник І.М. після виділення в окреме будинковолодіння квартири №2 будинку №6, становить 59,77 % від загальної площі всієї прибудинкової території будинку №6 (0,1186 га. * 100% / 0,1984).

При тому, відповідно до довідки виданої Дрогобицьким Державним комунальним міжміським бюро технічної інвентаризації та експертної, оцінки від 08.07.2003р. N2768 будинок N6 по вул. Бориславській в смт.Східниця має загальну площу 128,27 кв. м., включаючи підвал 11,79 м2. З них у відсотках від жилої площі становить:

загальна площа квартири №1 - 37,22 м2, що є 31,96% (37,22 м2 * 100% / (128,27 м2 – 11,79 м2)

загальна площа квартири №2 - 36,30 м2, що є 31,16% (36,30 м2 * 100% / (128,27 м2 – 11,79 м2)

загальна площа квартири №2 - 42,96 м2, що є 36,88 %. (42,96 м2* 100% / (128,27 м2 – 11,79 м2)

Законодавством України, щодо права спільної власності, застосовується принцип рівності часток співласників у спільній сумісній власності, якщо інше не встановлено домовленістю між ними, законом або рішенням суду. Відповідне положення передбачено в ч.2 ст.370 ЦКУ, що у разі виділу частки із майна, що є у спільній сумісній власності, вважається, що частки кожного із співласників у праві спільної сумісної власності є рівними, якщо інше не встановлено домовленістю між ними, законом або рішенням суду.

В п.в) ч.2 ст.89 ЗКУ передбачено, що земельна ділянка для обслуговування

жилого будинку може належати на праві спільної сумісної власності лише громадянам, що є співвласниками жилого будинку. В ч.3 даної статті передбачає що володіння, користування та розпорядження земельною ділянкою спільної сумісної власності здійснюються за договором або законом. Співвласники земельної ділянки, що перебуває у спільній сумісній власності, мають право на її поділ або на виділення з неї окремої частки (ч.4 ст.89 ЗКУ). Поділ земельної ділянки, яка є у спільній сумісній власності, з виділенням частки співвласника, може бути здійснено за умови попереднього визначення розміру земельних часток, **які є рівними, якщо інше не передбачено законом або не встановлено судом.**

Також, в законодавстві України застосовується принцип пропорційності при поділі земельних ділянок між співвласниками будинку, що належить власникам на праві спільної сумісної власності. В постанові Пленуму ВСУ від 16.04.2004 N 7 «Про практику застосування судами земельного законодавства при розгляді цивільних справ в підп. 2) п.18 роз'яснюється, що в разі переходу права власності на будівлі та споруди до кількох осіб право на земельну ділянку **визначається пропорційно часткам осіб у вартості будівлі та споруди, якщо інше не передбачено в договорі відчуження останніх, а при переході права власності на них до фізичних або юридичних осіб, які не можуть мати у власності земельні ділянки, до них переходить право користування земельною ділянкою.**

В абз.4 п.19 даної постанови Пленуму ВСУ роз'яснюється, що **при приватизації** громадянами одно- або багатоквартирного будинку державного житлового фонду порядок користування закріпленою за ним прибудинковою територією згідно з п.5 ст.10 Закону від 19 червня 1992 р. N 2482-XII "Про приватизацію державного житлового фонду" здійснюється в порядку та на умовах, передбачених ч.3 ст.42 ЗКУ, якою встановлено, що порядок використання земельних ділянок, де розташовані багатоквартирні жилі будинки, а також належні до них будівлі, споруди та прибудинкові території, **визначається співвласниками. Якщо в жиллому будинку приватизовано частину квартир, питання про користування прибудинковою територією вирішується відповідно до положень ч.3 ст.88 ЗКУ, тобто шляхом отримання в користування її частини, що відповідає частці приватизованих квартир та**

інших приміщень у вартості будинку і споруд.

Якщо співставити показники, у відсотках від загальної площі прибудинкової території та жилої площі будинку, Соляник І.М. приватизував 59,77 % площі прибудинкової території будинку №6, при тому площа квартири становить 31,16% жилої площі будинку, що явно є не пропорційним і тим паче не є рівним розподілом території.

При прийнятті рішення Східницькою селищною радою про приватизацію прибудинкової території будинку №6-а не було дотримано принципу гарантії прав на землю громадян. Не рівність розподілу площі прибудинкової території порушує гарантоване Конституцією України та ЗКУ право власності на землю, оскільки при подальшій приватизації прибудинкової території будинку №6 площа, котра розподілятиметься між власниками квартир, буде значно меншою від розмірів, що мали б належати при належному розподілі території. Рішення про приватизацію прийняті Східницькою селищною та виданий громадянину Соляник І.М. Державний акт про право власності на землю від 23.07.2003 р. є незаконними, оскільки порушують права Дорохіної О.М., а також інших власників квартир будинку №6.

Крім того, при приватизації прибудинкової території будинку №6 потрібно було врахувати можливість нормального користування будинком і здійснення догляду за ним всіма іншими власниками квартир у будинку №6, розташування господарських будівель, споруд, необхідність зведення будівель, розташування плодово-ягідних насаджень співвласників, можливість нормального проходу з вулиці на подвір'я тощо.

На підставі рішення Бориславського міського суду від 30 червня 2005 року, яким задоволено позовні вимоги у справі (№ 2-624, 2005 р.) за позовом громадянки Мельник Васи́лини Іванівни до Бориславської міської ради та Східницької селищної ради про визнання права власності на 1/2 будинку № 6а (вул. Бориславська, смт. Східниця) та на земельну ділянку для будівництва та обслуговування будинку (буд. 6а, вул. Бориславська, смт. Східниця), що їй належать за правом спадкування після смерті чоловіка Мельник Леонтія Йосиповича, громадянці Мельник Васи́лині Іванівні було видано Східницькою селищною радою Державний акт про право власності на землю від 18.07.2006р.. Проте дане рішення Бориславського міського суду від 30 червня

2005р. у справі №2-624 було скасоване ухвалою Апеляційного суду Львівської області від 09.07.2007р. справа №22-1499 та направлено на новий розгляд в Бориславський міський суд ухвалою якого позов Мельник Васи́лини Іванівни було залишено без розгляду (Ухвала від 18.10.2007р.). Оскільки підстава, відповідно до якої Мельник В.І. було видано Державний акт про право власності на землю, відпала (рішення Бориславського міського суду від 30 червня 2005р скасоване) то Державний акт Мельник В.І. повинен бути скасований. Крім того оспорується розмір земельної ділянки на який має право Мельник В.І.. Повинно бути скасоване також Рішення Східницької селищної ради № 18 від 22.07.2006 про надання дозволу на будівництво індивідуального житлового будинку Мельник В.І., оскільки земельна ділянка на якій розпочато будівництво приватизовано із порушення законодавства, що маю бути усунуті, також оспоруються та мають бути скасовані правовстановлюючі документи на земельну ділянку.

Зважаючи на вищевикладене, керуючись п. 10 ст. 16, п. 4 ст. 268, 392, 393 Цивільного кодексу України, ст. 4, п. 3 ст. 79, 88, 130, 152 Цивільного процесуального кодексу України

ПРОШУ:

Прийняти справу до розгляду.

Скасувати Рішення Східницької селищної ради по приватизації земельної ділянки громадянином Соляником Іваном Миколаєвичем;

Скасувати Державний акт про право власності на землю від 23.07.2003 р., зареєстровано в Книзі записів реєстрації Державних актів про право власності на землю № 105, який виданий громадянину Солянику Івану Миколаєвичеві;

Скасувати Рішення Східницької селищної ради № 18 від 22.07.2006 яким громадянці Мельник Васи́лини Іванівні було надано дозвіл на будівництво індивідуального житлового будинку на приватизованій земельній ділянці;

Визнати недійсним Державний акт про право власності на землю від 18.07.2006 р. що виданий громадянці Мельник Васи́лини Іванівні;

Винести ухвалу про забезпечення позову зупинивши дію Рішення Східницької

селищної ради № 18 від 22.07.2006 про надання громадянці Мельник Васи́ліні Іванівні дозволу на будівництво індивідуального житлового будинку на земельній ділянці, що знаходиться за адресою буд. ба, вул. Бориславська, смт. Східниця, та зобов'язати громадянку Мельник Васи́ліну Іванівну зупинити будівельні роботи на спірній земельній ділянці.

Витребувати у Східницької селищної ради копії оскаржуваних рішень, зокрема Рішення Східницької селищної ради яким приватизовано земельну ділянку громадянином Соляником Іваном Миколаєвичем, Рішення Східницької селищної ради № 18 від 22.07.2006 яким громадянці Мельник Васи́ліні Іванівні було надано дозвіл на будівництво індивідуального житлового будинку на приватизованій земельній ділянці, копію Державного акту про право власності на землю від 23.07.2003 р., зареєстрованого в Книзі записів реєстрації Державних актів про право власності на землю № 105, що виданий громадянину Солянику Іван Миколаєвичу, копію Державного акту про право власності на землю від 18.07.2006 р. що виданий громадянці Мельник Васи́ліні Іванівні

ДОДАТКИ:

Копії уточненої позовної заяви – 4 примірники (інші матеріали є в наявності у третіх осіб)

21 червня 2010 р.

Дорохіна О. М.

Також паралельно була подана касаційна скарга до Вищого адміністративного суду України на ухвалу про закриття провадження по справі. Станом на серпень 2011р. ВАС України відкрив касаційне провадження, але рішення ще не прийняв.

ВИЩИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД УКРАЇНИ

У Х В А Л А

"09" червня 2011 р.

м. Київ

К-6883/10

Вищий адміністративний суд України у складі колегії суддів:

Бутенка В.І (доповідач), Лиски Т.О., Мойсюка М.І.,

Малиніна В.В., Штульмана І.В.,

розглянувши в порядку письмового провадження заяву ОСОБА_6 про поновлення строку на касаційне оскарження ухвали Бориславського міського суду Львівської області від 30 квітня 2009 року та ухвали Львівського апеляційного адміністративного суду від 24 листопада 2009 року у справі 2-а-30/2009 за позовом ОСОБА_6 до Східницької селищної ради Дрогобицького району Львівської області, треті особи: ОСОБА_7, ОСОБА_8, про визнання права власності та скасування рішень і державних актів про право власності на землю, -

в с т а н о в и в :

До Вищого адміністративного суду України надійшла касаційна скарга ОСОБА_6 разом із заявою про поновлення строку на касаційне оскарження вказаних судових рішень. При цьому заявник посиляється на те, що копію рішення суду апеляційної інстанції було отримано лише 30 січня 2010 року.

Розглянувши доводи зазначеної заяви, колегія суддів вважає її обґрунтованою і такою, що підлягає задоволенню, оскільки строк касаційного оскарження був пропущений з поважних причин, а тому має бути поновлений.

З огляду на викладене і керуючись ст. ст. 102, 212 КАС України, суд, -

у х в а л и в :

Поновити ОСОБА_6 строк на касаційне оскарження ухвали Бориславського міського суду Львівської області від 30 квітня 2009 року та ухвали Львівського апеляційного адміністративного суду від 24 листопада 2009 року у справі 2-а-30/2009 за позовом ОСОБА_6 до Східницької селищної ради Дрогобицького району Львівської області, треті особи: ОСОБА_7, ОСОБА_8, про визнання права власності та скасування рішень і державних актів про право власності на землю.

Ухвала оскарженню не підлягає.

<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/16542538>

ВИЩИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД УКРАЇНИ

УХВАЛА

09 червня 2011 р.

м. Київ

К-6883/10

Суддя Вищого адміністративного суду України Бутенко В.І., перевіrivши касаційну скаргу ОСОБА_1 на ухвалу Бориславського міського суду Львівської області від 30 квітня 2009 року та ухвалу Львівського апеляційного адміністративного суду від 24 листопада 2009 року у справі 2-а-30/2009 за позовом ОСОБА_1 до Східницької селищної ради Дрогобицького району Львівської області, треті особи: ОСОБА_2, ОСОБА_3, про визнання права власності та скасування рішень і державних актів про право власності на землю, -

в с т а н о в и в:

Ухвалою Вищого адміністративного суду України від 09 червня 2011 року ОСОБА_1 поновлено строк на касаційне оскарження ухвалених у справі судових рішень.

Касаційна скарга відповідає вимогам ст. 213 КАС України, перешкод для відкриття касаційного провадження немає.

Керуючись ст.ст. 214, 215 КАС України, -

у х в а л и в:

Відкрити касаційне провадження за касаційною скаргою ОСОБА_1 на ухвалу Бориславського міського суду Львівської області від 30 квітня 2009 року та ухвалу Львівського апеляційного адміністративного суду від 24 листопада 2009 року у справі 2-а-30/2009 за позовом ОСОБА_1 до Східницької селищної ради Дрогобицького району Львівської області, треті особи: ОСОБА_2, ОСОБА_3, про визнання права власності та скасування рішень і державних актів про право власності на землю.

Направити копії ухвали про відкриття касаційного провадження особам, які беруть участь у справі, разом з копіями касаційної скарги, інформацією про їхні права та обов'язки і встановити десятиденний строк з моменту отримання копії цієї ухвали, протягом якого можуть бути подані заперечення на касаційну скаргу.

Ухвала оскарженню не підлягає.

Суддя

В.І. Бутенко

<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/16542539>

Таким чином, громадянка не може захистити порушені права ні у порядку цивільного судочинства, ні у порядку адміністративного судочинства, починаючи ще з 2007р. Наявність таких ухвал перешкоджають повторному зверненню до суду із цим позовом як у порядку адміністративного, так і цивільного судочинства. За чотири роки справа фактично не розглядається по суті через процесуальні аспекти. Особливо вражає те, що процесуальне законодавство в частині підвідомчості цієї категорії справ не змінювалося за ці чотири роки, але вже кілька разів змінювалося тлумачення цих норм.

У єдиному реєстрі судових справ також є чимало таких рішень судів, які засвідчують неоднозначність застосування норм законодавства, такі є і в справах, які ведуться приймальною організацією. Також до звернення додаємо копію рішень в іншій справі, яку супроводжували юристи, та яка також стосувалась права на землю, проте розглядалась у порядку адміністративного судочинства. Так справа за позовом громадянина до Львівської міської ради про визнання недійсним рішення (ухвали) Львівської міської ради від 01.07.2004 р. в частині передачі у власність частини земельної ділянки, починаючи із суду першої інстанції, і до Вищого адміністративного суду, розглядалась у порядку Кодексу адміністративного судочинства.

Вважаємо, що такі спори, які стосуються оскарження рішень органів влади та місцевого самоврядування щодо права власності на землю, все ж таки підлягають розгляду у порядку, передбаченому Кодексом адміністративного судочинства України.

Віднесення вирішення справи до компетенції адміністративного суду здійснюється за такими основними критеріями: суб'єктним складом спору, характером вимог, які вирішуються справі, наявністю вказівки в законі на вирішення даного спору в порядку адміністративного судочинства.

Відповідно до частини 2 статті 2 Кодексу адміністративного судочинства до адміністративних судів можуть бути оскаржені будь-які рішення, дії чи бездіяльність суб'єктів владних повноважень, крім випадків, коли щодо таких рішень, дії чи бездіяльності Конституцією чи законами України встановлено інший порядок судового провадження.

В пункті 1 частини 1 статті 17 Кодексу адміністративного судочинства зазначено, що компетенція адміністративних судів поширюється на спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності.

Відносини, які виникають у таких спорах, є публічно-правовими, стосуються управлінських повноважень, реалізації наданих законодавством владних повноважень.

В п.б ч.1 статті 12 Земельного кодексу України передбачено, що до повноважень сільських, селищних, міських рад у галузі земельних відносин належить передача земельних ділянок із комунальної власності у власність громадян чи юридичних осіб. В статті 40 кодексу передбачено, що громадянам України за рішенням органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування можуть передаватись безоплатно у власність або надаватись в оренду земельні ділянки для будівництва та обслуговування жилого будинку, господарських будівель і гаражного будівництва в межах норм, визначених законом.

Відповідно до п.30 ч.1. ст.. 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року до виключної компетенції сільських, селищних, міських рад належить прийняття рішень щодо відчуження відповідно до закону комунального майна. В статті 118 Земельного кодексу зазначено, що для вирішення питання про безоплатне передання у власність земельної ділянки із земель комунальної власності місцеві ради приймають рішення.

Відповідно до ст.. 24 ЗУ «Про планування і забудову територій» від 20 квітня 2000 року до компетенції органів місцевого самоврядування належить вирішення питання про надання дозволу на будівництво. В підп.9 п.1. ст.. 31 Закону «Про місцеве самоврядування» зазначено, що до компетенції

виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать питання про надання відповідно до закону містобудівних умов і обмежень забудови земельних умов.

Відповідно до п.1.4 Інструкції про порядок складання, видачі, реєстрації і зберігання державних актів на право власності на земельну ділянку і право постійного користування земельною ділянкою та договорів оренди землі затвердженої Наказом Державного комітету України по земельних ресурсах 04.05.1999 р. №43, державний акт на право власності на земельну ділянку та державний акт на право постійного користування земельною ділянкою видається на підставі рішення Кабінету Міністрів України, обласної, районної, Київської і Севастопольської міських, міської, селищної, сільської ради, Ради міністрів АРК, обласної, районної Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій. Відповідно до цієї інструкції державний акт про право приватної власності на землю також підписується головою відповідного органу місцевого самоврядування.

Отже, прийняття органами місцевого самоврядування рішень про приватизацію громадянами земельної ділянки, рішень про забудову та інші пов'язані рішення, які впливають із цих актів, стосуються публічно-правових відносин, впливають із управлінських повноважень органів місцевого самоврядування та органів влади, які надані їм законом. Тому спори щодо незаконності приватизації земельних ділянок, скасування актів, які стосуються права на землю, мають розглядатись у порядку, передбаченому Кодексом адміністративного судочинства.

Проблеми місцевого значення та шляхи їх вирішення

Кожний населений пункт, який був залучений до реалізації проекту та діяльності інформаційно-консультаційних центрів має певні проблеми місцевого значення, які потребують негайного вирішення з огляду на їх масштабність¹. Юристи та консультанти Центру також були долучені до практичного вирішення цих місцевих проблем шляхом надання консультаційної та інформаційної підтримки.

Зокрема, в селі Малехів основною проблемою є функціонування сміттєзвалища (так зване «грибовицьке сміттєзвалище»), яке розташоване неподалік села (межує з селом), на яке вже впродовж кількох десятиліть ввозять сміття з міста Львова. Сміттєзвалище створює нестерпний запах та породжує антисанітарію в селі. Питання закриття сміттєзвалища або будівництва сміттєпереробного заводу вже давно було предметом розгляду міської, районної та обласної влади. Проте жодного результату на даний час немає. Впродовж останніх років ведуться активні дискусії на різних рівнях з цієї проблематики, але, на жаль, позитивні зрушення лише декларуються і залишаються виключно «на папері». Юристи центру надавали консультаційну допомогу у вирішенні цього питання. Однак від сільської ради та сільського голови мало що залежить у вирішенні цього питання. Варто віддати належне наполегливості місцевої влади, яка щосили намагається вирішити цю проблему місцевого значення. Слід зазначити, що це питання на місцевому рівні було вирішене ще у 2004 році, але і до сьогодні міська влада Львова, районна та обласна влада не поспішає закривати дане сміттєзвалище. Сільські ради, які ініціюють його закриття активно намагаються вплинути на обласну і Львівську міську ради, з вимогою заборонити вивіз сміття в ці села. Зокрема 17 серпня 2011р. відбулася виїзна сесія сільської ради за участю представників обласної влади біля сміттєзвалища, на якій планували поставити «крапку» на цьому питанні. Але поки що це питання не вирішено.

Ще однією проблемою, яка теж потребує вирішення в селі Малехів, є відсутність дитячих майданчиків. І хоча з місцевого бюджету виділено кошти

¹ При визначенні проблем місцевого значення було взято до уваги стан справ у багатьох селах Львівщини, зокрема Домажир, Зелів, Жорниська, Кожичі, Підгайчики, Косичі, Погорільці, Туркотин Шопки, Унів (Міжгір'я), Коросне, Затемне Сивороги, Малехів, Муроване, Сороки Львівські, Волсвин, Городище, Лагодів та ін.

на будівництво дитячого майданчика, місцева громада активно виступає проти такого майданчику в тому місці, де заплановано його спорудити. Це пояснюється тим, що відповідно до генплану села його розташування передбачене біля річки Малехівки, в яку зливають каналізацію та яка протікає недалеко від сміттєзвалища, яке отрує і забруднює воду у річці, а дитячий майданчик в такому місці може завдати непередбачуваної шкоди для здоров'я дітей. На даний час лобіюється питання спорудження дитячого майданчика в іншому місці.

Також слід зазначити, що в селі Малехів виникла загроза забруднення водозабору, з якого беруть воду мешканці села (і кількох інших сіл) внаслідок самовільних захоронень, що здійснюються працівниками львівського комунального підприємства «Кладовище «Голосківське» мешканців м. Львова в районі садово-дачного кооперативу «Садівник» на території Малехівської сільської ради Жовківського району (це одне з найбільших за площею кладовищ біля Львова для поховань, на якому на даний час відбувається найбільше поховань). Зокрема, самовільно вирубуються дерева для розчищення території на майбутні захоронення. Неподалік, як вже було зазначено вище, є водозабірник, який забезпечує водою мешканців с. Малехів і м. Дубляни, та квартал житлово-садибної забудови Калнишевського-Садова, що налічує понад 300 домогосподарств. Працівники ЛКП порушують санітарно-захисну зону кладовища. Водночас немає жодного документу на право користування земельною ділянкою та на захоронення. Крім цього, сільська рада не погоджувала документації з розчищення територій для захоронення. Мешканці Малехова обурені діями працівників ЛКП «Голосківське», а на адресу сільської ради надійшло ряд скарг власників земельних ділянок садово-дачного кооперативу «Садівник» про те, що на їхніх ділянках повним ходом проведені захоронення. На ці земельні ділянки є зареєстровані державні акти на землю для ведення садівництва. Сільська рада неодноразово зверталася до Львівської міської ради про зупинення та ліквідацію стихійних захоронень, на що приходять відповіді, що захоронення не проводяться. Після таких звернень Комісія з питань екології, природних ресурсів та рекреації Львівської обласної ради подала звернення з переліченими головою Малехівської сільської ради фактами у прокуратуру, Держекоінспекцію у Львівській області та управління земельних ресурсів Львівської обласної державної адміністрації.

В інших селах існують іншого плану проблеми місцевого значення. Зокрема, на території Підгайчиківської сільської ради відсутні джерела наповнення місцевого бюджету, оскільки немає діючих підприємств, які б

могли взяти в оренду земельні ділянки або інше комунальне майно. Це тягне за собою безліч невирішених проблем. Зокрема, сільський будинок культури потребує ремонту: перекриття даху, встановлення вікон і опалення тощо. Слід зазначити, що така проблема існує практично у всіх селах. Вона зумовлена неефективністю використання комунального майна. У селах місцева влада не володіє повною інформацією про належне їй комунальне майно (будівлі, споруди, земельні ділянки тощо). Для того, щоб отримати всю інформацію треба активно зайнятися пошуком інформації, документації щодо належності певного майна відповідній сільській раді (як представнику власника – територіальної громади села). Нерідко представники сільських рад, в тому числі і голови, не володіють необхідними знаннями щодо того, як цю інформацію здобути (куди звертатися, які документи подавати тощо). Але найбільше вражає пасивність окремих сільських рад по даних питаннях. Фактично має місце бездіяльність, яка зумовлена незнанням закону та складністю процедури з'ясування цієї інформації.

Крім того, в селах також є певне майно, яке може використовуватися більш ефективно в інтересах громади, зокрема, за словами багатьох мешканців сіл, доцільно було б відновити діяльність сільських клубів, в яких можна було би проводити різні заходи, здавати окремі приміщення в цих клубах в оренду, що зумовило би наповнення місцевого бюджету, а також сприяло би культурному розвитку сіл. Проте досить складно знайти інвесторів, які були б згодні на такі інвестиції. Водночас позитивні прецеденти в окремих селах вже траплялися. Окремо слід згадати про проблему використання земельних ділянок. Зокрема, в багатьох селах є укладені договори оренди землі строком на 10-20 років за дуже низьку орендну плату (такі договори зазвичай були укладені 5-10 років тому, коли ціноутворення на оренду землю було іншим). Для прикладу, за кілька гектарів поля орендар платить в місяць близько 150 грн. загалом. Це теж свідчить про неефективність використання комунального майна. Консультанти Центру неодноразово ініціювали перед сільською владою питання перегляду плати за землю для орендарів, що дало би змогу наповнити місцевий бюджет і вирішувати питання місцевого значення.

У кількох селах гостро стоїть питання ремонту доріг. В багатьох випадках дороги в селах у дуже поганому стані. При цьому зазвичай ремонт частини доріг перебуває у віданні сільської ради, а частина – у віданні «Райавтодору». Траплялися такі випадки, коли сільська рада має кошти (власні чи виділені з районного бюджету як субвенція чи дотація) на ремонт доріг, але не може їх витратити, оскільки ці дороги перебувають у віданні райавтодору, який

водночас не має коштів на їх ремонт. Витрачання на ремонт дороги коштів сільської ради в даному випадку буде незаконним та тлумачитиметься як перевищення повноважень з подальшим притягненням до відповідальності відповідних посадових осіб. Така ситуація була в селах Муроване, Сороки Львівські, Волсвин та в інших.

Погані дороги тягнуть за собою ще одну проблему – незадовільне автосполучення до сіл. Консультанти Центру періодично наголошували місцевій владі на необхідності лобіювання питання ремонту доріг, необхідності покращення руху маршрутних автобусів до сіл. В окремих селах автобус приїжджає до села двічі на день (через незадовільне сполучення та деяку віддаленість від основної траси – 2-5 км), це спричиняє певну транспортну ізольованість сіл. До речі, цей чинник також впливав і на час надання правових консультацій в інформаційно-консультаційних правових Центрах, а саме графік надання консультацій слід було підлаштовувати до графіку автобусів.

В окремих селах автобуси їздять не за графіком, особливо це відчутно у вечірній час. Місцева влада реагує на такі порушення шляхом написання відповідних заяв, але результату вони не дають. Причиною цього, в тому числі, є те, що в окремі села досить складно знайти перевізника, який в принципі має бажання використовувати даний маршрут, а за умови пред'явлення йому претензій про неналежне виконання своїх зобов'язань, взагалі припинить рух до даного села і село залишиться без транспортного сполучення взагалі. Причиною таких дій перевізників є нерентабельність здійснення перевезення до певних населених пунктів або в певний час доби. Сільська рада та відповідні голови намагаються вирішувати ці проблеми і в деяких селах вже є позитивні зрушення. Юристи Центру надавали консультаційну допомогу місцевій владі для вирішення цих проблемних питань в інтересах мешканців даних сіл.

Незадовільна ситуація в селах і з вуличним освітленням. Коштів у місцевому бюджеті на підтримання освітлення не передбачено, а спонсорів чи меценатів знайти складно. Зокрема, консультанти Центру надавали експертну допомогу голові сільської ради (с.Волсвин) у написанні заявки (мініпроекту) до районної та обласної ради на виділення коштів на благоустрій села, в першу чергу на впровадження та підтримку вуличного освітлення. Проблема освітлення вулиць села в нічний час - одна з найактуальніших проблем для мешканців сіл. В селах Волсвин та Городище за результатами опитування та голосування на загальних зборах проведених у березні 2011 року ця проблема була визначена як надзвичайно важлива та яка потребує негайного вирішення. Відсутність нічного освітлення негативно впливає на рівень безпеки та рівень

комфортності життя громадян, які повертаються у вечірній час до своїх домівок. Проблема загострюється під час зимового періоду, коли з гурткової роботи повертаються школярі. Саме відсутністю освітлення пояснюється зростання правопорушень на території сіл у темну частину доби. В зв'язку з цілковитою відсутністю зовнішнього освітлення, в окремих селах заплановані роботи по реконструкції системи на центральних вулицях сіл. Враховуючих неспроможність забезпечення фінансування власним місцевим бюджетом, вихід із складної ситуації можливий лише за умови залучення зовнішніх ресурсів. Завдяки вирішенню проблеми з освітленням вулиць на селах відбудеться покращення доступу громадян до соціальної інфраструктури сіл, буде забезпечено наявність зовнішнього вуличного освітлення села на тривалий час, буде поширено позитивний досвід використання енергозберігаючих технологій, відбудеться підвищення рівня безпеки та рівня комфортності життя громадян, які повертаються у вечірній час до своїх домівок з роботи, школи тощо, або пересуваються освітленими вулицями села з іншою метою.

Демографічна ситуація у багатьох селах також не з найкращих, це впливає зокрема на функціонування дитячого садочку і школи, що у недалекому майбутньому може привести до закриття навчального закладу (школи). Це зумовлено тим, що багато молоді не має роботи з належною оплатою праці в селах, та навіть у райцентрах. Тому гостро стоїть проблема безробіття. На території сіл не залишилось підприємств, які надавали б його мешканцям можливість працювати і заробляти кошти, а тому багато людей змушені переїжджати, їхати за кордон. Зростає пияцтво, руйнування сімей, і в кінцевому результаті деградація сільського населення.

Більшість молодих людей переїжджають на роботу у Львів або в інші великі міста. Створення робочих місць в сільській місцевості повинно відбуватися планомірно, але враховуючи те, що на території багатьох сіл, а часто і поблизу, в межах району, сусідніх районів, немає великих підприємств, які могли б забезпечити роботою мешканців сіл, ця проблема набуває все більших масштабів. Вирішенням цієї проблеми могло б бути залучення інвестицій, які б вкладалися в розвиток інфраструктури села і були взаємовигідними як для села та його мешканців, так і для інвестора, який вкладає кошти. Зокрема, прикладом такого інвестування може бути комунальне підприємство, створене в одному з сіл Львівщини з ініціативи відповідного сільського голови. Підприємство працюватиме спільно з інвесторами щодо добування піску в межах села. В результаті буде створено робочі місця для мешканців села, а дохід такого підприємства спрямовуватиметься до місцевого

бюджету. Консультанти Центру брали активну участь у створенні та налагодженні діяльності цього підприємства шляхом надання консультаційної допомоги.

Серед інших проблем місцевого значення слід також виділити те, що практично в кожному селі є річка, в яку зливають каналізаційні стьоби, і яка не очищається належним чином, причиною чого є відсутність відповідних коштів в місцевому бюджеті. Вирішення цієї проблеми частково залежить від самих мешканців, які можуть самотужки вживати відповідних заходів для зменшення викидів та проведення очистки самої річки. На це теж неодноразово наголошували консультанти Центру місцевій владі та мешканцям. Ще однією проблемою, безпосередньо пов'язаною з благоустроєм, є відсутність смітників в селах або їх недостатня кількість. При цьому мається на увазі як великі смітники, так і малі (наприклад, на зупинках громадського транспорту. Біля магазинів тощо). Вирішення цієї проблеми належить до повноважень місцевої влади, проте у більшості сіл на неї з невідомих причин влада не реагує.

В багатьох селах існують проблеми з «пайовиками». Зокрема, переважно землі пайовиків не використовуються, це пов'язано з тим, що селяни-пайовики мають ще свої власні земельні ділянки, які вони використовують для власних пореб, а пайові землі отримали як винагороду за свою попередню працю. В результаті цілі поля в селах «простоюють» та не використовуються. В кількох селах сільські голови проявили активність і знайшли інвесторів, в деяких селах навіть кількох, які змагалися між собою, для оренди цих земель. Зокрема, зслуговує на увагу активність сільських голів з сіл Домажир, Унів, Підгайчики. Консультанти Центру надавали правову допомогу мешканцям при укладення договорів оренди належних їм земельних паїв. В результаті такої діяльності землі в селах почали оброблятися, а мешканці отримали певну плату за належне їм нерухоме майно.

Також в окремих селах новообрані (у жовтні 2010р.) сільські ради та їх голови почали активну роботу щодо повернення землі, яка, на їх думку, була передана у власність з порушенням процедури, а інколи з порушенням принципу доцільності, наприклад, немалі земельні ділянки надавалися у власність не мешканцям їх села, а стороннім особам, і це при тому, що в сільській раді було чимало звернень про надання земельних ділянок саме від односельчан. Юристи Центру надавали правову та консультаційну допомогу у вирішенні таких справ. Водночас такі дії сільської влади зумовили пред'явлення до неї позовів від тих осіб, щодо яких були скасовані рішення про надання їм земельних ділянок. Розгляд цих справ в суді триває.

Також виникає проблема, пов'язана з функціонуванням аптек та медпунктів. Не у всіх селах ці заклади функціонують взагалі. Хоча з ініціативи державної влади на місцевому рівні (села зокрема) відбувається реформування медпунктів, їх реорганізація. Це не впливає позитивно на життя місцевої громади. Сільська влада періодично піднімає це питання перед районною та обласною владою, але поки що позитивних зрушень немає.

Також в селах в багатьох випадках або відсутня культурно-розважальна інфраструктура, або вона потребує певних капіталовкладень для належного функціонування. Наприклад, основними об'єктами є місцевий клуб, який нерідко знаходиться або в аварійному стані, або потребує бодай поточного ремонту, та стадіон, який теж треба підтримувати в належному стані. Наприклад, кількох селах місцева влада ініціює ремонт цих об'єктів, залучаючи бюджетні кошти (в тому числі з бюджетів вищих рівнів), кошти інвесторів, меценатів або здійснюючи ремонт на засадах самофінансування за рахунок праці мешканців села. Зокрема, завдяки цьому в одному з сіл Перемишлянського району (Лагодів) будується новий стадіон («будується» - це голосно сказано, бо лише проводяться роботи вирівнюванню місцевості, посадці трави, облаштуванню підсобних приміщень та споруд). Але все-одно слід віддати належне місцевій владі за таку діяльність.

Отже, як бачимо, проблем місцевого значення в селах є досить багато. Вищенаведені проблеми не є вичерпними, а лише тими, які проявляються найбільш яскраво, і потребують негайного вирішення. А їх вирішення не завжди залежить від сільської ради та сільського голови, але в будь-якому разі саме ці органи місцевого самоврядування можуть (і зобов'язані) впливати на розв'язання цих та інших проблем місцевого значення. Вирішенню багатьох проблем також сприяє і Ініціатива «Посилення правових можливостей бідних верств населення», яку реалізує Міжнародний Фонд «Відродження» за програмою «Верховенство права». Саме завдяки їй в багатьох селах діяли інформаційно-консультаційні центри, в яких правову та консультаційну допомогу могли отримати не лише мешканці цих сіл, а й представники сільських рад для вирішення місцевих проблем в інтересах громади села.

Висновки та рекомендації

Мешканці сіл живуть у певному інформаційному вакуумі, де вони не мають змоги отримувати інформацію про ситуацію в законодавстві, не можуть відповідно захистити свої права, не знають, яким чином можна з користю для себе використати наявні у них ресурси. Наявність у сільського населення одного телебачення не є достатньою. Така ізольованість часто стає причиною суперечок як між самими громадянами (суперечки за землю, за межі території, суперечки за житло), так і з місцевою владою. Цей вакуум спричинений певною мірою віддаленістю сіл від районних центрів, від міст, де життя набрало значно швидший темп. Цю різницю дуже просто побачити вже і між мешканцями сіл, які знаходяться близько до міст і тих сіл, які є віддаленими. Громадяни не знають своїх прав, не знають способів захисту належних їм прав, не мають змоги звернутись за допомогою, часто через відсутність інформації, де таку допомогу можна отримати, чи через відсутність коштів.

Голови сільських рад та сільські ради дуже зацікавлені у навчанні своїх мешканців, у донесенні до них корисної інформації, у інформуванні громадян про можливі варіанти вирішення виниклих у них проблем, чи просто консультації спеціалістів.

Щодо виправлення ситуації, яка склалась у сільських населених пунктах, потрібно здійснювати діяльність, спрямовану на підготовку і розповсюдження матеріалів по роз'ясненню норм чинного законодавства для сільського населення, підвищувати правову обізнаність, при цьому залучати органи місцевого самоврядування до співпраці.

Також слід надавати методичну та практичну допомогу органам місцевого самоврядування в організації та проведенні право роз'яснювальної роботи з населенням, необхідно проводити семінари, тренінги по висвітленню питань, які цікавлять жителів і допоможуть їм вирішувати проблемні правові ситуації.

Крім того, доцільно проводити масову просвітню діяльність в школах з метою покращення рівня правових знань та правової освіти серед молодого населення, адже всім відомо, що рівень цивілізованості українського суспільства визначається і тим, наскільки його члени знають свої права, знають свої обов'язки та поважають права інших громадян.

Зважаючи на те, що основним наявним ресурсом у селі є земля, і саме в більшості випадків через відсутність роботи земля є постачальником коштів, дуже важливо доводити до сільського населення важливу інформацію про сутність, обсяги та інші характеристики ринку землі, права та обов'язки громадян і юридичних осіб, укладення договорів оренди землі, майнові паї, приватизація земельних ділянок, способи захисту прав на землю, а також інформувати населення про діяльність органів, які здійснюють контроль за використанням та охороною земель.

Здійснення правового навчання і правового виховання можливе за умови роботи юристів, які будуть навчати мешканців уникати юридичних помилок, вирішувати наявні питання в межах чинного законодавства, уникати конфліктів з органами влади, здійснювати аналіз ситуації і пропонувати можливі варіанти їх вирішення.

Дуже важливим аспектом підвищення правової обізнаності громадян в селах є сприяння органів місцевого самоврядування (сільських рад, сільських голів, виконкому), що може проявлятися в різних аспектах, а саме – надання приміщення (робочого місця) юристу-консультанту інформаційно-консультаційного правового Центру (іншому юристу на громадських засадах), виділення кількох годин на тиждень, протягом яких юрист сільської ради міг би безкоштовно надавати інформаційну та консультаційну допомогу громадян відповідного села, організація відповідних право просвітницьких заходів у своїх селах, в тому числі із залученням юристів, які спеціалізуються по певних напрямках.

Правову просвіту серед сільського населення можна проводити і іншими шляхами, зокрема посилення правових можливостей відбувається завдяки інформаційній продукції правового характеру, в якій доступно описано типові життєві ситуації, вирішення яких потребує знання відповідного законодавства. До такої інформаційної продукції належать газети, буклети, листівки тощо. Проте виготовлення таких матеріалів потребує залучення певних додаткових коштів. Водночас інформаційні матеріали можна розміщувати і на інформаційних стендах, які можна розміщувати як в приміщенні сільської ради, так і в інших приміщеннях, де збирається багато мешканців (пошта, школа, великі магазини тощо).

Завдяки вищезазначеним заходам варто розвивати активну життєву позицію, яка характеризуватиметься знанням основних правових засад

регулювання суспільних відносин, вмінням їх застосовувати та нетерпимістю до порушення своїх прав.

Серед результатів діяльності слід виділити активізацію сільських рад, в яких діють консультаційні центри. Так, всі сільські ради, в селах, де надавалися правові консультації, готові співпрацювати з Центром громадської адвокатури в напрямку надання безкоштовного консультування населення і після закінчення проекту. Крім того, Малехівський сільський голова входить до асоціації сіл Львівської області, і він, в свою чергу, поширив інформацію про дану ініціативу серед інших населених пунктів, які також мають бажання співпрацювати з Центром в рамках даної Ініціативи.

Також, слід звернути увагу на те що, в результаті реалізації даного проекту вдалося активізувати саме населення відповідних сіл для захисту своїх прав. Про це свідчить кількість поданих заяв по дітях війни, для яких юристами Центру громадської адвокатури були розроблені шаблони позовних заяв. Крім того, велика кількість громадян зважилися звернутися до суду за захистом своїх порушених чи оспорюваних прав. Завдяки консультаціям, які друкуються в газеті «Благовіст», до даного проекту вдалося залучити також вразливе населення і з інших регіонів. Оскільки дана газета є всеукраїнською, до Консультаційного Центру неодноразово зверталися громадяни і з інших областей (переважно в телефонному режимі).

Інформація про Ініціативу “Посилення правових можливостей бідних верств населення”: Стратегія впровадження на місцевому рівні.

Ініціатива “Посилення правових можливостей бідних верств населення”: Стратегія впровадження на місцевому рівні. У даному документі викладено передумови становлення, сутність, та механізми впровадження в Україні концепції “Посилення правових можливостей бідних верств населення”. Витоки концепції Концепція “Посилення правових можливостей бідних верств населення” бере свій початок з міжнародного дискурсу стосовно пошуків та покращення існуючих шляхів подолання бідності. Як відомо, розвиток та подолання бідності у масштабах людства входить до переліку ключових цілей, досягнення яких є пріоритетним у порядку денному для міжнародної спільноти, зокрема, визначено у Декларації Тисячоліття, програмному документі організації Об’єднаних Націй, від 15 вересня 2000 року. У Частині 3 зазначеного документу містяться основні положення та кроки щодо подолання проблеми. Зокрема, визначено рекомендації промислово розвиненим країнам відносно полегшення фінансового боргового навантаження на найменше розвинені країни, визнано особливі потреби країн, що розвиваються з урахуванням їхнього геополітичного розташування, а також необхідність подальшої розробки стратегій, покликаних подолати правову, соціальну та технологічну ізоляції таких країн. Для детального вивчення впливу та взаємозалежності між правовою ізоляцією окремих спільнот та феноменом бідності було створено Комісію з посилення правових можливостей бідних верств населення, до якої увійшли экс-голови країн та урядів, провідні економісти, юристи та інші експерти світового рівня.

У результаті своєї роботи Комісія прийшла до висновку, що витоки й одночасно наслідки бідності полягають в тому, що певні групи не мають доступу до використання правових можливостей, наданих іншим, привілейованим в цьому відношенні членам суспільства, а саме: справедливого та чесного суду, закріплення та захисту майнових прав, трудових прав та можливості існування власної приватної ініціативи. Здебільшого повсякденне життя таких громад та вирішення спірних ситуацій регулюється нормами звичаєвого права, які далеко не завжди мають правове підґрунтя. Очевидно, що

бідні верстви населення обмежені у доступі до правових інструментів, які б дозволили їм захищати свої інтереси та права свідомо та самостійно. Сам механізм посилення правових можливостей бідних верств населення є, на думку Комісії, “процесом системних змін, за допомогою яких малозабезпечені та соціально ізольовані громадяни можуть отримати доступ до права, правової системи та правових послуг для захисту і посилення їхніх інтересів”.

Реалізація прав вимагає не лише активної участі державних посадовців та політичної волі, але передбачає суттєві, радикальні, зрушення у світоглядній системі координат самих бідних. Для успіху справи необхідне вивільнення від стереотипів, що протидія та перемога над бідністю – абстракція, яка ґрунтується на доброчинності та почутті жалості. Перш за все, це об’єктивне сприйняття реальних умов та тверезе розуміння бідності як бар’єру для суспільного розвитку в цілому, а не лише окремої обділеної групи людей. У питаннях досягнення таких цілей міжнародна спільнота дійшла згоди, що потрібна єдина стратегія. Частково її реалізують окремі організації ООН, наприклад, Міжнародна Організація Праці, ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, ПРООН, ін. Водночас спільне розуміння цілей вимагає об’єднати зусилля для того, щоб виробити системний підхід.

Передумови впровадження концепції “Посилення правових можливостей бідних верств населення” в Україні. В Україні з часів здобуття незалежності відбуваються складні економічні процеси, які серед інших результатів, призвели до значного розшарування населення, масштаб якого не є характерним для країн із демократичним способом управління. Населення країни значною мірою складається із сільських жителів, де рівень правових, а також інших соціальних послуг був і лишається дуже обмеженим. З часу переходу країни на пропорційну систему формування виборних органів влади (через закриті партійні списки, що формуються політичними партіями самостійно без участі виборців), в тому числі на місцевому рівні, і без того недостатній зв’язок між владою і населенням суттєво зменшився. В окремих регіонах України економічна, а відповідно і соціальна ситуація значно погіршилася через складнощі, пов’язані із фінансовою кризою. Суттєве збільшення безробіття (особливо у Східних регіонах), зростання кількості

незабезпечених боргових зобов'язань перед позичальниками коштів, відчуженість влади від реальних потреб та інтересів суспільства, а також надзвичайно низький рівень довіри населення до інститутів держави, в тому числі судової влади, є чинниками, що здатні суттєво вплинути на подальший розвиток соціальних, економічних та політичних процесів у державі. Складні правові механізми реалізації прав та інтересів, недоступний для багатьох ринок правових послуг, корумпованість влади та недовіра суду є чинниками, що суттєво впливають на соціальні настрої населення. Соціальна активність обмежується відсутністю можливостей реалізувати свої права та інтереси самостійно та недоступністю механізмів допомоги на різних рівнях та у різних життєвих ситуаціях. За оцінками представників Міністерства внутрішніх справ України рівень громадської безпеки в багатьох регіонах може зменшуватися через збільшення кількості осіб, що готові вирішувати свої соціальні та правові проблеми протиправним шляхом. Подолання цієї проблеми неможливо досягти лише репресивними засобами. За таких умов особливої уваги потребує реалізація програм, орієнтованих не на обмежені соціальні групи, а на широке коло осіб, що потребують захисту або підтримки. Таким чином, ми можемо констатувати, що правові можливості захисту прав та інтересів незабезпечених є суттєво обмеженими.

Причини такого стану речей виходять з усталених суспільно-політичних моделей та пов'язані з тим, що:

- У державі немає єдиної системи забезпечення населення правовою інформацією та консультаціями. Розподіл обов'язків та сфери компетенції державних інституцій є непрозорим та незрозумілим громадянам.
- Підхід державних органів ґрунтується здебільшого на формальному розумінні допомоги бідним верствам населення і не орієнтований на посилення можливостей бідних верств населення у захисті своїх прав та законних інтересів.

- Обізнаність людей про механізми захисту своїх прав та можливості отримати консультації чи інформацію безоплатно теж є не високою. Немає достатньо доступних джерел інформації.
- Низький рівень поінформованості відкритого загалу стосовно діяльності організацій, які надають безоплатну правову допомогу громадянам.

Попередні кроки в державній політиці та громадських ініціативах. В рамках досягнення “Цілей тисячоліття”, до яких долучилась і Україна, була розроблена та затверджена на державному рівні програмна стратегія до 2015 року, до пріоритетів якої входить і подолання проблеми бідності. Указом Президента України № 637/2001 було затверджено Стратегію подолання бідності, якою визначено поняття бідності, завдання, етапи реалізації та стратегічні напрямки. Стратегія, зокрема визначає, що: “пріоритетним має стати розвиток мережі нестационарних установ різних типів, що надають соціальні послуги (центри комплексного соціального обслуговування, спеціалізовані відділення соціальної допомоги вдома тощо).

З цією метою на першому і другому етапах реалізації Стратегії розвиватиметься система соціального обслуговування непрацездатних громадян з активним залученням до цього процесу громадських організацій, використанням волонтерської праці; здійснюватиметься перехід від бюджетного фінансування відповідних державних установ до програмного фінансування на конкурсних засадах громадських організацій, які надаватимуть такі послуги. Має бути здійснено передачу органам місцевого самоврядування повноважень щодо планування, фінансування та організації надання соціальних послуг.” Указом Президента України від 9 червня 2006 року N 509/2006 було схвалено Концепцію формування системи безоплатної правової допомоги в Україні.

Метою Концепції є створення засад для впровадження державної системи доступної та якісної правової допомоги, яка б відповідала потребам суспільства. Відповідно до положень Концепції, “безоплатна первинна правова допомога впроваджується шляхом поступового розширення переліку

адміністративно-територіальних одиниць, у межах яких утворюється її інфраструктура..

Безпосереднє втілення ініціативи “Покращення правових можливостей бідних верств населення” відбувається підтримки Інституту Відкритого Суспільства, на території України координується Міжнародним Фондом “Відродження” та реалізується безпосередньо місцевими НУО, які мають значний досвід у правових проектах. Програма “Верховенство права” Міжнародного Фонду “Відродження”, у співпраці із Міністерством юстиції України, Спілкою Адвокатів України, системно та послідовно надає підтримку громадським організаціям та територіальним громадам у реалізації проектів щодо забезпечення права на правову допомогу. Зокрема, на місцевому рівні в кількох регіонах реалізуються проекти по забезпеченню первинної правової допомоги – Центри надання правової інформації та консультації. Такі проекти працюють у містах Біла Церква та Хмельницький з 2007 року. Мета роботи центрів – надавати клієнтам базову інформацію чи консультації з правових питань. У випадку кримінальних справ Центри допомагають у доступі до адвоката. Вторинна правова допомога - захист від кримінального обвинувачення та/або представництво інтересів у суді, надається в рамках роботи Офісів громадського захисту у містах: Біла Церква, Хмельницький та Харків. Також за сприяння МФВ реалізуються пілотні проекти з медіації. Херсонській області здійснюється пілотний проект за підтримки МФВ по впровадженню елементів медіації в адміністративному процесі. Фонд має досвід підтримки правозахисних ініціатив у віддалених сільських регіонах, зокрема у Новопсковському районі Луганської області проводилися сходи жителів у 17 селах, де були визначені основні правові проблеми місцевого населення і надана допомога у їх вирішенні. Цей досвід буде використаний для подальшого втілення концепції “Посилення правових можливостей бідних верств населення” в Україні. Мета та завдання впровадження ініціативи в Україні. Метою ініціативи є покращення становища людей, що проживають в умовах бідності та соціальної ізоляції, через подолання перешкод реалізації ключових прав, зокрема: право власності, трудові права, підприємницькі права, право на доступ до правосуддя. Необхідно забезпечити зв’язок між громадянами, що перебувають під впливом соціальної та правової ізоляції та

органами, відповідальними у державі за прийняття рішень. Ключовим завданням є силами місцевих НУО створити інфраструктуру центрів, які надаватимуть консультації громадянам, що мають обмежений доступ до правових можливостей, виявлятимуть системні проблеми та будуть впроваджувати механізми запобігання спірних ситуації, будуть вести системну просвітницьку роботу з місцевим населенням. Очікується, що дана діяльність сприятиме громадській активності та залучатиме місцеве населення до свідомого, самостійного підходу до вирішення ситуацій правового характеру. Започаткування проектів у регіонах спрямоване на довгострокову діяльність. Перед кожною проектною командою стоїть завдання зробити Центр невід'ємним осередком міської громади, лобіювати можливість фінансування діяльності Центрів з муніципального бюджету. Одним з успішних прикладів виконання поставлених завдань є робота співробітників Центру в м. Скадовськ.

Так, першим кроком на етапі перемовин з міським головою стало підписання Меморандуму про співпрацю <http://www.vgoru.org/modules.php?name=News&file=article&sid=9350>.

Далі на розгляд сесії міської ради було розглянуто та ухвалене розроблене партнерами Ініціативи положення про Уповноваженого з прав членів територіальної громади. Через дану муніципальну посаду стане можливим фінансування роботи Центру з муніципального бюджету, а також уникнення політичних ризиків, коли робота Центру залежатиме від діючої міської влади. Період впровадження проекту на території України поділено на декілька етапів. Під час пілотного, установчого етапу ініціатива реалізовуватиметься на території Луганської та Херсонської областей. В сільських районах областей створено центри безоплатної правової допомоги. На етапі пілоту буде зібрано кількісну інформацію щодо типових звернень, демографічних даних клієнтів, а також способів вирішення конфліктних ситуацій. На основі отриманих даних будуть вироблені механізми розвитку мережі центрів в інших областях України.

На даному етапі до Ініціативи долучаться також Центри з надання первинної правової допомоги в містах Біла Церква та Хмельницький. За умови успішної реалізації пілотних проектів діяльність започаткованих центрів під

координацією цих НУО буде продовжено на наступний етап. “Мережева” діяльність центрів під координацією місцевих НУО покликана сприяти самоорганізації місцевих громад задля захисту спільних інтересів і спиратися на підтримку органів місцевого самоврядування. Структура реалізації проектів в регіонах:

1. Регіональна консультативна рада – колегіальний орган, своєрідна платформа для моніторингу та аналізу результатів роботи регіональних проектів; рада уповноважена робити публічні виступи щодо виявлених в ході реалізації правових проблем.

2. Неурядові організації, що здійснюють загальний менеджмент проектів, в тому числі й започатковують діяльність локальних Центрів.

3. Центри правової інформації та консультації, що працюють як в обласних Центрах, так і в невеликих громадах – районних центрах. Також співробітники Центрів налагоджують роботу мобільних бригад, які здійснюють свої виїзди в села навколишніх районів.

4. Громади, активні громадяни, клієнти Центрів. Протягом терміну реалізації Ініціативи в Україні Програма планує створювати та підтримувати роботу Центрів в інших регіонах України. Також ми орієнтуємося на підтримку окремих правозахисних локальних ініціатив, покликаних сприяти посиленню можливостей місцевого населення захищати свої права в пріоритетних площинах: доступ до правосуддя, трудові права, право власності, а також започаткування малого бізнесу.

Резюме. Дана ініціатива направлена на сприяння самоорганізації консультаційно-просвітницьких громадських осередків. Їхнє завдання полягатиме в: Надання правової допомоги найбільш вразливим групам населення, які частково або повністю ізольовані від соціальних благ та громадських процесів; Аналізі спільних проблем та правових ситуацій, з якими стикаються представники конкретної громади, виявлення системних проблем, що потребують привернення уваги як широких мас, так і державних посадовців. Налагодженні співпраці з місцевими органами самоврядування щодо протидії порушенням прав людини та розробка та превентивних заходів

проти порушень прав людини; Вироблення механізмів громадської мотивації до самоорганізації та вирішення спільних проблем колегіально – регулярне інформування, співпраця з місцевими ЗМІ, проведення громадських заходів, кампаній; Делегування керування роботою центрів представникам громадських осередків – місцевим лідерам думок, які будуть продовжувати діяльність центрів.